

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

OUT

SAYI 86
NİSAN 2020
FİYATI 10 TL
KAPAK ALIŞI 11 TL

TERK ETMEDİ SEVDAN BENİ

AHMED ARİF

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

ZÜLFÜ MEHMET AKEREM | İZZET KÖRBERBER | MURAT MENTEŞ | SİNEM SAL | ALİ LİDAR | SELÇUK ALTUN | MURAT UYURKULAK | PELİN BATU | SEYİHUS ÖKEN | BARIŞ İNCE
ALTAY ÖKTEM | HALUK ORAL | MEHMET SAİD AYDIN | DÜNDAR HIZAL | M.K. PERKER | ALPAYERDEM | BAŞAK BUĞDAY | NEBİLÖZ GENTÜRK | ÖMÜRÜZEL | GÜVENERKİNERKAL | EYLEMTE
ERTUĞRUL MAVİDOĞLU | ELİF TÜRKMELMEZ | BEŞİM DELLALDOĞLU | SEZEN ÖZVİLDİZ | LEVENT GÖNENÇ | İLKAY YILDIZ | PINAR ERGÜN | HAKAN KARATAŞ | BENDİT HAMET | KUTUBŞİMŞEK | REWHAT

Burada her şey mevsim dışı, zaman dışı, toplum dışı: *Hayal Otel*

Hayal Otel, Feryol ile İsmet'in açılışını yozo yetiştirmeye çalıştıkları on iki odalı bir otel. Otelde her odanın bir adı var: Kaktüs, Ardiç, Begonvil, Kızılağaç, Şimşir, Lavanta, Menekşe, Funda, Çınar, Limon, Okaliptrüs, Papatya. Öykülere de adını veren bu odalarda, bir gönül kırıklığıyla içine kapanmış, varlıkları yokluklarına karışmış, kıyıya vurmuş insanlar kalıyor.

Hayal Otel'de B. Nihan Eren, gönülleri kararmış, umutsuz insanları bekleyen ofeti, bir kasırgayı umudun simgesine dönüştürüyor. Bir kıyı kasabasının dışında, henüz tabelası bile asılmamış bir otelde birikmiş öfkeyi, kötülüğü, ihaneti düşsel bir anlatımla dile getiriyor.

Hayal Otel
B. Nihan Eren
Öykü, 92 s.

YKY'DE YENİ KİTAPLAR

Bir Kılıç Üzerine Çıkarılmalar
Claudio Magris
Çeviren: Leyla Tonguç Başmacı
Anlatı, 64 s.

Yabancı Kucak
Ian McEwan
Çeviren: Pınar Kür
Roman, 112 s.

Notlar ve Karşı-notlar
Eugène Ionesco
Çeviren: Hanife Güven
Yazılar, 272 s.

Hemen herkesin sustuğu, susturulduğu, adamakıllı kalem etmenin, mısra dökmek, kalem oynatmanın hayli yürek istediği zor zamanlarda Ahmed Arif şiiriyle konuştu.

SUSMAYAN ÇIĞLIK: AHMED ARİF

ŞAIRANE BİR HASRET

Memleket sana gelmez, sen memleketle gidersin! Gözden rakır, ama ya gönlünden! Değildir elbette. Gönlünden irak olmak ne kelime, adeta gönlünüzün ta kendisidir memleket. Gidemediğiniz, ulaşamadığınız o yerler ikide bir rüyalarınıza girer.

Ahmed Arif'in hali de bu hasret üzzerdir.

Çünkü o ki; "kırar boynunu yürür" ve bu da "kurdun, kuşun bileceği hâl değildir." Hepi topu "olancası, bir tutam can"dır onu için.

Bu sebeple ömrünün altı üstü on yıl kadar bir süresini memleket çekti "viran olası hanede / evlad ü eyal var" denilen yerde geçirmiştir. O, on yılın da ilk altı yılını çocukluk yıllarından sayarsak, kalan üç beş yıl, mahpusluktan sonra sürgünlere geçen yıllardır. 64 yıllık ömrünün çok az bir kısmını şehrinde yani Diyarbakır'da geçiren bir adamdan söz etmek dair bu denli çığlıklar diyeler başka bir ruh haline delalet eder.

"BİZ ÇIĞLA AYNI SOYDANIZ"

Şiirlerine baktığınızda, sanırsınız ki; bir gün bile ayrı düşünmemiştir sanki o "yılanlı, akrepeli, sevdalı şehirden..." Çünkü kendisine dike olmuştu şehri; "Bir ben bileceğim oysa ne afat sevdim / Bir de ağzı var, dili yok Diyarbakır kalesi..." Çünkü, afet değil, affattır Diyarbakır. Sevelisidir, koyuna girilesidir. Sevgilidir, yârdır, her şeydir. Belki de bunca uzaktaki için "ügruna, olumlara gidilen", zuladaki kan ter içinde kalan "mahzun (bir) resim" olan ası, hem de serdengeçti şehirdir.

Her yılın Nisan'ının 21 i Ahmed Arif'in yaş günüdür. Yaşasaydı 93'ünde olacaktı. 29 yıl önce, 2 Haziran 1991'de öte yakaya göçtü. Bir kitap bıraktığı arındır farklı zamanlarda çeşitli yayınevlerinde ve sayısı belirsiz korsanlarıyla yüzlerce baskı, içinde de 19 şir.

Hemen herkesin sustuğu /susturulduğu, adamakıllı kalem etmenin, mısra dökmek, kalem oynatmanın hayli yürek istediği zor zamanlarda Ahmed Arif şiiriyle konuşan ve polis sorgusunda da asla geri adım atmayan bir profil çizdi Cemal Süreya'ya yazdığı bir mektubunda gök gürültüsünün tarifini yaparken dediği gibi: "Bizgurbaba ve çığla aynı soydanz."

"TO BE OR NOT TO BE" "YA HERRO YA MERRO"

1951 yılında meşhur "Komünist Tevkiyatı"nda sorguya alındı. İstanbul Sansanyan Hanı'nda günlerce kraliçe içinde açıkta lağım akan ve koca cardonların cirit attığı hücrede. Kendisinden önce o hücrede kalanlar duvara; "to be or not to be..." diye yazmışlar. O da yazının altına bulduğu sivri uçlu bir tahta parçasıyla; "ya herro ya merro..." yazıp altına da bir çizgi çekti. Hücreden mahkemeye götürüleceği gün, her güne bir çentik attığı çizikleri sayar; 128 gündür. Gilles Deleuze der ki: "Sanat, direndirir: Ölüme, köleliğe, alçaklığa, utanca direnir." Ahmed Arif, sanki bir şair, bir aydın olarak bu anlamıyla direnişin vücut bulmuş halidir.

"Kınam
Dicle'ye akar /
İster Erzurum'da
yurar beni /
İster İzmir'in
içinde..."

Pek sevdiğim slogan olmuş bir kitap adı vardır: "Teslim olmayanlar, ölmez." Bu ifade Ahmed Arif şiirinde sübut bulmuştur adeta. Hem, sade şiirinde mi? Değil vallah! Kişiliğinde de öyle.

POLİSİ HAREKETE GEÇİREN ŞİR

Otuzüç Kuşun şiiri geçtiğimiz yüzülin tam ortası, 50'li yılların başında henüz hiçbir yerde yayımlanmamışken elle yazılmış kopyaları dilden dile, elden ele dolmaktadır. Polis duyar! Duyar da durur mu! Durmaz elbet. Hemen alırlar şairi ve yatırırlar tezgâha, ölesye / öldürsye işkence eder "oku" şiiri derler. "Ölürüm de okumam" der şair. Okumaz, öldü diye Ankara'da çöplüğe atırlar. Aç köpekler sabaha karşı çöplükte yarı ölü hurdağaş bedenini parçalayacakken çöplük bulur. Nefes aldığı fark edince hastaneye taşırlar. Günlere yatar, zor toparlanır.

Hayli yıllar sonra, 1990 yılının Ağustos ayında Avukat Serhat Bucak ve gazeteci yazar Günay Aslan, Ahmed Arif'in evine ziyarette giderler. "Haftalık olarak yayımlanacak YeniÜlke gazetesinin hazırlık çalışmalarını yürütyöydük. Gazetemize yazı yazarak destek olmasını istedik. Onun 'Otuzüç Kuşun şiirinden yola çıkarak yazdığım 'Yas Tutan Tarih / 33 Kuşun' kitabımı kendisine uzattım. Kitabı alırken gülümsedi ve eşi Aynur Abay'ı işaret ederek, 'Birlikte okuduk, hem okuduk hem ağladı' dedi." O gün bir de yazı verir yeni çıkacak gazete için, yazının başlığı "Evlerinin önu hüzün"dür.

91 Haziran'ında öldüğünde yazısının çıktığı Yeni Ülke gazetesi; "Kürt Çılgılığı Sustu" manşetyle çıkar.

"VATANDAŞ TÜRKCE KESİR"

Ahmed Arif, onurlu, gururlu ve kelimenin şehrine yakışan adabıyla "kabadayı" bir adamdı. (Kabadayı vurgusunu maçoluktan azadeder). Hemşehrisi ve dostu Canip Yıldırım ömrünün son demlerinde verdiği bir röportajında; "Ahmed Abi, çok cesur bir adamdı. Hem kendisine saygı gösterilmesini beklerdi. Hem de saygı gösterirdi" der. "Salavat getirir dağ dağı taburlar / Narlı bahçe üzre kanlı bir akşam / Gelen elçi değil, / Azralı olsun, / Anam, avırdım olsun kaçarsam..." dizelien boşuna edilmemiştir.

Nitekim yıllar öncesine Siverek'teki çocukluk yıllarına dönersek... 30'lu yıllarda Siverek, Mahalleler diye ikiye ayrılır. Ahmed Arif'in evi Ordu Mahallesi'ndedir. Arkadaşlarıyla sürekli Şehir Mahallesi'nin

Ankara imza günü, 1974, Ahmed Arif
"Hasretinden Prangalar Eskiğim" kitabını imzalıyor

çocuklarını kovalar ve kavgâ ederler. Çocuklar da kaçıp mahallelerindeki Üçüncü Süvari Alayı'na sığınır. Süvari Alayı'nın camları kırılmasın diye taş atmayı durdururlar. O yıllarda Kürt coğrafyasında Umum Müfettişliklerine "Vatandaş Türkiye Konuş" kampanyası yürütülmekte. Türkiye dışında başka dil konuşanlar çarşıda, pazarda yakalanıp karakola götürülünce yedikleri dayanın yanında bir de kelime başına para cezası ödemek zorunda kalırlar.

"ASLAN KİMİN YİĞİTLER..."

Anlatıyor çocukluk anısını Ahmed Arif: "Siverek'te Kanlıksuyu diye bir yer var. Çok eski ama yarı harap bir mekân, yanında da karakol var. Karakolun hemen yanbaşında da en az beş yüz kişinin oturduğu bir yazlık kahve var. Kahvenin orta yerinde büyükçe bir düd ağacı var, dallarında aslı çingiraklar var. Serçeler düdüğünde oturanların kafasına pismesinler diye arada bir o çingirakların önüneçip kuşları uykütüyorlar. Karakolun hemen öpinde yatmışlar birini; sakız gibi bembeyaz uzun donu, entarisî, ipekten poşusu, eğali var başında. Ayakkabısını çıkarmışlar, yalın ayak adam. Falakaya yatmışlar polisler, tüfeğin palaskasını takmışlar adamın ayağına veriyorlar sopayı. Adam 'Ya Muhammed' diyor. Başka bir şey demiyor. Adamın Arap olduğunu o saat anladım. Kürt olsa başka türlü bağırdı. Ya mahkemeye gelsin, yadevettele bir işi var. Ya da yün, yağ, yoğurt getirmiş pazara satmaya.

Biz Ordu Mahalleli çocuklar yetmiş, seksen metre yukarıdayız. Dört, beş polis toplanmış adamın başına, düvöyör. Hepimizin ip sapanı var. İp sapan kullanmak maharet ister. Köylüler çobanlar derler ki: 'Kürt, tabancadan tüfeğten korkmaz ip sapanın hedefini bulduğu taştan korktuğu kadar.' Yumurtla büyüklüğünde bir taş düşünün, yınlayarak geliyor. Ve değdiği yer paramparça ediyor.

O anda hemen kararlıştık. 'Dağıtalım bunları' dedik. Kişer, üçer metre arayla mevzalıdık. 'Dikkat edelim, adamı vurmayalım, diğerlerinin de kafasına vurmayalım' dedik. Uç ya da dört taş salladık, polislerden ikisi yere yığılınca diğerleri de adamı bırakıp kaçtı. Biz de hemen kaçtık. Akşam üstü evlere dönünce bir de baktık ki konuşuyor büyükler; 'Aslan kimin babayığittir, biyıklarından adam asılır. Dört tane aslan kimin çıkmışlar ortaya, vermişler polise dayığı. O fukara Arabi kurtarmışlar.' Ben hiç oralı olmadım..."

"NAMAZIMI MEKKE'DE KILAR, KUMARIMI MONTE CARLO'DA OYNARIM"

Çocukken böyle iken, sonrasında farklı mı kil Değil tabii. Hayatı boyunca gözünü budaktan, sözünü de dudaktan esirgemeyen dobra bir karakter. Yıllardan 1978, Ankara Mülikeyiller Birliğinde arkaçığı Vanlı Komünist Neco (Hamit Necmettin Yazıcı) ve adını vermek istemediği CHP'li bakanlık yapmış biriyle oturuyorlar.

Orhan Kemal, Ahmed Arif

Mevzu, ülkenin hâl ü ahvâlî Vanlı Neco az buz bir adam değîl! 1965-66 yıllarında Diyarbakır Ziya Gökalp Lisesi'nde öğretmen iken "Ben namazımı Mekke'de kılar, kumarımı Monte Carlo'da oynarım" sözü slogan olmuş hikâyesi yazılacak şahsiyetlerden biri.

Sohbet dallasıp budaklanıv ve "Kurt İsyancı"na dayanır. Eski bakan konuşmasının bir yerinde "İsyan misyan deyip meseleyi abartmayalım. Adamların ellerindeki tüfekler bile İngiliz malî! Türkiye'deki bütün Kürt ayaklanmalarının arkasında yabancı parmağı var" deyip, Ahmed Arife dönerek: "Sizce de öyle değîl mi Ahmed Bey!" der.

Ahmed Arif, bakan eskisine dönerek şöyle bir bakar ve "Ulan hebene (hebene; Diyarbakır jargonunda küçümsenmek, alaya alınmak istenen kişilere karşı kullanılan bir söz, aslında koca karını su testisidir), o yıllarda Diyarbakır marka, Dörsim marka tüfek mi vardı ki kullanaydılar! Hem Kürtlüş harbi verilirken kullanan tüfekler hangi markaydı!"

"AL AL BİR YÂNGİN ŞARKISI"

Cemal Süreya, şairin 1968'de yayınlanan "Hasretinden Prangalar Eskiğim" kitabından bir yıl sonra yazdığı bir yazıda; "Nâzım Hikmet şehirlerin şairidir. Oğlardan seslerin insanlara, büyük düziüklerden, Ovadan akan büyük ve bereketli bir ırmak gibidir, uygardır. Ahmed Arif ise dağları söyliyor. Uyrıukluk tanımayan, yazış dağları, 'aşî dağlar...' Uzun ve tek bir ağıt gibidir onun şîri daha deniz görmemiş çocuklara adanmıştır. Kırdun kuşun arasında, yaban çiçekleri arasında söylenmiştir. Bir haşer kabzasına işlenmiştir" der. Doğrudur Cemal Süreya'nın tespiti, ama eksiktir. Arif şiirinde hem dağ hem de şehre gönderme vardır:

"Doğuşenler de var bu havalarda / El ayak buz kesmiş, yürek cehennem / Ümit, öfkeli ve mahzun / Ümit, sapına kadar namuslu / Dağlara çekilmiş / Kar altındadır."

Ve bunları derken Ahmed Arif, sanki bir kıta sonra şiirin aslı kahramanını dağdan kanatlandırp şehre indirerek demiştir ki;

"Karanfil sokağında bir camlı bahçe / Camlı bahçe içre bir çini sakı / Bir dal süzülür mavide / Al-al bir yangın şarkısı / Bakmayın sakıda boy verdğine / Kökü Altındağ'da, İncesu'dadır."

"AŞKIN EMEKÇİSİ"

Biri ona "aşkın emekçisi" şair derken ne güzel kelam etmişti sahil

Tutku, aşkla yoğrularak sabir ve metanetle işlerin Ahmed Arif'in şiirlerinde. Bunun somuta zuhur etmiş hâli Ahmed Arif'ten Leyla Erbil'e Mektuplar'da varlık bulur. Öyle bir aşk ki; beklemiş, yazmış inat ve sabırla duygularını "zalim Leyla, Leyla..." diyerek mısra dökmüş.

"Benim her şiirimde varsin ve olacaksın..." derken! "Hep seni hayalliyorum, korkunc Nasıl yınmadısın bilemezsin! Dicle'ye inerim sen, komsuya giderim sen, tabağı tuttuğunda, buzu kırıldığında sen, uzak yakın güzel bir hanım görüldüğünde sen. En çok da mısra çekerken..."

"Benim her şiirimde varsin ve olacaksın..." derken! "Hep seni hayalliyorum, korkunc Nasıl yınmadısın bilemezsin! Dicle'ye inerim sen, komsuya giderim sen, tabağı tuttuğunda, buzu kırıldığında sen, uzak yakın güzel bir hanım görüldüğünde sen. En çok da mısra çekerken..."

bir arka plan üzerinden yorumlanarak adeta çoğu kez sloganlaştırılmıştır. Vakti ki Ahmed Arif'in Leyla Erbil'e Mektupları yayımlanınca, sanki büyü bir başka hâle evrilmiştir. İşte o vakit: "Ve seni düşünürüm / Karanlık, hırslı... / Seni, cihanların Aziz meyvayı, / İlân-ı aşk makamından bir mısra, / Yeşerip, kımıldar içimde, / Düşer aklıma gözlerin..."

ÇOCUKLAR ACI ÇEKMEŞİN DİYE..."

Dostluğa kadim anlamda kıymet biçen bir insan has'ından söz ediyoruz. Ankara Zafer Çarşısı'nda sohbetlerimizden birinde; biraz da biz gençler onun kuşağının yaşadığı acıları, zulümleri yaşamayalım diye onca ezuya, cefaya katlanmış olduklarını dillendirmişti Nitekim mektuplarından birinde: "Yaştığımız ne ki, kimselerin karnında açlığı, yaşadığı yalnızlığı ve sırtında çıplaklığı kalmasın diye, ömrümüzden bir parça vermek. Hepsi bu" demişti.

Yusuf Andıç anlatmıştı bir defasında: "70'li yılların başı, Ankara'da öğrenciyiz. Ahmed Abiyi Rüzgârli Sokak'taki gazete bürosunda arada bir ziyaret ediyoruz. Bazen hafta sonları benim gibi birkaç arkadaşla toplanıp Rüzgârli Sokak'taki lokantalardan birine götürür ve lokantacıya 'Bu çocuklara et ver. Hep patates yiyorlar. Et ver, et ver ki, et yesinler ki, kafaları dahaçok çalısın' derdi. Yemek paralarını da hep kendisi öderdi"

KÜRDÜN TÜRKÇEYE EDEBİ JESTİ

Şairlerinin, gerek yaşadığı dönemde gerekse ölümlünden sonraki otuz yıla yakını dönemde; kendi kuşağı dahil en az üç kuşağın hem memleket sevdasına hem de aşıklarına adeta duygusal sığınak olduğunun altını çizmek gerekir. Ve dahi şunun altı mutlaka çizilmeli; Ahmed Arif'in şirindeki dili; Kürdün Türkçeye edebi jestidir.

Anlatır anlarında..." "Bazen salonlarda, stadyumlarda şiir okurken bana laf atıyorlar: 'Kürtçe oku' diyor. Bir insan iki dilde şiir yazamaz. İsterse o insan yirmi dil bilsin! Gene de yazacağı dil, bir dildir. Şiir, tek bir dille yazılır çünkü!"

Nitekim İstanbul'da öğrenci olan (şimdilerde Avrupa'da yaşayan yazar) Fevzi Karadeniz 1975 yılında birkaç arkadaşıyla Ankara'ya gider ve Ahmed Arif'i İstanbul'da bir geceye davet eder. Mekan Ankara Rüzgârli Sokak'ta gazete bürosudur. Sohbet güzelleşince Fevzi Karadeniz cesaretle alıp "Ahmed Abi neden Kürtçe yazmıyorsunuz?" diye klasik soruyu sorar. Cevap belki de tarihe kalandır; "Kürtçeşirir hasını Cigerxwîn yazdı, yazıyor. Eğer iyi Kürtçe şiir okumak istyorsan açp Cigerxwîn'i okuyacaksın" der.

İSPANYOL TURİSTİN TALEBİ

Buncasını yazdıktan, daha da fazlasını yazmak, konuşmak mümkünken döndüm kendime ve şunları düşündüm: "Kimin şehrinde böylesine mısra haysiyetine yürekten inanan ve bunca kudretli bir şair kıysaydı ve dünyaca bu denli üne kavuşan üstelik bu dâr-ı dünyada bir tek kitabıyla bu kadar nam salsaydı, acaba neler yapılmazdı ki!" Şairin doğduğu, yaşadığı eve, sokaklara, mekânlara, şehrine devasa edebiyatı büyük organizasyonlar yapılmaz mıydı? Dünyanın çeşitli ülkelerine çevrilmiş şiirlerinden oluşan şehrin

sokaklarında, meydanlarında gösterilip, dinletilip, paylaşılmaz mıydı?

Bir gün bir İspanyol turistin yolu Diyarbakır'a düşer. Tesadüfen tanıştığı bir Diyarbakırlı ile tercüman aracılığıyla muhabbet ederken; "Kürtleri daha yakından tanımak istiyorum. Nasıl yaşar, ne yapar, ne yer, ne içerler? Bara bu konularda yardımcı olacak bir kitap tavsiye edebilir misiniz?" diye sorar. O Diyarbakırlı anında sektirmeden cevabı vererek der ki; "Ahmed Arif'in Hasretinden Prangalar Kıştım kitabını oku! Yeter. Kürdü ve yaşıntısını ondan daha iyi hiç kimseler anlatamaz"

İspanyol turist alır kitabı, ama Türkçe bilmediği için anlamaz. Tercümanı becerebildiği kadariyle birkaç dizeyi çevirir. "Tamamdır" der turist ve ekler "Benim İspanya'da Türkçe bilen dostlarım var. Onları çevirir, okurum." Ve ayrılır şehirden, gider ülkesine. Varrınca İspanya'ya çevirtir şirleri, pek

beğenir. Dostlarıyla kalabalık bir toplantı düzenleyip Ahmed Arif'in İspanyolcaya çevrilmiş şirlerini okurlar hep bir ağızdan.

"DAĞLARINA BAHAH GELMİŞ MEMLEKETİMİN"

Diyarbakır, kente kimliğiniveren o çok sert ve zorlukla işlenen bazalt taştan küçük bir parça nasil koparamasınız, şehrin has evlatlarından da onların ilke bildikleri değerleri tahrip edecek zerre taviz alamazsınız. Ama bir de dilinin sırrına vâkıf olursanız... O vakit anlarsınız ki dünyanın her yerinde bitkiler, ağaçlar, çimler sulanır. Diyarbakır'da ise taş sulanır. Çünkü şehrin taşı

dağdan püsküren lavın ateşinin sonüp taşlaşmış halidir. Bağrı hep köz ateştir ve yanıkır. Suyu buluşacaktır ki gönüllere tatlı bir serinlik versin. O köz ateşten müsemma taşta değen su, sam yeli ile buluşanda tatlı bir serinlik verir anlayana, onun adı Sömbül Hava'dır şehirde.

Ahmed Arif demişti ya;

"Kanım Dicle'ye akar

İster Erzurum'da vuralar beni

İster İzmir'in içinde..."

Onu, sevenleri 29 yıl önce "Dağlarına Bahah Gelmiş Memleketimin..." nidalarıyla uğurlarken, dostları vasiyetine uyarak Diyarbakır toprağı katkılar Ankara topağına, sonra da Dicle Nehri'nden getirilmiş suyu serptiler başıucuna.

Rahat uyusun halkının abisi, dağlarına elbet bahah gerekse memleketin. ✱

İlân-ı aşk makamından bir mısra, Yeşerip, kımıldar içimde, Düşer aklıma gözlerin...

MURAT
MENTEŞ

Kapat kapalı perdeleri

Bu kamedi oyun bitti

[Söz: BÜLENT POZAN, Müzik: İSMET NEDİM, Orkun BELKİS ÖZENER]

"Hayır, saçmalama, deli misin, öleceksin!" diyor küçük oğlum.

"Ruşen Ali!" diyorum "beni anlamaya çalış, dayanamıyorum artık."

"Bunu yapamazsın! Kendi hayatındanınıyorsun bari bizi düşün! Sen ne biçim insansın!"

"Endişelenme. Ne yapmam gerektiğini biliyorum."

"Hiçbir şey bilmiyorsun! Bukadar aptal olduğuna inanmıyorum. Bu yaşına kadar nasıl hayatta kaldın, hayret!"

Tartışma bütübütün alevleniyor. Ruşen Ali tehditler savurmayabaşlıyor: "Tamam gidi! Fakat gidersen bir daha geri dönemezsin! Seni eve almay, anladın mı! Cesedini sokakta bulurlar artık!"

"Boyle konuşma sevgili oğlum. Hem sana kabakçekirdiç ve çikolata alacağım."

"Senden hiçbir şey istemiyordum! Benim için artık birölüsün!"

Derin bir nefes aldım. Kapıdan çıktım. Ve marketin yolunu tuttum.

KİMSE ZOMBİYE DÖNÜŞMÜYÖR?

İtiraf edeyim, koronavirüs [COVID 19] mevzusunda başlangıçta pek ciddiye almadım. Tüm dünyayı kapıp kavuracaksalgın konusunu romanlardan biliyordum zira: Mary Shelley'nin *San Isan*'ı, Saramago'nun *Körük*'ü, Stephen King'in *Mağseri*, Richard Matheson'ın *Ben Efsaneyim*, Michael Crichton'un *Andromeda*'sı... Filmlerde, dizilerde, çizgi-romanlarda ve bilgisayar oyunlarında da salgın teması sık sık işleniyordu. Kurmaca anlatılar bizevirüs salgını fikrini "aşılması" yanı sıra: Mezurlı vakaifim şahsen... Gerçekteoldu ise şundan ibaretti: Çinde biri yarasa yemi. Oradan kaplan virüs hızıyla yayılmaktaydı. Bağışıklık sisteminiz biraz güçlüyse, çok yaşı değişsen, kronik hastalığınız yoksa, ellerinizi temiz tutarsanız, kalabalığa fazla karışmazsanız... virüsten kaçabiliyordunuz. Yani kimse bir anda zombiye dönüşmüyor, etraflıklarilerin beynini yemiyo...

Mart ayının başlarından itibaren işin rengi yavaş yavaş değişti. Geçen yılın Aralık ayında başlayan salgın, durmak bilmiyordu. Bir-iki hafta virüs hakkında şakalar yaptık. Kendimce, belirsizliği tehlike olarak algıladığımız düşünüyordum. Bir yandan da boyleyumsakbir felaketin işi sonuçlar doğurabileceğini umuyordum. Önceliklerimiz gözenen geçmekte. Hastalarımızı görecektik. Bilinç ve merhamet dalgaları yükseliyordu... Hem sonra hastalanma endişesi, ölüm korkusu, kodamanlarınsa getirebilirdi.

HAYAT-MEMAT MESELESİ

Geçelelim korona salgını 180 ülkeye yayıldı. Yayılmaya da devam ediyor. Avrupa'da hayat durdu. Türkiye'de Macaristan'da diktatörlük ilan edildi. Türkiye'de Mehmet Ali & Akşemsetari

Virüs, dünya ile aramıza girdi. İster istemez, gezegenimize, yaşadığımız hayata belli bir mesafeden bakıyoruz şimdi. Nelerden vazgeçebileceğimizi; ne uğruna, nelere katlanabileceğimizi; nelerin daha mühim olduğunu düşünüyoruz. Felsefi bir kımlıdanma söz konusu.

YUMUŞAK KIYAMET

Korona sadece biyolojik bir varlık değil. Aynı zamanda kültürel, siyasi, toplumsal bir 'sonuç'.

yüzbinlerce insan 'sokağa çıkmak yasaklansın'diye çağında bulunuyor. Ben bu yazıyı yazarken, dünyada 'korona pozitif' teşhisi konmuş insan sayısı 1 milyonu geçmiş durumda. 50 binden fazla kişi hayatını kaybetti.

***

Türkiye'de Prof. Dr. Cemil Taşgözü'nün vefatı tüm ülkede bir matem rüzgânı estirdi. Ardından Prof. Dr. Feriha Öz'ün acı haberi geldi. Kwang, Taif'ün hastalanma ihtimaliyanku uyardı; şükür, değilmiş. Çok sevdiğim bir tanıdığım da 'korona pozitif' teşhisi konduğunu haber aldım. Çok üzüldüm...

DÜNYA İLE ARAMIZA GİREN VİRÜS

Hayat olabildiğince yaşayalım. Kâh hüzünlüyoruz, kâh kederleniyoruz. Virüs, dünya ile aramıza girdi. İster istemez, gezegenimize, yaşadığımız hayata belli bir mesafeden bakıyoruz şimdi.

Nelerden vazgeçebileceğimizi; ne uğruna, nelere katlanabileceğimizi; nelerin daha mühim olduğunu düşünüyoruz. Felsefi bir kımlıdanma söz konusu. Emeğin sömürüldüğü bütübütün belirsizliği. Yoksullara, mahrumlara, garibanlara karşı ne büyük bir sorumluluk ve kibarlık yakıştırmamız ortaya çıktı. Britan Barry Seegal Adles Neden Önemlidir? adlı kitabında [Köç, ticaret, medeniyet, savaş, krizler, salgınlar, şiddet, suç, bağışıklık sistemlerinin zayıfladığını, bu sebeple kolay

hastalandıklarını belirtiyor. Ve toplumsal eşitsizliğin salgın hastalıklara yol açabileceğini söylüyor. Barry haklıymış meğer.

BENCİLLİĞİN MEHRUİYETİ

Bu salgın sürecinde azıcık düşünün herkes "Virüsten kaçamıy kurtagaym da, gersibeni ıngalamaz" virüsten kaçamıyacağını idrak eder sanırım. Halbuki bencilliğin her türkusünü meşru görme eğilimi, küresel kültürün bant bir özelliği. Korona sadece biyolojik bir varlık değil. Aynı zamanda kültürel, siyasi, toplumsal bir 'sonuç' gibi görünüyor bana. [Bu arada Çinlilere "Gebereseler, yarasa yenir mi!" diye kızanlara şayyorım. Çinlilerin mahrumiyet ve yoksulluktan ötürü kedi, köpek, fare yediklerini, danaetne paralarının yetmediğini, oradamutlak kültürünün de bu sebeple mevcut şekleğirdiği ortada halbuki.]

TABİAT ANA'NIN BEDDUASI

Koronavirüsü, tabiat ananın, biz hayırsız evlatlarına bir stemi ya da bedduası gibi algılamak da mümkün... Hayattan canlılığı ihraz ettiğimiz işin belki, canın ehmiyetini hatırlatan bir eylem olarak karışmaya çıktı bu virüs!

"Ne güzeldi, gül gibi geçiyorduk... Tabiatla barıştık. Birtek insanın ölümünü, tüm insanlığın ortak kaybı edilebilirdi. Gökten sine rastlamıyorduk. Gökten sine nufuz etmişti. Barışçı, özgürlükçü ve çoğulcuyduk. Tüketim çılgınlığına kapılmamıştık.

Katılcı, şeffaf, eşitlikçiydik. Hükümet bir hayat inşa etmiştik. Savaşın büyük suç olduğunun bilincindeydik. Toleranslıydık. Çocuklarımız okullarda mutluydular. Ayrımcılığa mahal vermiyorduk. Hukuk sistemimiz adalete dağıtıyordu. Vergidüzeni rasyoneldi. İlişkilerimiz ahlaki bakımdan pürüzsüzdü. Erdemli ve mutluyduk... Korona ağzımızın tadını kaçırdı..." diyebilirmiyiz? Bence diyemeyiz.

PANCAR vs. FERRARI

Küçük oğlum evden çıkıp 1-2 km yürüyeneğinde bana demediğini bırakmadı. Halıfalarla evde oturmadan aklı dengemi yitirecek raddeye gelmişim oysa. Sokakla çölünce, korona öncesi günlere kıyasla enikonu temizlenmiş havayı içime çektim.Yürümek, içimi sevinçle doldurdu. Ne büyük nimetmiş meğer. Yolda insanlara rastladım. Acabaaralarınadıvrus kapmış olanvar mıdır? Onlar da Brian Barry'ninsözünü ettiği, gün boyu ağır işlerde çalışkan halde geçinemedikleri için dertlenen ve bu yüzden başgışıklık sistemleri zayıf insanlar mı? Eve döndüğümde kabanımı dışarıya astım. Ellerimi ve yüzümü sabunlayıp yıkadım.Marketten aldıkları tek tek sildim. Bu dezenfekte etme işini bir YouTube

MÜJDE AR'DAN KİTAP TAVSİYESİ

Gecen sayımızda yayımlanan Müjde Ar röportajı şahaneydi. Akıcı, zekice, umutlandıran... Fotoğraflar da belge niteliğinde ve sansatsız! Sayfaları hazırlarken, uzunsöyleşidenbazı bölümleri çıkarmak mecburiyetinde kaldık. Fakat benim çok hoşuma giden bir paragraf ilginize sunmak isterim. Evlere kapandığımız şu salgın günlerinde okunabileceği esaslı bir kitabı öneriyor Müjde Ar:

NÂZİM HİKMET'İN YOLCULUĞU

"Yeni okuduğum bir kitap var: Haluk Oral'ın yazdığı *Nâzım Hikmet'in Yolculuğu*. Çok kıymetli bir çalışma olmuş. Nâzım'ı hepimiz okuduk ama bu bambaşka, şahane bir eser. Hiç bilmediğimiz bir Nâzım'la karşı karşıya kaldık. O nedenle mükemmel bir kitap, Mutlaka okumanızı tavsiye ediyorum. Bu kitaptan on tane aldım. İyi kitaplar-dan genellikle onar onar alır, sevdiklerime dağıtırım. Birini Sezen'e [Aksu] vereceğim. O çok sever Nâzım'ı..."

Mehtmet Alt & Aksoy

videosunda görmüştüm. Rusen Ali'ye banışık. Fakat hâlâ benim budala olduğumun düşünüyör... Zira ona "Uzak bir köyde arazi bulsak vepancar eksek nasıl olur?" diye sordum. Sinirli bir şekildegüldü: "Pancar mı?" "Evet, pancar. Ceviz ve incir ağaçları da dıkebiliriz. Domates, biber, patlıcan...Bırkaç keçimiz, iki ineğimiz, tavuklarımız olur!.." "Pancar nereden geldiakına?" "Bilmem... Bence pancar artık... mesele Ferrari'dendaha havalı bir şey" dedim. Güldü: "Sen iyice kafayı üşüttün baba. Beynin sulanmış Pancar hal" Belki onu ikna edebilirim. Aslında önce kendimi ikna etmem, bu yeni fikre alışmam gerek tabii. 50 yaşınageldiğimde Ferrari alacağımı hayal ediyordumzira. [Ah, şimdi de siz delirdiğimi düşündünüz sevgili okur.] Velhasıl, mesele sadece virüsten kurtulmak değil sanki... Ofkeden şefkate; zulümden merhamete; cimrilikten cömertliğe; hoyrattıktan nezakete; düşmanlıktan dostluğa; cehaletten öğrenmeye; kındarlıktan hoşgörüyö... geçmek. Evet, sanırım, başgışıklı sistemimiz ancak bu tür bir dönüşümle güdenecektir. ✨

Kübalı Hanım'ın defterindeki Nâzım Hikmet imzasının hikayesi...

NÂZİM'İN İMZASI

HALUK ORAL

Resmini gördüğünüz imzayı Nâzım Hikmet belki bu kokteylde atmıştır.

Nâzım Hikmet 1961'in mayısında Küba'ya gider. Bu seyahat sırasında başlayıp Moskova'da bitirdiği "Havana Röportajı" adlı şiirinde anlattığına göre, devrimden sonra adı Habana Libre yani Hür Havana olan eski Hilton Oteli'nin 24'üncü katında kalır.

Bu süre zarfında "Saman Sarısı" şiirinin,

şair Nikolas Gilyen *Havana'ya döndü* çoktan

yıllarca Avrupa ve Asya otellerinin hallerinde oturup içtiği yudum yudum şehirlerimizin hasretini

iki şey var ancak ölüme unutulur

anamızın yüzüyle şehrimizin yüzü dizeslerinde bahsettiği yakın dostu nü Kübalı şair Nicolas Guillen (1902-1997) tarafından anlatılır. Gazetelerle söyleşi yapıp, televizyon programlarına ve onuruna verilen bir kokteyle katılır.

Hikmet belki bu kokteyle atmıştır.

Sevgili dostum Hülya Ede Uçta'nın internette bulup bana hediye ettiği bu imza için satıcı açıklamasında, "Kübalı bir kızın" imza defterinden çıktığını yazmış. Nâzım Hikmet'in imzasının bulunduğu sayfanın arka yüzünde de ünlü İtalyan mezzosoprano Fedora Barbieri'nin (1920-2003) imzası var. YouTube'da yüzlerce videosunu izleyebileceğiniz bu sanatçı Leyla Gencer'le de sahne almıştır.

Son olarak Nâzım Hikmet'in annesi Celler Hanım'ın babası Hasan Enver Paşa'nın Küba'ya gidişinden bahsedelim. 1895'te başlayan Küba'nın İspanya'ya karşı bağımsızlık savaşı, büyük ölçüde, 1898'de ABD-İspanya Savaşı'na sebep oldu. Enver Paşa da o yıl Küba'ya çıkan ABD askerleri arasında gözlemci olarak bulundu. Eski Küba Ankara Büyükelçisi Ernesto Gomez Abasca'nın Hasan Enver Paşa'nın bu ziyaretinden esinlenen Havana'da Türk Tutkusu 1898 adlı romanı 2009'da Mehmet Necati Kutlu tarafından Hasan Karaca'nın çevirisiyle Everest Yayınları tarafından basıldı. ✨

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rante.org>

ECE

TEMELKURAN

TEMASSIZLIK

Görünüşe bakılırsa insanlık tarihi bütün şurşurilleri biriktirip bızım kuşağa sakladı. Bir hafta birkaç delinin 3. Dünya Savaşı'nı başlatmasını eşliğine getiriyor, öbür hafta göremediğimiz bir düşmana karşısızma takıyor, ameliyatteldiveni yapıyoruz. Hepimiz biliyoruz ki son derece medeni insanların bile vahşileşmesi bir buhrana bakar. Biz buhranları üçer beşer yaşıyoruz. O kadar ki beteri görür görmez beterin beterin beklemeye başlıyoruz. Korona virüsölüşe eşzamanlı olarak bir çekirge istilası çıkınca hemen herkes aynı espiriyi yapıyor; "E herhalde artık bir göktaş! dünyayaçarpar ve sonra İstiklal Marşı-Kapanış." Bunu demeye kalmıyor hakikaten bir göktaş! haberi geliyor. Şu kısacık ömrümüzde bir kabuslar panayırı sığdı, şükür.

Fakat hesap edemediğimiz ve hazırlığı da mümkün olmayan tek şey şuydu: Dokunmak yasak, yan yana olmak yasak. Temas yasak ve biz bu tür bir yalnızlığa hazır değiliz. Biz belaları beraber, omuz omuza atlama bölümünü çalışmıştık sadece. Dayanışmayı yeniden icat etmeyi gerektiren saha koşullarında nasıl top oynayacağımızı pek bilmiyoruz. Ve sanırım Korona hayatımızdan defolup gitsse bile dayanışmayı yeniden icat etme zorunluluğu, sorumluluğu bir mesele olarak kalacak.

FAKİRİN HAPŞIRIĞI

Zenginle fakirin, şanslı ile şanssızın ve güçlü ile güçsüzün kesin sınırlarla ayrılmaya çalışıldığı bir dünya kuruldu. Benim gibiler için bu sınırlar fakirin, şanssızın ve güçsüzün dayanışmasıyla yıkılacaktı. Bu sınırların anlamsızlığının ve adaletsizliğinin fakirin bir hapşığıyla ortadan kalkacağını hiç tahmin edemedik. İnsanlık tarihinin bir sakası gibi. Elbette zengin ve güçlü kendini korumak konusunda hâlâ ayrıncalkı. Ama virüsü zapt etmek yoksul mütevelliler biber gazı sıkması benzeri yöntemlerle mümkün değil.

Benzeri yöntemlerle mümkün değil.

Dokunmak yasak, yan yana olmak yasak. Temas yasak ve biz bu tür bir yalnızlığa hazır değiliz. Biz belaları beraber, omuz omuza atlama bölümünü çalışmıştık sadece.

dayanıklı. Yani Ronaldo korunmak için kendine ada almış olabilir, harika. Fakat o adada buluşmaları çamaşırları kendisinin yıkayacağını sanırm. Bunları yapacak yoksullardan biri şöyle ortalık yerde bir hapşırıldı mı, geçmiş olsun.

YOK ÖYLE Bİ' HAYAT!

Dünya, sadece kır amaçlı bir kurulum olma yolunda son rötuşlarını yaparken ve devletten bireye kadar her yapı bir şirket gibi davranmak zorunda bırakırken, virüs hatırlatırdı: "Yok öyle bi' hayat!"

Hepimiz hepimize mecburuz. En küçük çaplı dayanışma olan çorba kaynatıp götürmekten, bulunması beklenen Korona virüsünün aşısının alınıp satılacak bir mal olmaması için seslerimizi birleştirmeye kadar. Ya paylaşacağız ya öleceğiz. Bu kadar basit. Bana öyle geliyor ki bugünlere yıllar sonra hatırlayıp süye diyeceğiz, "Dünyadaki ekonomik ve politik sistem o günlerde döğmeye başlamıştı." Ve sonraki kuşaklar bunca zaman "Her koyun kendi bacağından asılır" adlı bir sisteme inandığımız ya da adam akıllı isyan etmediğimiz için bizi şaşırarak, ayyıplayarak, işi ihtimalle alay ederek hatırlayacaklar. "Bak bak" diyecekler, tarih kitaplarını gösterecek, "Hep birlikte ölmek üzereyken bile hepsini öldürecek hastalığın ilacını birbirlerine satmaya çalışmışlar. Dört başı mamur delilik!"

BU BÖYLE GİTMEZ

En azından önümüzdeki on yıllarda doğacak çocuklara rezil olmamak için, "Korona'ya aş! bulunurken biz de şöyle bir dayanışma yöntemi icat etmiştik" diyebilirmemiz gerek. İtalyanları yaşıtı gibi balkonlardan balkonlara şarkı söylemek için daha ilk adımı. Dünyanın başına geleceklere bu kadar net görebiliyorken daha yüksek sesle söyleyebilmeliyiz, "Bu böyle gitmez." Çünkü Korona belası sayesinde ilk kendimize sansız bir güvenle söyleyebiliriz ki akıl, bilim ve sağduyu ile yönetilmeyi hak ediyoruz. Bu kadar da net...

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

pen cere

EYLEM TE

1.
karantinalı kadınlar
şarkı söylüyorlar pencerelerde
bir üzerlik otu gibi
adaçay kokuturcasına
döküyorlar ilik seslerini
taş sokaklara

2.
pencerenin ardından
izliyordu adam kadını
güneş usulca yağıyordu tenine
nedendir ellerinin kamaşması?
bir kedi sırtıyağıyordu
kuyruğundaydı dünyanın
bütün neşesi bir tayın
adam pencerede özlüyordu kadını
daldı baykuş birikmekte satır satır
kadın adamı yazıyordu

3.
mutsuzluk tek hücreli bir hayvan
saniyede yüz kez
saniyede bin kez bölünen
insan insana uzak
insan buluşığı insanın

lavanta diktim pencere önlerine
comları aç sevgili
mutsuzluk bizden uzak

4.
bir elmayı dişledik seninle
yalınım varsa kör olayım
bak dünyanın sonu geldi diyorlar
kapat pencereyi
sen doğur beni
başlayalım yeniden
ütopyalar güzel değil
şimdi
şimdi...

Bazı virüsler insanın gelecek hayallerini yok eder. Korana da öyle bir virüs.

KORONA'DAN ÖNCE KORONA'DAN SONRA

Neler geldi neler geçti... Korona da geçecek bellette. Geçecek ve arkasında bıraktığı enkaza bakaçağz öyle mal mal. Zaten insanlık tarihi, arkada kalan enkaza mal mal bakmanın tarihidir.

Peki bu salgın ortadan kalkınca ne değişecek hayatımızda? Kimilerin göre, ülkelerin ekonomileri çökecek, insanların yaşanan bu felaketten ders alacak ve herkes kendine çeki düzen verecek. Hatta bizim Zizek, Koronavirüsü kapitalizmi bitirebilir dedi. Açık açık söyledi bunu.

Ben size neler olacağını kısaca anlatayım:

Her şey eskisi gibi olacak.

INSTAGRAM, GOOGLE, FACEBOOK...

Bazı virüsler insanın gelecek hayallerini yok eder. Korana da öyle bir virüs. Mesela ben, bu sayı stalklamak üzerine bir yazı yazmayı hayal ediyordum. Ne oldu? Yalan oldu. Şimdi kimi, niye, nasıl stalklayacağz ki? Çok merak ediyorsak, eski usul, muhtara gidip ev adresini sorarız. Herkes kendi bünyesini karantinaya aldı, herkes kendini eve kapattı. Arada benim yazı güme gitti.

Selfie'lerimizi çekip çekip Instagram'a koyduğumuz o normal günlerde, yani Korona'dan önce, hayalini kurduğum yazı için bir ön araştırma yapmaya başlamıştım. Dedim ki, ülkelerin ne zaman nerede olduklarını, kimin kiminle kıştırdığını, gittikleri mekânları, evlerinin adreslerini, iç dekorasyonlarını ezber biliyorum. Yeni sevgili, eski sevgili mevzusu zaten en kolay. En iyisi değişik bir şey yapayım, kendimi Instagram'ın, Google'ın, Facebook'un engin denizine salayım, bakalım akıntı beni nereye götürecekt?

MUALLA TEYZE

Mualla Teyze'ye götürdük Mualla Teyze, annemin yakın bir arkadaşının elitisi. Geçenin bir yarısı Pizza Hut'tan pepperoni pizza sardı. Herkesin gözüm yok, afiyet olsun da, uzun zamandır sadece sofrasındaki brokolleri, lahanaları,

bamyaları, bürüclerini resimlerini paylaştı. Mualla Teyze bu saatte niye pizza yesin ki? Hem de bir hafta önce tansiyonu yükseldi diye Şişli Etfale'e kaldırılmışken! Meğer kocasıyla kavga etmişler. Hem de toruna alacakları doğum günü hediyesi o mu olsun bu mu olsun diye, incir çekirdeğini doldurmayacak bir konu yüzünden.

Hamdi Amca o saatte çarpmış kapıyı dönürüne gitmiş. Dönürünü evi Maltepe'de. Onun da görüntüleri var elimde. Mualla Teyze ise Suadiye'deki evinde, kareli masa örtüsünü sermiş sehpanın

**İnsanlık tarihi,
arkada kalan enkaza
mal mal bakmanın
tarihidir.**

üstüne, stresini pizzayla gidermeye kalkmış. Kareli masa örtüsünü de üç yıl önce alt kattaki komşusu ev hediyesi olarak almış. O zaman daha canlı görünüyordu örtü, şimdi yıkanmaktan biraz rengi solmuş.

Amca kıllıma takıldı, Suadiye'de oturan Mualla Teyze, tansiyonu yükselince neden Şişli Etfale'ye gitsin ki? Meğer o gece görüncesinin Kurtuluş'taki evinde kalmış. En yakın hastane o herhalde. Google Maps'e baktım, hastaneyle görüncesinin evinin arası 2 km.

SARIŞIN HEMŞİRE

O gece Mualla Teyze'ye serum tıkan hemşire çok hoc. Sarışın. Bileğinde, üstüne, serce komuşu Oğuzhan'ın fotoğrafı vardı. Herkesin Okmeydanı Eğitim Araştırma'da çalışan bir arkadaşıyla birlikte kalıyorlar. İki oda bir salon.

Mutfak biraz küçük ama bekar evi sonuçta, idare eder. Banyo telefonlu. Demirdöküm. Bu devirde hâlâ Blendax kullananları ikisi de. Neyse.

DÖVMECİ TOLGA

Dövmeci de Kadıköy'deki Comic Art Tattoo'da yaptırmış. Burcu'nun erkek arkadaşı Mühürdar'da oturuyor. Burcu değişim bizim hemşire. İki ay önce uğramış erkek arkadaşına, Mahle Cafe'de birer bira içtikten sonra dövmeciye beraber gitmişler. Helal olsun, çocuk bir seansta bitirmiş dövmeyi. Yaptığı işlere baktım, sahiden sıkı dövmeci Adı Tolga. Yalnız yaşıyor. Kedisi var.

BURCU'NUN YEĞENİ

Burcu'nun yeğeni Boğaziçi'nde okuyor. Amcası Burdur'da. Geçen ay üç dönüm arsa almış. Bence iyi yatırım. Piyasanın da epey altında bir para ödemiş. Satan adam paraya sıkıştı herhalde... Adamın profilini bulup baktım, sahiden sıkışmış. Banka borcu.

ÜZĞÜN SURAT

Mualla Teyze on beş gündür evinden çıkmıyor. Burcu da evden hastaneye hastaneden eve. Stalklayacak bir şeyleri kalmadı. İkisi de durmadan selfie'lerini paylaşıyor, üstüne de üzgün surat işareti koyuyorlar. Mualla Teyze üzgün suratın yanına 18 oldu, 47 oldu, 98 oldu, 191 oldu falan yazıyor. Google'da araştırdım, Korona'ya yakalananların sayısını. Tam ah be Mualla Teyze, strese girme, baka tansiyonun var diye DM'atcağı; kadıncağz bu da kim, nereden biliyor benim tansiyonumu diye panike kapılır, küti diye gider Allah muhafaza diye düşündüm, sen etmedim.

Üzgün surat 307, üzgün surat 786, üzgün surat 1380 derken ortadan kayboldu Mualla Teyze. Ortadan derken, sanal ortadan tabii. Hamdi Amca musalla taşının önünde selfie çekip Instagram'a koyarsa, Mualla Teyze'nin Hakk'a yürüdüğünden haberim olmayacaktı. Allah tatsıratını affetsin.

Neyse, şu Korona'dan bir kurtulalım, size mutlu sonla biten stalk'lama hikayeleri anlatacağım, söz. Şimdiki stalklayacak kimsel kalmadı. Herkes evinde. Ben de evdeyim. Twitter'dan sağlık tavsiyeleri almaları takip edip, gelip gidip elimi yıkıyorum. En az yirmi saniye, dirseğe kadar, parmak aralarını da ovuşturarak... ✨

**MURAT
UYURKULAK**

İnsanlık, kâr hırsı, para iptilası, rekabet, serbest piyasa ekonomisi sebebiyle barbarlığa doğru gidiyor. Sadece insanlık okkının altına gidecek olsa ne gam, tüm dünyayı ve hayatı da yok oluştursukluyor.

BİZ BAŞKA ÂLEM İSTERİZ

Yıllardır evden çalışıyorum. Şu sira tatbik ettiğim koronadan sebep kişisel karantina zaten bir hayat rutiniydi benim için. Sadece daha seyrek çıkıyorum dışarı. Donünce de sabun, kolonya, işte, günlendir, haftalardır ne söyleniyorsa...

Pencereden caddeyi izliyorum. İşine gitmek için otobüs durağına koşturanların sayısında azalma yok. Bugün çalışmasa yarın aç kalacak olanlar, emeğini satmak dışında çaresi olmayanlar, dünyanın lanetileri, salgında ilk gözden çıkanlar, yangında hiç kurtarılmayanlar... Devletçülerimizin korona salgınına karşı tedbirleri açıkladığı basın toplantısında, numunelik bile olsa tek bir temsilcisi bulunmayanlar yani... O toplantıda hazır ve nazır zevat birbirinden uzak oturtulurken, metrobüslerde, dolmuşlarda, otobüslerde üst üste, baltık istifi yol alırlar...

Faşizmin ve fundamentalizmin ahlaki tertibatı katı ve sık görünür, ama aynı ölçüde zayıf, kırılabilir. Hayatın gerçeklerini idrakedebilecek, idrak edip de tanımlayabilecek kavramların pek çoğundan yoksundur çünkü. Muhafazakârlık bu yüzden daima korkularla maluldür, ama açık da edemez, yüzleşemez. Virüse karşı dua önerenin canı çok tatlıdır sözlüğü. Seksi hazla değil günahla tartıp "edep" vaaz eden tacizden götürürüverir. Vatan millet diye haykırırken ağzından alevler saçan, loş bakanlık koridorlarında, kuytu köşelerde ihale başlamsaktadır.

KAPİTALİZM SİNSİ BİR SATICI

Yine de, nadir olsa bile, yüzyıllardan süzülüp gelen bir adalet arayışını, insani bir irtirazı, mazlum koruma ve savunma niyetinin bazı izlerini bulmak mümkündür bu fikri âlemde. Bazı sırtlanların suistimal ettiği "kutsal", birilerinin haysiyeti bir hayat sürdürmek için tutundugu yegâne dal olabilir. Ondan başkasını bilmiyordur çünkü.

Kapitalizmin ahlâksızlığı karşısında ise bütün fikri, ilahi ve içtimai tertibatlar nal toplayacaktır. Kapitalizm öyle sinsî bir "kutsal" satıcısıdır, öyle cîlârlar ki yalanı, kötülüğü, insafsız bir istahı, neye uğradığınızıveya uğramadığınızı şaşırırsınız. Her fırsatta bireysel özgürlükten, insan olma teyelli ayrılmaz haklardan, hayatın vazgeçilmez değerlerinden sözeder, ama herkesi alakadar eden kritik ve hayati zamanlarda, para kaybetmekteense binlerce insanın ölmesini rahatça seyredebilir. Nasil olsa ölenler için, yerine koyacak milyonlarca işsiz bulacaktır. Özgürlükten anladığı tüketimdir. Çılgınca tüketme özgürlüğü. Hakları anladığı ise mülkiyet... Sadece on

**Sadece
kendimize değil,
cümle mevcut
nebatata ve
hayvanata da
yazık edeceğiz.**

beş (15) kişinin, dört milyar (4.000.000.000) insandan daha fazla paraya, mala, mülke sahip olma hakkı...

KOLONYA VE DUA

Devletler de işte o on beş kişi ve benzerlerinin devletidir zaten. Hür teşebbüsün önündeki tüm engeller kaldırılmaldır. Virüs dünyayı yıkıma ve ölüme tehdit ederken, ekonomi yürümeliydi, yerli ve milli burjuvazimize zinhar zarar gelmemelirdi, patronlara destek çıkmalıydı. İşçiler, yoksullar, yaşlılar ise ellerini yikamalıdır, kolonya sürmeliydi ve dua etmeliydi, işte o kadar!

KAOTİK ZAMANLAR

Kapitalizm insanlığın kitlesel ölüme imtihan eddikleri kaotik zamanların fırsat olarak görecektir. Serbest piyasaya iman etmiş muktedirler de siyasi rant imkânı bulacaktır bu meşum zamanlarda. Şunu asla, ama asla unutmayın: Fabrikalarda, atölyelerde, ofislerde, hapisanelerde, kışlalarda ölümcül bir virüsle burun buruna çalışan, yaşayan insanlar onların zerre umurunda değildir. Milyarlarca lira, elektrik faturasını ıkrakı sonra ödeme imkânı size çok görülecektir. Onlar insanların hayatlarını kurtarmann

yollarından ziyade, kazandıkları paraya, oya, güce bakacaklardır. Çünkü başkâtırlusünü bilmeyen, bilmeyengellerir. Nasıl yaşıyorlarsa öyle düşünürlər. "Terch ettikleri hayatı ahlâkıyla davranırlar."

ACI İÇİNDE YITIP GİDECEĞİZ

İnsanlık, kârhırsı, para iptilası, rekabet, serbest piyasa ekonomisi sebebiyle barbarlığa doğru gidiyor. Sadece insanlık okkının altına gidecek olsa ne gam, tüm dünyayı ve hayatı da yok oluştursukluyor.

İnsan medeniyetinin halhazırda vardığı merhale, yani kapitalizm, doğayı merhametsiz bir hızla tahrip ediyor.

Üretim araçlarının, bilimin, teknolojinin vardığı bu ileri noktada, ya kaynakların rasyonel kullanımına, adil paylaşımına dayalı, sınırsız, sınıfsız, barış bir düzen kuracağız, ya da ırkçılık, düşmanlık, hırs, ıhtırası, korku, acı içinde yitip gideceğiz.

Sadece kendimiz değil, cümle mevcut nebatata ve hayvanata da yazık edeceğiz.

Müteveffa devrimci yarenimiz Rosa Luxemburg'un bir asr önce dediği gibi "Ya sosyalizm ya barbarlık" sözünü hatırlayalım. O güzelim mısraı gibi:

"Biz başkaâlem isteriz!" 🍀

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Okuyak Râfâ'nın "Bakmadıkla Beklemek" jüriden

Okuyak Râfâ'nın "Anılar" jüriden

Her şey gri ve kahverengiyken,
renkleri aramak ve görmek ve
bunların listesini yapmak...

SEVDİĞİM ŞEYLER

tabakta tutmak:

- Eve gelen berberler.
- Karsiyaka'nın eski fotoğrafları; yallar, köşkler, taşevler ve serin gölgeler.
- Çamlık Sokak'tan sahile çıkmak.
- Kozak Yaylası'nda kozalak toplamak. "İyi ki" demek.
- Saçlarını tokasız toplayabilmek.
- El dikisi.
- Lübnan mutfağı.
- Mor salımlı reçeli.
- Aynı şavkı.
- Çeşme limonu kabuğu kokusu.
- Tatlı radika.
- Köpeklerin gözlemlerindeki saf sevgi.
- Kaşkol örmeye niyetlenmek.
- Epiktetos.
- Yazın yapılan kışkık domates kavanozlarını açarken yapana dua uşmak.
- Beyaz zakkumların rüzgarla hareket edisine dalmak.
- Kalp şeklinde yapraklar bulup eve getirmek.
- İlkbaharın ilk ılık esintileri.
- Fransızca rock.
- Roman okumak.
- Söğüt yeşili.
- Şaman davulu.
- Yumuşak inen bahar akşamları.
- Kenarı mavi pencereler.
- Duvara asılı tencereler ve tavalar.
- Aşık olunca gelen o tatlı, heyecanlı hâl.
- Öğlen uykusundan uyanmış bebeklerin gülümsemesi.
- Çizgili fularlar.
- Sultani bezelye.
- Durmak. Sadece durmak.
- Sobanın başında sohbet ve kestane.
- Yeni insanlar.
- Aralık bahçe kapisından görünen sörfaletleri
- Açık zihnin, açık kalpli olmak.
- Kişnin sevenler ve kişnin sevmeyenler.
- Çiğdem kokan bahar.
- Kupaletini seramik.
- Meksikatarı desenler.
- İnsanları takdiretmek ve bunu yüzlerine söylemek.
- Doğum günü için evi süslemek.
- Bir şeye başlamak için beklemek gerektiği fikrinden özgürleşmek.
- Buhurdanlık.
- Havuç/salatalık çubukları ve narla süslenmiş humus.
- Savunmak zorunda olduğumuzu hissettirmiş her düşüncem, bizi taşıyan bir hakiki benlik idrkinden mahrum bırakacağını sezmek.
- Gündelik şeylerden bahsedene, eski bloglar.
- Kırmızı üstüne beyaz puantiyeli elbise giyip, saçınat kuyruğu yapıp, bebeğin kucaklarında, sevgiliye, tutmak.
- Portakalı prasa.
- Nar çayı.
- Yazın öğlen vakti, arkadaşınla tenhaber kafede buluşup limonata içmek.
- Gün doğumuna şahit olmak.
- Anneler.
- Zerdeçalı mercimek köftesi.
- Kışın Ayyıldız sokaklarında yürümek ve işiünce Şeytan'ın Kahvesi'nde çay içmek.
- Üstünde köpek resimleri olan gömlekler.
- Arkadaşlarının kalmak.
- İlkbaharla gelen ilk sabahlar.
- Üzerlik yakmak.
- Her şey gri ve kahverengiyken, renkleri aramak ve görmek ve bunların listesini yapmak.

- Taşınmak.
- Paşakılıcı çiçeği.
- Çamaşır yıkamak.
- Sevdiklerine kart göndermek.
- Nohut mayalı ekmek.
- Darülfüüller.
- Uçra adalar.
- Kedi inadı.
- Dalgaları dinlemek.
- Hasır şapkalar.
- Guguk kuşu saatler.
- Susamlıkadeler.
- Gözleri ve kalpleriyle gülenler...

EMRAH
SERBES

YANIK

O sabah direksiyonda Behzat Ç. vardı. Kutlu Mahallesi'nde aradıkları adrese yaklaşıyorlardı. Hava yağırmıyordu. Ekip aracının eskimiş silcekleri gıcırdayıyordu. Harun boğukve alçak bir sesle sözde devam etti: "Ağbi, sonra ona 'Ağlama. Ağlayıp eline ne geçecek. Güzel şeyler düşünmeye çalış' dedim."

Karısı Münevver onun terk etmedene önce Harun'un söylediği sözler bunlar olmuştmuş. Harun'un boyuna ve beline bağlı şu 'kanguru' dedikleri şeyde, bir buçuk yaşındaki oğlu Merkez varmış. Yüzu babasına dönük duruyor, küçük parkerini onun yanına da gezdirdiyordu. Harun, oğlunun parmaklarını öpmüştü. Karısının onun terk etme nedene payında tanışıp ilişki kurduğunu bir kadını. Behzat Ç. herhangi bir şey sormadığı halde, Harun açıklamaçısı kimlikliymiş.

Dünya ne ölene
üzülüyor ne de
arkada kalana
acıyordu.

topuyordu. Söyleyeceklerini düşünmeye çalıştığı yüzünden belirdi; içteki, siceklerin gırtıısı o anda iyice artmıştı sanki, "Duyuşu boşluğa geldim," dedi sonunda. "Melisa olayında kesinlikle duyuşu boşluğa geldim. Ama duyuşu boşluğa neden geldim? de çok açık, bunları söylemek belki ayıp ama bizim aramızda kari kara ilişkililikmiş miydı kaç aydır? Hadi tamam, tamam ama bir kadın çocuğunu birakıp gider mi ya! Bir anne çocuğunu bırakıp gider mi! Ben şimdi bu çocuk ne yapacağımı? Bu çocuğun suç ne Bence delirdi! Bunun başka bir açıklaması yok, delirdi."

Evi nihayet buldular. Behzat Ç. arabayı evin karşısındaki çöp konteynırlarının az ilerisine park etti, "Çocuğun sütünü, mamasını aldın mı?" diye sordu. "Aldım ağbi," dedi Harun. "Çantada."

Arabadan çıktılar, yerler vicık vicık çamurdu. Yağılmış çöplerin kokusu, yağmur kokusuna karışıyordu. Harun, oğlu Merkez'in başını öptü. Bahçeninyeşil tahta kapısını sessizce açıp avluya girdiler. Ev, sıvaları dökülmüş, iki katlı bir gecekonduydu.

Behzat Ç., Harun'u arkasına aldı, "Sen böyle biraz geride dur," dedi.Evinin giriş solmuşuşşap kapaını elinin tersiyle içi deşe terte vurdu, "Sami, Sami!" diye seslendi. "Aç kapaı, polis!" Aralık perdesinde yaran lış ısktan, keçe birilerinin olduğubellediyama cevap veren olmadı. Behzat Ç. kapaı dahasettirdi,yine seslendi. Birazbekledikten sonra kapınıkilkilinde nır bir tekme attı, bir tekme daha, çürümeye yüz tutmuş kapı üçüncü tekmede kırıldı, başkomiser salıhını çekip evegirdi.

İçeride keskin bir esrar kokusu vardı, duvarlar sararmış, yer döşemeleri öbek öbek kırılmış, kararmıştı. Behzat Ç. salona girdiğinde yere devrilmiş sandalyeler, yanyatmış bir koltuk, kırılmış tabakçanak

ve sağa sola çıkmış boy sarap şişerliklerdü. Süngeleler çıkışın kanepede oturan adama bakı. Otuz yaşlarındı, incezuun, yüzünde büyüğe bir siyah leke olan, esmer bir adamdı, Kara Kadir dedikleri o olmalıydı. Oninideki boyası çatılmışkahverengi sehadetkâni bir bıçak, ağzına kadar dolu bir küllük, yarım bir şaşe ve oyun kartları vard. Kadir polisleri görmeyişti ya da görmemiş gibi davranıyordu. Bakışlarını önüne eğmiş, dudaklarının arasından anlaşılmaz sözler mırıldanıyordu. Behzât Ç. cebinden çıkardığı kâğıt mendille sehanın üstüne kütüğüne bıçağı aldı, Kadir'e göz göz geldiler, döndü, döşüğün arkasında sırtüstü yatan adama yürüdü. Sam'i'di ya, göğüsünden bıçaklanmıştı, açık gözlerinde dehşetli ve şaşkın bir ifadevardı. Başkormişer eğildi, Sam'inin boyuna iki parmağını yaslayıp bekledi biraz. Kalktı, Kadir'in karışındaki teki kolu tuttu oturdı. Herhanı pencereyi açmıştı. Merkez'i dışarıdengelentmiş havaya doğru tutmuş, sırtını oyuordu. Merkez'in keyfi yerindeydi, işaretparmağıyla sağ solu gösterip anlaşılmaz seslerçıkıyordu.

Kadir elindeki kanlı kartları başkomisere gösterdi "Ben kupa 7'ye elden bitiyordum," dedi, "o sinek beyi çekti, üstüne de maça 2'li, joker. Ama kart çaldı, kart çalmadan olmaz. 10 kâğıt olması lazım, 11 kâğıt var, bak 11 kâğıt."

"Yanık mı oynuyordunuz?" diyesordu Behzat Ç.

"Evet," dedi Kadir. "Önceki oyunda da böyle yaptım. Yaktı benli. Diğer oyunda da böyle yaptım. Pis herif. Amina kudemün çocuğu, buldu belasını." Behzat Ç., telefonla arayıp Olay Yeri İnceleme Ekiplerini çağırdı, Kadir'e de "Kalk elini yüzünü yıka," dedi, "Ermiyete gidiyoruz."

Harun, Kadir banyoya gittiğinde kapıyı aralık bırakmasını söyledi, bir sıkıntı çıkmasını diye çevreyi kolaçan etmeye başladı, o ara arka odanın kapısını açtı, "Ha siktir," diye bağırdı gayrihiyari. "Ha siktir ya!"

Behzat Ç. kalktı,arka odaya gidip içeri baktı,surat
asıldı.

İki saat sonra havasız, rutubet kokan, yan karanlık sorgu odasında'ydılar. Kadir'in karşısında Harun oturuyordu, iri ellerini masaya yaslamıştı. Behzat Ç. biraz daha arkada, çaprazda oturuyordu, ayaklarını öne uzatmış, kollarını göğsünde kavuşturmuştu. Harun, Behzat Ç.'ye baktı, baktı durdu. Behzat Ç. el cezbindeydi, diğer elinde teyziz vardı. Sesini hafif kısıtlayarak arkı arkaya anonsiler geçiyordu.

**Aralık perdeye vuran
loş ışıktan, içeride
birilerinin olduğu belliydi
ama cevap veren olmadı.**

"Kötü bir gün," dedi Harun. "Her açıdan kötü bir gün. Ama ben sana nederleri sormayacağım. Bizim işimiz nedenlerle değil, en azından bugün değil. O yüzden bana karoymuş, kupaymış, sinek beyirmiş, maça kıyırmış deme. Bunları asla deme!"

"Eyvallah ağbi," dedi Kadir.

"Polislere neden aynasız dendiğini biliyor musun?"

"Hayır."

Harun kapını karşısında duran Akbaşı'yı gösterdi, "Şu adama bir bak," dedi. "Hiç aynanın karşısında vakit geçiren birine benziyor mu? Polislere yakışmaz deniyorsa işte bu adanın yüzünden deniyor. Normalde sorguya girmez, böyle şeylerle ilgilenmez, ama bugün sırf senli merak ettiğim için burada. Sen şimdi karşında böyle bir adam görüyorsan, o zaman ben nerede yanlış yaptığımı düşüneneceksin. Ve böyle bir boku nasıl yediğini badeen başından itibaren anlatacaksın. Tamam mı Kadir?"

Kadir derin bir nefes aldı, dirseklerini masaya yaslayıp ellerini kenetledi, yorgun bir hali vardı. Genizden gelen kısıksır sesle konuşuyordu, bu ses insanın üzerindetaf bir etki bırakıyordu. "Bizim restoran Koroğlu'nda," dedi. "Sık bir yer, hep zenginler geliyor. Ben bulaşıktaym, Sami servis şoförü, getir götürü bakıyor. Başına ne geldiyse onun yüzünden geldi zaten. Ben yoksulla büyüdü, elim hep dar, cebimde 10 lira varsa iyi diyorum. Kazandığı eve yolluyorum."

"Ev nerede?" diyordu Behzat Ç.

"Bala'da. Hanımın çocuk orada, ben buraya çalışmaya geldim."

"Bala'da buraya bulaşıkçılık yapmaya mı geldin?"

"Dayım ayardı bu işi, daha önce aşçılık yapmıştı burada. Hep bulaşıkla devam etmeyeceğim, aşçılığa geçme imkânı var. Parası da iyi, asgari ücret. Ben aslında boya işindeyim, müteahhit Ekber Bey var, onun yanında, inşaatların boyasını yapıyorduk. Ama orada bir terslik çıktı."

"Ne tersliği?"

"İnşaatın elektrik kabloları çaldı, benden bldiler."

Polisler anlamı bir sessizlik içinde Kadir'in konuşmaya devam etmesini beklediler. Behzat Ç. gözlerini Kadir'den ayırmadan bir 216 yaktı.

"Recep ağbi de dün eşyalarımla toplamış resepsiyona indirmiş," dedi Kadir. "Yavuz Ote'de kalıyorm, otefin parasını veremedim bir aydır. Recep ağbi kadınların yanında bana ağır konuştu. Sinirden elim avazını tittirdi, bir şey diyemedim. Ama kadınların yanında beniki esniyi duşurdum. Bak kasıslısa orospu der geçer ama ben diyemedim. İçime oturdu. Ben bu hayatta kendimi hiç eksiye düşürmedim. Bir köseye çekip

şöyleseydi tamam, yanlış yaptım."

"Otelciyi bırak şimdi, Sami'ye dön," dedi Harun.

"Ben avans aldım dün, 1000 lira. Yarısını eve gönderecektim, yarısını otele verecektim. Sami dedi ki Uç Kardeşler'e gidelim, kahveye. Küçük oyuna oturuz, 20'lik. İki el oynarız, birçorbaıçer kalkanız."

"Çorba ne işi?"

"Feridun ağbi iyidir, orası 24 saat açık, devamlı müşterilerle sabah çorba veriyor, akşam yemek veriyor, Ramazan'da iftar veriyor. Oyun büyükse sigaralarını da alıyor, fındıca viski yolluyor, Feridun ağbi elinden geleni yapıyor, karşılığını da alıyor, kahve hep ağzına kadar dolu. En ufak oyundan 200 lira para kalıyor ona, oyun büyükse 1000 lira 2000 lira. Biz gittik Sami'yle 20'lik yanığa oturduk, o benim koltuk altımdaydı, parayı toparladık, el gitmeye büyüdü, Lale Pavonu'n garsonları geldi, dediler 50'liğe donelim."

"Tamam orayı geç, bütün parayı kumara göndürdün."

"Gömdük ama bir sor nâsl gömdük."

Harun elini masaya vurdu, "Sormuyorum lan," dedi "sormuyorum!"

"İzzet'te aynı masada mıydı?" diyordu Behzat Ç.

"Evet. Ama o 50'liğe geçtikten sonra girdi. Kazandıklarımızı ki elde topladı. Sonelde bentek kâğıda bityordum, Sami de İzzet sinek as çekti, bir de karo 7'li. Ben 28 sayı yedim, Sami 14. Biz orada bittik. Benim otel parasıgitti, ev öğöndereceğim para gitti. Sami dedi ki, 'Ben boyle kâğıdın anasını avradını sikeyim,' kâğıdın yırttı attı. Feridun ağbi birşey demedi, kardeşleri

gibi değil, iyi adam, halden anlıyor. Biz yan masaya geçtik çayşöyleydi, oynasabahoturmushuşakşam olmuş. Oranın çağı da güzeldir ama o an bir acı geldi biliyor musun, boyle boğazımdan yaktı, içim kalktı. Sami dedi ki, 'Senin gözüne ne oldu?' gözlerime kan oturmış, kıpkırmızı olmuş. Bazen boyleyoluyor, geçen seneden beri boyle, bazen gözlerime kan oturuyor, kıpkız oluyor. Sigara dumanından mı havassizlikten mi bilmiyorum. Belki de stresten. Sonrası malum..."

"Nesi malum lan," dedi Harun. "Müneccim mi sikti bizi, nereden bilelim?"

O ara odanın önünden Asayiş Şube Müdürü Bakı Özkan geçti, odakadıkıtafuğili sezip sağı solave cama şaşınca baktı. Şoförü yanındaydı. Behzat Ç. dşarını işaret edince Akkaba kapıyı açıp kenara çekildi. Müdür odaya girince polisler ayağı kalktı. Müdür, polisler ayağı kalkınca bir an karsız kaldı, ne yapacağını bilemedi, oturdugu yerde hafifçe doğruldu.

Bakı Özkan gözkapakları şiş, bikkon suratı, zayıfca, eli beş yaşlarında bir adamdı, "Bu kan niye ters Behzat?" diye sordu, "Obür taraftan içerisigörünmüyor."

"Oyle taktilar," dedi başkomiser.

"Şöyleyin düzletsinler."

"Yetkili bayii deşillermiş, garantisi gitmesin diye boyle braktık."

"Ben bir konuşayım o zaman."

Behzat Ç., Harun ve Akkaba'ya göz göre geldi, "Yok yok bir hallederiz," dedi.

Müdür otel bir tuhaflik olduğunu sezdi ama çok üstelenemedi.

"Kadir bu mu?" diye sordu.

"Evet müdürüm."

Müdür sandıyeyi çekip Kadir'in karışına oturd. Masadaki tutanaklara ve olay yeri fotoğraflarına şöyle bir göz attı, "Ulan siz adam gibi kumara oynamasın beceremiyor musunuz?" diye bağırdı birden. "Adam gibi içmesini sıçmasın beceremiyor musunuz? İlla ortalgın anasını mı sikmeniz lazem? Her sene bunun gibi bir yavaş mutlakla karşı. Bunu sorguladığımız yazık, mesajı yazık. İbret-i alem olsun diye amina koyup sallandracaksın buyesinli! Puşt!"

Müdür birden doğrulup, Kadir'in kafasına sert bir tokat attı, ikinci yuraacakken Behzat Ç. araya girdi. Müdür yakasındamemiyet rozeti olan ceketini düzeltip kapıya yöneldi, "Talmat verdik, raporlar hızla gelecek," dedi çıkmadan, "Bunun da sorgusunu çok uzatmayın, savolğa sevkedin, tutuklasınlar." Müdürün şoförü her an Kadir'in üstüne atlayacakmışgibi duruyordu. Müdür çktktan sonra birsüre daha Kadir'e dşmanca baktı, döndü o da çıktı.

Behzat Ç. ile Harun yeniden otururlar, Akkaba da gitti kapıya sırtını yasladı. Ortalgıa derin bir sessizlik çökmüştü. Kadir birden bütün kanı çekilmiş gibi durgunlaşmıştı. Sanki ruhu yamış, uçup gitmişti. Belki de fail olduğu hadisenin gerçek boyutlarını anı idrak ediyordu. Yerin dibinden gilyormuş gibi olgün bir sesle "Ağbi bir sigaranız varmı?" diyordu.

Behzat Ç. bir sigara uzatıp yaktı, "Sana niye Kara Kadir diyorlar?" diye sordu. Kadir bir süre cevap vermedi, dalgin gözlerle arka arkaya iki üç nefes çekti, "Benim biraz kara ağbi," dedi sonunda. "Bütün hayatım kara. Benim bütün hayatım baştan sona acı ve hakaret." Bulaşık yıkamaktan çatlamış, morarmış, yaralılarla kaplı ellerini Behzat Ç'ye gösterdi,

Harun
arada sırada
sigara içedi,
ölmek istediği
günlerde.

"Ne yapayım" dedi, "eğitimim üçüncü sınıf."

"O ne demek lan!" dedi Harun.

"Ben üçüncü sınıfa kadar teyzemin ölünüşünü kimseliyle okudum. Babam cinayetten arınayordu, oğluna gıdıp bana kimlik çıkaramadı. Sonra teslim oldu, altı ay yattı kız, bir suçu yokmuş zaten, araklaşması payımı oğlay. Çıkınca osize geldi, müdürle konuştu, dedi ki 'Müdür bey, bu size bugüne kadar böyle böyle bir yalan söylemek mecburiyetinde kaldık.' Müdür kızdı 'Boyle olmaz, gidin yulna kimlik çıkarın, çocuğuokulu başın kaydedim,' dedi. Kimlik çıkardık, ben dokuz yaşında vatandas oldum, tekrarkayit yaptırık ama benim birinci sınıf aldılar baştan. O öğretmeni sevmedim, her gün döviydü, braktım okulu."

Behzat Ç. bir 216 yaktı, sigara duduğının kıysındayken iki parmağıyla alını ovuşturdu, "Kadir," dedi kıraksert, ciddi ama anlayışlı da bir ifadeyle. "Ben isimiz seni yarlamak değil, ifadeni almak. O ifadeye de ikokul üçüncüsünfa kadar teyzemin ölünüşünü kimseliyleokula gittiğini yazamazsın. Yani ne bileyim, ifadeleri böyle şeyler yazıydsı mahkemelerkime ceza verilebilir ki. Bir cinayetin ardından kimse böyle şeyler duymak istemez, duyssa da bunları dikkate almaz. O yüzden ikokul bahsini unuttum. Parayı kaybettiniz, ya masaya geçtiniz,sonra ne oldu, bana onu anlat."

Kadir bir süre onine bakip düşündü, "Sami restoranın arancini servise çekmiş," dedi, "Araçın bakımı parasını koymuş masaya. Bana onu anlattı. 'Sabah sıkıntı çıkacak, çalsınlar elimden almayacağım' dedi. Bir yandan da yan masadakı oyununlakıptıydıokur. Santralin garsonları da gelmişti, onlarda da iyi para var, bizatıbnakçıldırıloyuna. E birdeyükseldi, hesap tutana sorduk, ortada 82000 lira var dedi. Feridun ağbi de bir kenardan izlemeye başladı. İzzet bütün eli yine topladı. Zaten adamı şu namussuz kartlar bir kez görmeye başlamasın, her güler, her. O ara benim hanımaradı,tuvalte gittim, ev sahibini kapıyagelmis, 'Çık' demiş. 'Parayı gönderdim mi?' dedi. Bir şey dymedim. Böyle enseme bir şoşukluk geldi. Sırtımı tuvalet kapısına yaslayıp yere çöktüm. Utanmasam ağbiyaçaktım, bu İzzet bana bir sefer mutfaktı, ayakaltında dolasmaya diye tekme atmıştı. O da beni eksiye düşürmüştü. İşe yine girdim,imden yutmuşum. Tuvaletten döndüm, İzzet bütün paralan toplamış kalkmış, yine oyuna girmiş. Feridun ağbiyi vana yollamıştı, onu içiyordu. Masadakı şölenlenmeye başladı, 'İsim var eve dıyormuş' dedi İzzet. Feridun ağbiye dua etnin, başka yer olsa koparırdı onu. Yok öyle yağma, sonradan oyuna gir, herkesi iki elde toplaragıt. İzzet cincaa Sami'ye dedim ki, 'Kalk arkadaş, baştan anlamadı, sonra sırtıma başladı. Yüzümüzüzgözüümüze kapatacağık, karanlık bir yerdeyıkıp paralan alacaktık. Bu benim fikrimdi, amacımız buydu, ötesi yoktu, yalan yok. İzzet sanki niyetimizi anlamış gibiydi. İşkılınnoradansızgımsıolunu kontrol edip gıdyıyordu. Yolu uzattı ama arka sokaklarına sapmadı. Evine gitti. Bende hiç sans yoktu o gün. 'Donelim,' dedim. Sami 'Dur,' dedi, benim parkımı ilkökulaçakson serisi yapı. Birden nasıl vurdu biliyor

musun kafası, yamulttu beni. 'Girelim eve, gırtlağna çökelim, alalım parayı,' dedi Sami. Kompe işini bitirelim, işini çekelim bnenin,' dedi. Uyardım, dedim ki: 'Ona emanet var.' Kulak asmadı, dedi 'Bende de var.' Bir dur,' dedim, 'ev sahibini arayayım.' Çekildim okudum. Ev sahibine 'Bize biraz müsaade et,' dedim. Dört yıllık kırsacsız, hiç akşamtsamış. Boya jinden çkana kadar durumum iydi benim, hepgünü gününe vermisişim kiray. Sımdı ki ay geektirdik diye 'Çıkın' diyor, böyle olmaz. Bu durumun insanca anlaşılması dedim, insanca konuşmakistemedim. Dinlemed. Güya bir de hacı olacak. 'Be amına kodumun çocuğu' dedi Sami sonradan, insanca avradına bacsına sövdüm. Kapattım. Tekrar aradım. Açmad. Mesaj çektim, 'Senin,' dedim 'feryadın sıkıyım, piçm' teyzemin ölünüşünü, o da Bala'da, dedim 'Durum böyle böyle...'

Kadir okumeye başladı, sesi gıtgide kısılmıştı. Harunçıkı, birşeye su getirdi.

"Bir sigaran daha var mı ağbi?" diye sordu Kadir.

Behzat Ç. sigarayı uzattı, yaktı.

"Teyzemin oğlu beni sever," dedi Kadir. "Şahiden sever. Ama onun da durumu yokmuş. Arabayı çarpmış bir hafta önce, trafik sigortasının süresi geçmiş, o da borç anyormuş. Telefonu kapattım parkın karanlık köşesine gıttım, ağladım, yemin ediyordum ağladım. Sonra Sami geldi, bir sigaralık daha yapmış."

Kadir sigaradan son bir nefes dahaaldı, söndürdü, dirseğini masaya yaslayıp elini alına koydu, gözlerini kapatıp birer çekti. "Gıttım kapıyı çaldım ağbi," dedi "İzzet hemen açmadı, tedirgin. 'Ağbi dolabın anahtarını sende kalmış' dedim. Bir sefer dolabın anahtarları onda kalmıştı, beni yollamışlardı ağbiye. 'Dolabın anahtarları bende değil' dedi. 'Ağbi beni Hacı Ali Ustayılladı, anahtarlar sendemiyim, sabah dolaları açmam, çigeleri çıkartmam lazım' dedim. 'Dur bir bakaym,' dedi ama kapıyı yine açmadı, 'Ağbi bana bir bardak su versene,' dedim, buraya kadaryürüyer geldim.' Kapıyı açınca Sami arkadaşın yündü, gırtlağna çöktü, ben de verdim peşinden emani. Herhalde atardamına geldi, hayvan kemsizmiş gibi kan aktı. Üstünü aradık, paralan çoraplanınasaklamış.

Bir baktım, arka odanın kapısı açıldı, küçük bir kız, 'Bu kız kimin kıızı?' dedim, İzzet'in kıızıymış. Kainsından anı yapıyordı. Kızı o akşam onda kalmıyormuş. Ben kızın evde olduğunu bileydim gırmemiş içeri. Sami, 'Bu kız bir gördü, polise söyle' dedi. 'Çocuğu da yanınıza götürmedim,' diye ağlamaya başladı. 'Amca beni almıyormuş,' dedi. 'Anneni arayın' dedi. 'Çocuğu alalım' diyen Sami, yemin ediyordum Sami."

O an odanın kapısı birden açıldı, içeri girenin öbür tarafının gelisini görememişlerdi bile, Harun'un karsısı

Münever'di bu. Yüzünde delice bir ifade vardı, Harun'un yakasından kavradı, "Merkez nerede!" diye bağırdı. "Merkez nerede!?"

"Sakin ol," dedi Harun. "Zehra bakıyor."

"Zehra kim!?"

"Zehra bizim burada memur arkadaş, sakin ol."

Behzat Ç. ile Harun yalanlarına Münvever'i alıp odadan çıktılar. Buroda Zehra'yı buldular, Merkez onun yanında değildi. Çocuğu Hayalet almıştı. Hayalet'in nerede olduğunu sordular. Hayalet'in nerede olduğunu kim bilebilirdi ki Cep telefonunu sadece birini aramak istediğindeaçardı.

"Siz benden çocuğumu saklıyorsunuzuz!" diye bağırmaya başladı Münvever.

Behzat Ç. Harun'a pis pis baktıktan sonra dönüp "Sakin ol kızım," dedi. "Ben şimd' bulacağım olanı."

15 dakika sonra Hayalet'i emniyetin bahçesinde buldular. Hava alını diye Merkez'i çağırarak. Münvever, Merkez'göğsüne bastırms diğiyordu, Merkez de ağlamaya başladı.

Başkomiser, Harun'la Hayalet'i yukan yolladı, "Gel kızım," dedi Münvever'e, "biraz konuşalım." Bir banka oturdular,yağmurdan sonra güneşçayışmış.İtraf pırl pırlı. Münvever başörtüsünün ucunualeyle düzeltti, in mavi gözlerinde yaşlar birkinmişti.

"Ne oldu?" diye sordu başkomiser.

"Ben artıktı baktım Behzat ağbi," dedi Münvever. "Her zaman eve sarhoş geliyor. Tamam iyi ağır, bir rahatahalmk istiyor. Ben bu ni köpuğu, ben bu cinayetleri aklı kafaya çekemiyordum," dedi. Tamam bir şey de emiyordum, kocamdrı sevıyordum, ama yikla yikla evde gırmeyiz ki, bunun bir ölçüsü yok mu? Kaç sefer merdivenlerden kaldırdım, tapşım. Bir de öbür kadın çıkı. Melis miymiş neymiş! Gece üçte bile telefon ayıyor, fısır fısır konuşuyorlar, sonra 'Cinayet var' diyor, kapıyı. Bilyorum, ona gıdyor. Benim de bir gururumvar Behzat ağbi, benim de bir gururumvar yal Düğünde taltan burma bileziklervardı, onlar da aldi bozdurdı, kadınıly yedi!"

"Nasıl yal Nasıl," dedi Behzat Ç. elini alına vurdu, Harun 'Düğünde kadınına bozdurmayacağıız, onlar Münvever'in demisti. Behzat Ç. bu yüzden kırk çekmişti, ki senede maasının yarıysıla o krediyi öçürdü.

"Bunları anlatmak belki ayı masen yabancı değilsin," dedi Münvever. "Artık canından baktım. Canından baktım ağbi. En sonunda bu sabah çantalı toplağım, ben anemim yanna gıdyordum dedim Eskişhir'e, o da köpürdü. Bağırdı çağırdı, çocuğu aldi kapırdı benden."

"Sen çocuğu brakıp gıtmışsin, öyle dedi."

"Ne brakmış Behzat ağbi, ben çocuğumu nasil bırakırm!"

Behzat Ç. iç çekti, arkasına yaslanıp kollarını göğsüne kavuşturdu, başını öüne eğdi. Gözlerinde sert bir ifade vardı ama o an çok güçsüz hissediyordu kendini. Dışandan baktınca ilk anda anlaşılmanın ruhsal bir yeniliğe uğramıştı.

"Bak kızım," dedi sonunda, "ben bir sefer boşandım ondan sonra kendimi toparlayamadım bir daha. Hayatım rezi oldu, siz yuvanızı dağıttıyın. Sen al çocuğumu evine gıt. Ben Harun'la konuşacağım."

"Yok Behzat ağbi, ben anemim yanna gıdeceğim!" diye gıttı. "Eğer aklınmasa, ben ayrı gıttırdım seni anemim yanna, merak etme." Münvever, "Tamam," deyip kalktı, yavaş yavaş

uzaklaştı. Behzat Ç. bir süre daha hiç kıpırdamam, düşünceli gözlerle oturdı bankta. Sonra ağır adımlarla yukançıktı, bülce kendisini bekleyen Harun'a hiçbir şey söylemeden odasına geçti. Masasının kenarındaki çekmeceye açıp votkayı çıkardı, emniyet amblemi fincana iki parmak koydu, bir dikişte içti, iki parmak daha koydu. Bir 216 kapı pencereden dışarı bakmaya başladı, otokapı vuran güneş arabaların camlarına yansyordu. Gözünü derin mayıdı. Dünya ne olene uzulüyör, ne de arkada kalanaayordur. Hiç kimseye ve hiçbir şeyi umursamadan kendi yolunda gidiyordu. Vebaşkomiser üstüne basılıbasılı yere yapışmış bir sakız gibi hissediyordu kendini. Fincantekrarbaşına dikti, kalktı, masanın karşısındaki demir dolaba açıp üstünde ÖHAL yazan kalın sopayı indirdi. Bir hisşimala büroya dalıp Harun'un sırtına sopayı indirdi, Harun sendeleyince birdaha indirdi sopayı. Harun yere yığıldı.

"Ulan it!" dedi başkomiser. "Ben senininkinin keyfi içim mi iki senedir kredi ödüyorum. İki ay geçkirtirdim diye dünyanın faizi bindi üstüne. Bankaya çağırıldar. Ulan senin yüzünden beni yeniden yapılandırılar!"

Behzat Ç. sopayı bir daha indirdi. Harun, "Vur ağbi vur," dedi yattığı yerden. "Harun Sinanoğlu'na vurmayan bir sen kalmışın bu hayatta sen de vur! Ama ben sana dedim, evlenmek istemiyorum dedim."

"Şimdi beni mi suçlu oldum lan!"

"Sen oldun tabii. Sen dedin ille bu kızlaevlen diye, böyle birkızi bir daha bulamazsın diye,ben destek oluyum... İste göriyorsun sonumu."

Behzat Ç. Harun'un başına eğildi, sopayı vuracakmış gibi kaldırdı ama vurmadı, "Ulan ben mi dedim pavyondaki karyya git diye," dedi "insan hanımının bileziklerini bozduzur pavyondaki karyyayedir mi lan! İnsan hanımının yanında pavyondaki karyyla telefonda konuşur mu lan! O kızın bir gururu yok mu! Madem bir bok yiyecektin, adabıyla yeseydin Biz de geçtik o yollardan. Biraz erkek ol lan! Kalk ayağa."

Harun ayağa kalktı, üstünübaşını silkeleyip bir sandalyeye oturdur. Bir köşede donmuş halde olup biteni izleyen Zehra'ya baktı, "Bunları yalnız konuşabilirdik," diye homurdandı. "Ben başkalarının yanındakişyeyedişirmene gerek yoktu."

"Siktir lan," dedi başkomiser.

"Çocuğu niye kağırdı lan!"

Harun cevap vermedi.

"Çocuğu niye kağırdı'nı!" diye bağırdı Behzat Ç.

"Yoruldum çünkü," dedi Harun. "Yoruldum. Terk edilmekten yoruldum. Sanaçık söyleyeyim ben terk edilmekten yoruldum artık."

Harun'un gözleri dolmuştu, dşlerini sıkması önüne bakıyordu.

"O zaman niye karın çocuğu bırakıttı dedin? Niye böyle salakça bir yalan söyledin bana? Buna ne gerek vardı?"

"O durum biraz karışık ağbi. Anlatısam anlamazsın"

"Bir den bakalım!"
Mehtem Ali & Akşamsesofasi
"Birsığara versene ağbi."

Behzat Ç. bir 216 uzatıpyaktı. Harun arada sırada sığara içerek, ölmek istediği günlerde. Titreyen elleriyle dudaklarına götürdü sigaray, birkedersesefkti.

"Ben hâlâ Eda'yı seviyorum," dedi. "Sabah kafam hâlâ güzeldi, Eda'yı aradım. Karım beni terk etti,çocuğa bir başma bırakıp gitti!" dedim. Belki döner diye. Ona yoldedeince, sana da böyle dedim işte."

Behzat Ç. birden sopayı atıp Harun'un ırtığına yapıştı, sandalyeden yere devrildi, Zehraçığlık attı.

Hayaletkosarak büroya girdi o anda, "Ağbi gelin Allah aşkına," diye bağırdı yerdekilere. "Sıkıntı büyük, .Vabada çıldırıcı,beni dinlemiyor."

Kıyacak sorgu odasına girdiler. Akkaba, elindeki toplutabancayına doğru tutmuş, Kadir'in başına dikilmişti. Masanın üstündebeş kurşun vardı.

"Yaklaşmayın ağa," dedi yüzündeki tuhaf tebessümle. "Rus ruleti oynuyoruz. Ben zaten öleceğim de, bu işne belki benden önce gider dedim. Ama çok şanslı pezevenik."

Kadre teriçindekalımsız,gözlerine kan oturmuştu. Ağzından tükürükler saçarak "N'oldulan!" diye bağırdı Akkaba'ya. "N'oldul Hadi devam et! Ben iyi sefer sıkırm, sırasende. Benim kimseden korkum yoklan! Bircan borcumuz var, onu da ödeyelim! Hadi ödeyelim!"

Akkaba silahlı kaldırıp şakağa dayayacağı anda Behzat Ç. onun üstüne atladı. Bileğinden tutup silahlı almaya çalıştı. Silahlı çektiğinde büyük bir gumbürtü koştı. İki başta ne olduğunu anlamadılar. Harun bir süre sonra bir yanına hissetti. "Ağbi galiba beni vurdunuz," dedi. Çeketini çıkardı, seken kurşun Harun'unomuzuna gelmiş, köprücük kemliğini kırıştı.

Apar topar hastaneye gittiler. Harun'un ameliyata aldılar. Harun, rarkoz veren anestezi uzmanına "Kötü bir gün," dedi, "ama neden diye sorma."

Ertesi gün Behzat Ç. yine Kadir'in karşısında oturuyordu, bu sefer başbaşıydılar, kapıyı da kilitlemişti

"Çocuğu nasıl öldürdünüz Kadir?" diye sordu.

"Sani'nin fikriydi."

"Nasıl öldürdünüz Kadir?"

"Çocuğu alıp Sani'ninevine gittik. Sani bir sigaralık daha yaptı, dedi ki "Yank oynayalım, kaybeden çocuğu öldürür." Ben Sani'nin evdeki kartlara güvenemedim. Gittim kahveye yeni kâğıt aldım.Sani yoldayken aradı, "Üç şe de şarap al" dedi. Çocuğa da golfet aradı. Oyunu ben kaybettim. Sani dedi ki, "Kumar erkek oynudur, kaybettim mi ağlamak yok, gerekene yapacaksın." Arka odaya gittim, çocuğu testtim. Sani bana çökürçürdi. Dedi ki "Elimzdeki paraya dayanık oynayalım sonra çocuğu atarız bir yere. Oynamaya başladık, hile yaptığını anladım. Önceki oyunda da hile yapmıştı, çocuğu benim kesmem gerekmiyordu. Emaneti çektim, onu da kestim. Biz en başta "Kızı öldürelim mi" diye tartışırken ne olmuştur biliyor musun?, Kız arka odadan gelmişti, "Arma beni öldürmeyeceğinizi polise söylememi," demişti. Söyler misiniz?"

Behzat Ç. cevap vermedi, odadan sessizce çıktı.

evde CAT başına
"Bİ" NEBZE"

beher gelce de...moşko parkına gidip çıplak ayak topırağa basmam arife...

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

SELÇUK
ALTUN

**Yalnızca yeryüzünden silinmiş dillerde yazılmış
kitaplardan mürekkep bir kütüphane...**

FENER NİYE BÜYÜK! - HİNGAL ULUÇ

"Maria R. Hristoff'un anisina"

1986- Bir yazı işçisi insanlık ayıbına rağmen okuyabilme yeteneğini yitiriyor. Ultra-faşist ve neo-Nazi Peter Handke Nobel'e layık görülmeye küresel tepki karşındır. Nobel markası bir kez daha yıpranmıştır Güncel fotoğrafından bir sapıyı andırın Handke, 1990'larda denesi romanları'nla gündemdeki, bir beves İngilizcilerinin dört kitabını almış ancak birini bitirememişti. Vasat yazarın Alman yajınıncısı onun için, "Srebrenitsa'da bir insanlık suç 1990'du çünkü etmemişti" açıklaması trajik olmakla birlikte İngilizce'de Lawrence Durrell'in (1912-1990) bir Sapfo'lu ne enest işkendesini gördüğünü nereden duymuşsun diye başıpatı "İşkendesiz Dörtlüsü"ne elimi bile sürmemiştim. Onun yazmasıokunun kaspamıca anlatıldığı "Through The Dark Labyrinth"he söyleniyti çıkaran Sapfo'nu bir şifozden olduğu ve 34 yaşındayken intihar ettiği anlatılır. Durrell Kıbrıs'ta uzun yıllar diplomatik (gizli servis) görevde bulunur, "Türk dostudur" diye sık söyleti tehdit edidir. (70. yaş gününde kendime Lawrence Durrell'dan imzalı bir "The Alexandria Quartet" hediye etme niyetim var.)

4987- Yalnızca yeryüzünden silinmiş dillerde yazılmış kitaplardan mürekkep bir kütüphane..

4988- "Think, Write, Speak" Vladimir Nabokov'un kitaplarına girmemiş söyleşi ve denemelerinden toplanmış. Kimi küresel yazar ve şairlere dair görüşleri:

Hemingway oğlan çocukları için yazar. / Thomas Mann büyük çocuklar yazmaya çalışan küçük bir yazardır. / Thomas Wolfe yazarıdır. / Salinger büyük bir yazardır; Amerika'nın en iyi romancisidir. / Pasternak bir yazar değil sairdir; Pasternak ile karşılaştırılrsa Steinbeck bir dahidir. / Gorki kötü bir yazardır. / Dostoyevski bir gazetecidir; yaratıcı değildir, sevmem. / Solohov üçüncü sınıf bir yazardır. / Tolstoy önemli bir yetenektir. / Yevtushenko ikinci sınıf bir yazardır, iyi komünisttir. / Camus üçüncü sınıf bir romancıdır. Goethe çok büyük bir şairdir. Schiller hiçbir şey değildir. / Homer, Horace, Dante, Shakespeare, Chateaubriand, Puskin, Flaubert ve Joyce en başarılı edebiyatçılardır. / Rousseau yazarıdır. / Sterne ve Kafka'yı severim. / Edmond White ve John Updike'i takdir ederim. / Zola ve Balzac'tan nefret ederim...

4989- Tatlı, tuzlu, acı ve ekşi dışında kalan tada "Umami" denilir oldu. Japonca kökenli sözcüğe örnek olarak yeşil çay, deniz börülcesi ve yosunu, kuşkonmaz ve patates sayılabilir. Görmeye, duymaya, dokunmaya, koklamaya ve tat almanın umamisini nedir diye sorarsanız "cep telefonu" derim Ciddiyim!

4990- Küresel kültürüzü;
Descartes'a (1596-1650) göre mademünlar
konuşabiliirdi ancak çalışmaya zorlanırlar diye susmayı
yeğliyordırlar. / Şilili diktatör Pinochet sivil itaatsizliğı
teşvik ediyor diye öncü roman Don Kışit'u da
yasaklamıştı / Kompozitör İlhan Mimaroglu'nun
(1926-2012) özyaşamöyküsel "Geldim Gördüm
Geçtim Gittim"inde; Pentagon bütesinden Viagra
için 50 milyon dolar ayırıldığı belirtilir. Üstat.

[illegible]

4991- 11.05.2012 tarihli Sabah'taki Hincal Uluç yazısından:

Fener niye büyük!..
Yaşadığımız her olay, Fenerbahçe'nin niye "Büyük"
hem de "Gerçek Büyük" olduğunu kanıtıyor.

Türkiye Futbol Federasyonu kararlar aldı. Bu kararları Galatasaray camiası "Feneri' ve başkanını kurtarmak" diye yorumladı. Adı daha unutturulan Ali Sami Yen Stad'ında "Fenerasyon" diye pankart açılar hatta...
Bu utanç kararlarına en sert tepki kimden geldi peki?
"Fenerbahçe Başkanı Aziz Yıldırım'dan. Hani "Kürtlerin'dan

Adamin iki sayfalikyazılı
açiklamalarinin her satirinin altina
imzami atarim. Oylesi.. Yani köpeğin
önüne atsan yenmez laflar hepsi.

"Beni bu sus payı ile susturamazsınız" diye bas bas bağırıyor.

Besiktas'ta "Tis" yok Trabzon'un açıklaması:

"Elendim ben! 'Kupayı vereceğiz' diye kandırıldır."
Galatasarayın da susu payı var. "Avrupaya gitmek."
Unal Aysal, Galatasaray'ın Hazreti İsa'sı mübarek...
Bir suratına kocaman bir tokat yiyor. Öbür yanığını çeviriyor: "Buraya da lütfen ki, ora da kazarsın..."
Susmanın, gıkını çıkarmamanın, 10 aydır hapisteki Aziz Yıldırım'ın onda biri olamayının adını da
"Kibarlık" diye yutturmaya çalışıyor camiaya
Hadi canım sen de!

4992- Sabah'taki o yazıyı kesip, zamanı gelince alınılmamak üzere saklamışım. 06.02.2020 tarihinde, demek ki Galatasaraylı Hincal Uluç'un harbi yazısından yaklaşık sekiz yıl sonra, Yargıtay'da 13. Ağır Ceza Mahkemesi Fenerbahçe'nin efsanevi başkanı Aziz Yıldırım ve arkadaşları hakkında çete davasından temyiz yolu kapalı şekilde beraat kararı verildi

4993- 24.012020 tarihli Hürriyet'teki yazısında İhsan Yılmaz'ın, "Nâzım Hikmet neden Fenerli değil, diye eleştirel bir başlığı var. Yanıtında öncü sairin Fenerbahçe'yi halk takımı olarak

Bir yazarı
işlediği insanlık
ayıbına rağmen
okuyabilme
yeteneğim yok.

Mehmet Ali & Akşamsefas

Other Users

görüldüğü vurgulanmış. Diyor ki, "Nâzım Hikmet'le aynı gerekçeye mi dayanıyor bilimiyorum ama edebiyatçıların çoğu Fenerbahçe'yi tutuyor. Orhan Kemal, Yaşar Kemal, Fethi Naci, Orhan Pamuk, Selçuk Altun, Metin Celal, Mario Levi ilk akla gelen eski Fenerbahçeliler." Oğuz Atay, Erdal Öz, k. İskender, Morris Farhi ve Erje Ayden desiki Fenerbahçelidir. Tuğrul Tanyol da öyledir.

4994- Kitap önerileri:
Türkiye Folkloru El Kitabı – Tahir Alangu (Haliz, İsmail Görkem), YKY / Umud Burnundan Doluşarak – Ömer Uluç ile Söyleşiler (Genişletilmiş 2. Basım) Alef / En Hakiki Mürşit – Azra Erhat, İş Kültür / Sımsiyah Soulages ile Konuşmak – Enis Batır, Kırmızı Kedi / Enformatik Cehalet – Nâbi Avo, TİMAŞ / Şimdiki Her Şey Yolunda – Ursula K. Le Guin (Çev. Gökçenur Ç.), Metis / Âdâb-ı Taâm – Der. E. Nedret İşi, İletişim / Ağabey – Mahir Güven (Çev. Ebru Erbaş) – CAN / Mahallede Kaybolma (İş – Patrick Modiano (Çev. Nedret T. Öztokat), CAN /

4995- "Yüz Çizgileri"nden – Bırol Bayram
Can
Sırf bir reklâmdaya oynayan çocuğa benziyor diye bir dönem popüler oldu Popüler olmayı çok sevdi ancak kendini gündemde tutacak hiçbir yeteneği olmadığından bunalıma girdi.
Okul arkadaşları kurdukları grupta başgıtarı ona verdiler. Müzikten hiç anlamadığı halde cool gözüktüğü için çok hızlı ve müzisyen olmayı akarar verdi.
Ucundan kıysından medyaya buluşmak için elinden geleni yaptı, amabar sokakörortajında kendisine sorulan soruya cevap vermekten öteyle gidedi, hatta hangi kanal ve saatkaçta yayınlanacak diye sormadığından kendisini de seyredeledi.

4996- "A Reading Diary"den – Alberto Manguel:
-Başkaçınıkluklerden alıntılarla bir günlük kotarabilirim. Böylelikle düşünce alışkanlığımı da alıntılarlaş olurdum.
-"Tanrıyı gördüğüm gözlerde Tanrı beni görür"
Meister Eckhart (1260-1328)

4997- "Seçme Şiirler"den: William Carlos Williams (Çev. Güven Turan)

EDİM

Güller vardı, yağmurlar altında.
Kesme onları, yavardım.
Dayanmazlar, dedi.
Ama öyle güzeller ki
bulundukları yerde.
Ah, bir zamanlar hepimiz güzeldik,
dedi
vekeştianlarve tutuşturdu
elimde.

4998- 28.01.2020! İy yazı Vivet Kanetti kocası, usta ressam Ömer Uluç (1931-2010) için Asmalıcavî'te bir anma gecesi düzenlemişti. Sanatçı, yazar,koleksiyoner ve Ömer Uluç dostları anımlı bir gece geçirdik. Ömer Uluç ile söyleşiler kitabı "Umud Burnundan Doluşarak" takı, "Sanatçiyadının girmeye korktuğu yerlerde doluşır" cümlesini aklıma yazdım. Gulsen Çapa fotoğrafıardaki Ömer Uluç'u CheGuevaraya benzetince, ben bunu neden daha önce akıl edemedim diye kendime kızdım!

4999- "k. İskender Kitabı"ndan – Haz. Halim Şafak:
"Yine atölye çalışmalarımdan bir örnek vereyim. Biraz hınzırılıkayıp oradakidostlara genellikle söylebir soru yönelitirim: "Ellerinizi kullanarak banacisiniz organınızı nerede olduğunu gösterir misiniz?" Bıranda atölyede büyük bir sessizlik hüküm sürer, utangaç, olanların yanakları kızarır, gözleri inleir. Çekirmeylin derim. Kadınlı, erkekli, farklı cinsiyet grupları dahiolrsa eller erkeklerde aşağı doğru kayar. Kadınların bireli yukarda, bir eli aşağıya doğru kayar. Derim ki bunlar, üretim ve boğaltım organları. Oysa sizin cinsel organınız bütün bedeninizdir çünkü siz sevmeyi bilmiyorsunuz. Şiirde de kendi hayatımda da lokal bakımdan uzaklaşma şansım oldu. Bunun altındakiği tıp eğitimim almam yatıyor."

5000- KİTAP İÇİN kst(s)a kst(s) a gidererek 16. yılın sonunda 5000'ine geldi. Cumhuriyet Kitap'ta doğdu, büyüdü ve OT'ta yoluna devam ediyor. Numara, numara ilerlemesinin esin kaynağı Cemal Süreya'nın "1999 Gün"üddür. Onun içinçok söylendi ve yazıldı; ama beni en fazla etkileyen iyi şair Birhan Keskin'in değerlendirmesidir: "Yaşadığı topraklarda herkes kitap sevmeyi, kitap okumayı, kitap yazmayı öğrenmiştir. Neler olduğu kitapçılarıdır." 🌱

OTaportreler

BENOİT HAMET

Bir soğuk yel eser
Üşür ölüm bile
Anlatır akan kanı
Beyaz siyle

Ülkü Tamer

Sanat, gerçekleri
tanınamıza yardımcı
olan bir yalandır.

Pablo Picasso

Şarkı söylemeye çalıştı
anımsamamak için
yalanlardan oluşan gerçek yaşamını
ve anımsamak için
gerçekler üstüne
yalan söyleyen yaşamını.

Octavio Paz

NEBİL

ÖZGENTÜRK

Mahallemizin güzel yürekli, vefa ve neşe ülkesinin iyi çocuklarındandı Meral Okay. Onun gidişiyle çok şey kaybettik...

MAHALLENİN GÜZEL YÜREKLİSİ: MERAL OKAY

İstanbul'daki ilk dostlarından biriydi Meral Okay. Hemen söyleyeyim; bana ve herkese her türlü sakayı yapma hakkı vardı, yapardı, sert veya kırıcı bile olsa kimse alınmazdı. Hüzünlü yazı ve belgesellerimden ve muhabbetlerimde hüzne açılan konulara değindiğinden bana "Üzgüntürk" derdi. Söylediği anda kimiz de kahkaha atardık. Dostluk için yaşayanlardandı, senaryo ya da proje masalarında mucizevi öneriler ya da yaratıcı fikirler getiren iyi bir sanat insanı ve dosttu.

HAYATI ÇOK SEVERDİ

Bir ikbahar sabahında, Nisan aylarından birinde kaybettik onu...

Mahallemizin güzel yürekliydi, vefa ve neşe ülkesinin iyi çocuklarındandı.

Meral Okay'ı kaybettüğümüzde, çok şey kaybettik...

Aslında "hayat"ı çok seven birini kaybettik. Sevdalandığı "Yaman" bir adamlı bir bebek düşmüşlerdi, doğaydı adını "Hayat" koyacaklardı. İşte hayatı o kadar seven birini kaybettik.

"Aşk kıyamama hali"dir deyip "adamların adamı" diye tanımladığı sevgisini kaybedince ardından şu satırları döken birini kaybettik: "Bir şölen gibi, bir lunapark gibi sevdalık yaşayınca, bu görkemi taşıyamayan her şey bir çadır tiyatrosu gibi gelir

insana. Bu ateşle yanma hali o kadar derinden, için için ki dönüp bir başka ölümlüğü yarmaya iç el vermiyor insanın..."

HİKÂYESİ KOKLAYABİLEN BİR YAZI İNSANIYDI

Yemyeşil vadilerde iç tutan bir Çerkez kızını, Kafkas danslarıyla izleyen büyüleyen bir halk oyuncusunu ama 18'inde de 48'inde de kardeş danslara, kardeş türkülere ritim tutan bir dünyalığı kaybettik.

Ve dünyanın neresine giderse gitsin bir süre sonra orali olan birini, hangi sofraya oturursa otursun o sofranın bir bileni oluveren birini...

Ankara'nın boz kırından yedi tepeli bir kente bir başına gelip bir başına okyanuslar, denizler aşmaya cesaret eden, rotatiflerin, bobinlerin, mürekkep kokularının arasında delişmen zamanlar geçip kimseye şikâyet etmeyen birini kaybettik. Çok iyi bir hikâyeciyi kaybettik, Meral gitti... Daha minik yaşlarda hikâye arayan, hikâyeler yazmaya baş koyan, her yaşta, her mekânda hikâye kokuayan bir edebiyat

yolcusunu ve koca yurdu dört bir tarafa küçük hikâyelerle ören bir yazı insanını kaybettik.

ÇOK İYİ BİR ŞARKI SÖZÜ YAZARIYDI

Adını saklamaya hiç gerek yok... Meral'i kaybedince çok iyi bir şarkı sözü yazarını da kaybettik... "Şezen, kafama vura vura bana şarkı yazdırdı" dese de işe kordolarından

İtibaren hep yazıp çizen, Cumhuriyet Lisesi'nin kompozisyon pransesini kaybettik. Hep şarkı söylemek lazım diyen, "del kız"ın türkülerinin söz yazarını kaybettik. Çiçek gibi, kan ter içinde, şimal yıldızı gibi gelip geçen dizelerin yıldızını kaybettik. Sokağın diline aşına, sokakların kavgasına yürek koyan, insan aklının, toplumsal

İtirazın, ülkenin doğusunda yaşayan acının dışında kalmayan iyi bir yurttaş kaybettik. Yurttaş olduğu ülkesinde çokça yakını ve arkadaş heba olsa da kendi deyimiyle sırsız ülkesini sevmeye devam eden, üstüne "Gerekirse sopamı yerim ama iç taş da ben sektirim" diyebilen ilk arkadaşını.

Çocukken de büyürken de büyüdüp devran tarihle merakını hiç eksiltmeyen, gün olup devran döndüğünde o merakından bir yüzüyle uzanıp, genç bir yapımcı dostuyla kelle koltukta bir dizi üreten muhteşem bir senaryo şirbazını kaybettik. Tam başarının keyfini çıkaracakken linc girişimine uğrasa da, yaşarken cehenneme sokulmak istense de, elinin hamuruyla kutsal alana girdi dense de "Hayatın canı sağ olsun" deyip yoluna, senaryolarına devam eden bir ölümlüğü kaybettik.

BİR EĞİTİM GÖNÜLLÜSÜYDÜ

2012'nin 9 Nisan'ında, şafak sökerken... Meral, son kez denize baktı, önünden gelip geçen gemilere... O gün, o sabah kaybettik onu...

Biz iyi bir eğitim gönüllüsünü kaybettik bir de... Orada uzak, şirin bir köye çekilmenin yarattığı bir çocuk eğitim köyüne selam yolları sıklıkla, bedeni kuş olup uçmadan, göçmen kuşlarla "Sizi seviyorum" diye haber gönderirdi. Tüm servetini bağışlamak istemişti o köye, resmen olamadı. Dostları öyle bir konser düzenledi ki, oldu. O köy, müthiş bir nefes aldı. Bunca sorunun orta yerinde bir illik meleşti gibi dolaşırdı yaşayadı. Yaşadığı kriz çözerdi. Meral'i çok ama çok özleyorum, özleyorum... ❀

Dostluk için
yaşayanlardandı
Meral...

ALFA

KLASİKTEN MODERNE,
HER KİTAP YENİ BİR HİKÂYE!

EDEBİYAT

EDEBİYAT

EDEBİYAT

EDEBİYAT

EDEBİYAT

EDEBİYAT

KLASİK

KLASİK

KLASİK

KLASİK

ARAŞTIRMA

ARAŞTIRMA

TARİH

BİLİM

BİLİM

Hikâye olarak anlatıldığında, tüm dertler katlanılabilir olur.

HANNAH ARENDT: VİCDAN TOPLUMSAL OLARAK İNŞA EDİLMELİ

yazarı: Murat Menteş
çizen: Hakan Karataş

Aşk faydası var mı?

Var. Aşk bize benzersiz bir görüş berraklığı kazandırır. Ve kişiliğimizi açığa vurma kudreti verir.

Fakat insanın kalbi tahrip oluyor...

Kalp, ancak kırıldığında yahut bir çatışmanın ortasında atıldığında layıkıyla atmaya başlar.

Ashnda aşkın acıya sebep olduğundan bahsetmişim Sayın Arendt...

Farkındayım... Acı, kişiseldir ve en az iletilebilen duygudur. Birey olarak çektiğimiz acılar topluma anlatmakta aciz kalırız. Garip bir biçimde acıma kolayca unutturur da.

Yani?

Acı hem bizim başka geçmiştirmiz hem de gerçeklikle bağımızın gevşeten bir işlevesahiptir.

Gene de başkalarına derdimizi anlatmamız zor, ha?

Kesinlikle. Kamusal alanda acılar görünmezdir.

Aynı davaya boy koymuş kişiler arasında da aşk yaşanabilir.

Veya bir siyasi görüşü 'aşkla' benimseyebilirler insanlar?

Aşkın siyasete âlet edilmesi olsa olsa bir sapmadır.

Ya sevgi?

Dünyada diğer insanlarla aramızda mesafeler girmesi kaçınılmazdır. Sevgi, bu mesafelerin açılıp kapanmasını etkilenmeyen bir hürmette kendini gösterir.

Belki de insanlardan kaçmak, inzivaya çekilmek daha akıllıca? Sanmam. Tümyle özel, mahrem bir hayat sürmek bizi gerçeklik, nesnellik ve başarıdan mahrum bırakır.

KÖTÜLÜĞÜN SİRADANLIĞI

1965'te, insanlığı mahva sürükleyen kötülüğün aslında 'sıradanlık' ile ilgili olduğunu öne sürdünüz. Nazi Almanyası'nda 2 milyon insanın ölümünden sorumlu Adolf Eichmann'ın aslında sıradan biri olduğunu dikkat çektiniz. Yeni psikopat serisi katillerini, zevk için insan öldürenlerin suçlarını katbetmek oyan işleri yavaşlamlık için kendi halinde, masum ve 'sıradan' olmak part, öyle mi?

Evet, öyle. Asıl sorun tam da Eichmann'ne benzerlerinin 'normal' olmasından kaynaklanıyor. Onlar ne sapık ne de sadıstı. Tüm dünyada yaşamış ve yaşamakta olan, en yaygın insan tipi... Hepsi de dehşet verici derecede sıradan. Sorumluluğun başkalarına ait olduğunu varsayan, herhangi bir buyruğu sorgulamayan, olup biten üzerine düşünmeyen, itaati erdem kabul eden insanlar...

Bu tezinden ötürü epey tepki görmüştünüz...

Evet... Yapp ettiklerimiz, başımıza gelenler veya bizimdsimızda olup bitenlerin akla uygun olması gerektiğini zannederiz. Yaşanan gerçeğin irrasıyoneelligi yüzleşmeyi gözde alanlara ise konanlar.

Sıradan insan kimdir?

Totaliter veya demokratik, katı veya ılımlı bir düzende yaşamayı

mesale etmeyen kimse. Onun tek isteği neye izin verildiğini ve neyin yasak olduğunu bilmektir.

"Sıradanlık" derken, düşünmeyen ve özgürlük talep etmeyen kimsenin durumunu kast ediyorsunuz sanırım?

Aslında bir zihniyete dönüşmüş, köklü aptallığı kastediyorum.

'Kökü' aptallık mı?

Evet. Çünkü sıradanlık aslında kitleseldir. Bir ortak paydadır.

Eğer aptallık bir zihniyete dönüşmüş, hatta kitleselleşmişse aslında tutarlı bir iletişim ve birlikte hareket etme imkânı da sunuyor demektir?

Elbette. Aptalların tek başınakalmaları, kötülüklerini meşrulaştırmakta zorluk çekmeleri veya suçlarına ortak / destekçi bulamamaları ender rastlanan durumlardır.

Aptal kitlenin suçu kolay meşrulaştırması ilginçmiş...

Nasıl olur ki bu?

Kendi terminolojisini kurarak: Cinayete, vazife; ölüme, fedakârlık; ötekine, düşman diyerek mesela. Böylece her konuşma, hakikati çarpıtma işleminde dönüşür.

Daimi
meselemizdir
yalnızlık.

Fakat mahkeme Eichmann'ın ısrarla "Ben Kant'ın ahlak kurallarına uygun davranmam" diyordu! Bu skandal düzeyindeki saçmalık, aptallığı özgürlüğün ürünü olabilir ancak. Zira, Kant'ın ahlak felsefesi insanın 'mahkeme' yetisiyle alakasız ilişkilidir. Ve bu yeti de körü körüne itaatı imkânsız kılar.

Kötülük etketen sokakın sıradanaktan kurtulmakla mümkün o takdirde? Başka?

Çıkarı olmak... Aksi halde itiraz edecek kadar metaneti olamazsınız. Çıkar grupları, asilere katılmaz.

AHLAKLI KİŞİ ÖFKELENMEZ

Düşünmek nedir?

Düşünmenin anlamı incelemek ve sorgulamaktır. Ve her zaman putları kırması gerektirir.

Düşünme salt zihinsel bir süreç midir?

Hayır. Düşünme sürecine kişisel tecrübe, geçmişten gelen birşeylerle ilişki eder.

Bir insanın tümüyle orijinal fikirler üretmesi, kimseden etkilenmemesi mümkün müdür?

Hayır. Hiç kimse, başkalarının düşüncelerinden oluşan bir çeşitlikten yararlanmaksızın kendi düşüncesini kuramaz.

Düşünceyi geliştirici, ilerledikçe insan çelişkileri düşüyor...

Bu gayet tabii bir durum. Kendisiyle çelişmekten korkmak ahlaki önermeleri kavramada ve üstlenmeye yetersiz kalmaya sebep olur.

Ahlaki insanın belirgin bir özelliği...
Haklı da olsa öfkesini dizeyleyebilmesidir.

İnanç bir insanı erdemli kılarmı?

"Erdemli davranışlar, Tanrıları memnun eder." Peki ama Tanrıları memnun ettiği için mi erdemdilerler yoksa erdem oldukları için mi Tanrıları memnun ederler?

Neden peki milyarlarca insan dinlere inanırken, felsefeye at sayda insan ilgisizdir?

Çünkü din kitlelere hitap ederken, felsefe sadece bireye seslenir.

O halde "iyi" biri olmak da meşakkettir.

Ne yazık ki... Lâiklik, kimsesizliğe; ifran ise yalnızlaşmaya sebep insanı.

İrfan derken insanın "kendini bilmesini" mi kastedyorsunuz?

Kimsenin bilip bilin bir insan var mıdır ki? Hiç sanmıyorum. Zira kimsenin başkalarına görüldüğü gibi görünmez.

Dünyemle şöyle davran, tecrübelerimizden de pek bir şey öğrenemiyorsanız sanki?

Maalesef... Bir insanın vahşice davranmasını sağlamak, onu hatalardan ders almaya yöneltmekten çok daha kolaydır.

**ŞİDDETİN
BAŞGÖSTERİDİĞİ
YERDE SÖZ
OLMAZ...**

**DOLAYISIYLA
ŞİDDET DE
OLMAZ.**

DESPOT, HALKINI TEHDİT OLARAK GÖRÜR

Eserlerinde "çatallık" teması ediyorsunuz...

Beserî çok çabuk, eylemin de konuşmanın da temel koşullardır. Çatallıktan başka nitelikleri ise estetik ve farfalklıdır.

İnsanlar efit mi cidden?

Evet. Estetik inkâr edilince veya zorla ortadan kaldırınca, insanlar ne birbirlerini arılayabilirler ne geleceği planlayabilirler ne de ihtiyaçları öngörebilirler.

Hemepi them farkı nasıl olur?

Estetik ile özdeşleşen şeyler. Dahası, efit için farfalk şarttır. Farfalklı olmasaydı kendimizden aşırı kılamazdık. Sözlerimiz ve eylemlerimiz anlamızsızlardı.

Totalitarizme ilgisizlik de tutumumuzun gerekçesi mi?

Şu: Totalitarizm sadece diktatörlere özgüdür.

Mehmet Ali & Akşamsefası

**BÜYÜK LAFLAR ETMEK
YAVSIN BİR KURŞUDUR.**

Totaliter rejimlerde yalanın işlevi nedir?

Totaliter rejimlerde halon ile de aynı yalanlara inması gerekmiyor. Her keşm farkı yalanlar eşliğinde heyecanlanabilir. Kendini kandırma çok yaygınlaşır. Ve önemli bir ahlaki onkoşul haline gelir.

Totalitarizmdeki kütüphanin merkezi unsuru ne?

Tüm insanları efit oranda değersizleştirilmesi.

Buna biraz açabilir misiniz?

Dünya çakıcı kavramlarla tasarlandı. Ölçüde insanlar vazeçlebilir, değersiz hale gelir. Siyasi, sosyal ve ekonomik aygıtlar, totaliter aygıtlara şıbrılıklar kurarak insanın kuyumeti yok eden bir tertibi uygularlar.

Liderin durumu nedir?

Totalite yönetimde liderin "manevi üstünlüğü" vurgulayan bir gizem havası oluşturulur. "En yetkili kimsede ne nihazetinde insandır" diye düşünülmesine meydan verilmeye.

Peki bu sizem "Destuno güvencin kadar munis,

dünyamı na şahin gibi hıym" midir?

Hayır. Destollarına ve destekçilerine karşı da pekkâla çok davranabilir. Çünkü totalitarizm tüm güçlülerden, dostlarının gücünden bile korkar.

Dahası?

Despot, kendi halklarını tehdit olarak görür.

Neden böyle? Yani üstünde iktidar şevresinin bir ideali, davası yok mu?

Tarih boyunca kendini bir davaya adanmış olanları hedefleyen şey adalet değil, kişiziliklerdir.

Sayın Arzadı, iktidar ile şiddet arasında ilişkiyi birçok

düşündürden farkı beklerseniz...

Siyasal açıdan iktidar ile şiddet birbirinin karşılığıdır. Birinin hakimiyet kurduğu yerde diğerini barınamaz. Zayıflayan iktidar, şiddete basıyacak olursa, şiddet iktidarı yerini alır. Esasen arası olan ve ancak kasavadele hedeflere götürebilen şiddet, iktidarı ykima uğratar.

Dolayısıyla...

İktidarı çoktüyekullanan, şiddete dönüşüren veya kendi çakırını gözetip müşterek dünyaya ilgilenemeyen kimsede, siyasal yaşamda bir rol üstlenmeye layık değil demektir.

KİMLİKLERE SARILMAK, İNSANLIĞI KISILTAR

Peki yavcımız? Yani karışık ikliminde neden vıcın bir güç olarak öne çıkarmıyor?

Çünkü vıcın bireysel ise önem kazanamaz. İktidarı şiddetleştirebilmesi için vıcın gibi bir güç gerekir. Diyalog yoluyla, tartışma ve ikna yoluyla

vıcın toplumsal olarak inşa edilebilir.

Toplumsal ve siyasi bükünden aul sorun ne siz?

Günümüzde toplumun tüm katmanları, "yönünü bulamama" sorunu yaşıyor. Siyasatçılar da öyle.

Nedeme bu? Yönlendirmiş eden bulamıyoruz?

Çünkü bilmedikleri konularda karar veriyoruz. Daha doğrusu, birbirleriyle çışen tavsiyeleri veyatekliflere bakıp, binni seçiyoruz.

Kimsede bir istikamet tutturamıyorsa kimsede bağ kuramıyorsa?

Bu sizin kararınız ya da kararsızlığınız Bay Menteş. Kendi adıma, halkları veyta grupları asla sevdimiz. Ne Almanlar ne Fransızlar ne Amerikalılar... Ne de işçi sınıfını. Ben yalnızca dostlarımlı sevdim. Bükünden öte sevgi de tanımlıyorum. Dahası, Yahudileri sevmek, tam da kendim Yahudi olduğum için bilhassa sakıncalı gelir bana.

Sizin gibidekiler bir siyasat düşünürünün, bir topluluğa bağallı olması gerekmez mi? Bu bağallılık da ister istemez sevgi içermes mi?

Hayır. Bir gruba ait olmak "doğal" bir durumdur. Doğduğum anda bir grubun içindesindir. Fakat bir gruba "katılmak" tamamiyle farfalklı. Topluluk her halükârda dünyevi bir birliktedir. Dolayısıyla örgütlenmiş insanlar, mutlak bir ölkede ortak çıkarlarını paylaşır. Dünya ile kurdıkları bağ benzerlik taşıyor. Grup içi birliktelikle sevmek devletlülükte görülebilir, doğru fakat bu da her halükârda çıkara dayalı birlikteliğin dışında gerçekleşir.

Bir gruba mensup olmanın sokincası ne?

Birbirinden farklı topluluklardaki insanlar arasında dostluk ve sevgi bağları kurulabilir. Fakat bir gruba ait olmayı fazla önem atfetmek, toplumsal ilişkileri fena halde baltalar. Hele ki örgütlenmiş üyeleri ile de sevmek gerekisini duyarak, keskinlikle ölmüştü bğ ilimler. Bu büyük bir felakettir. Yahudiler de birlerce yıl sevgilerini kendi topluluklarına hasretmekle korkmuş bir hata yaptılar açıkçası.

Aidiet ve kimlikler üzerinden siyasıya öliyetler yürütmek...

Fec... Kimlik gibi doğuştan sahip olduğumuz birtakım özelliklerimizi üzerinden politika yapmaya çalışmak bizi insanı olaraksınırlar. Ve gerçek potansiyelimizi ortaya çıkarmamıza engeller.

Ne yapmalıyız peki?

İnsan emekverirken de tüketirken de kendi sınırlarını yitirmekten zorundadır. Bu durum aynı zamanda bizim yalnızlığımızla irtibatlıdır. Damı meselemizdir yalnızlık.

Yalnızlık da iktidarı arzusu doğuramaz mı?

Yö hayır... Unut bu bünü. İktidarı almak yaralarımıza iltisatırmadığı gibi hiçbir derdimize devalda olmaz.

Baskıya, şiddete, dışlanmaya, yalnızlığa, bükünde derde nasıl dayanırca Sayın Arzadı?

Hikâyeyle... Karen Blixen'in de dediği gibi "Hikâyelerle alak anlatıldığında, tüm derter katlanabilir olur." ✨

**HİP İRUSAN
YENİ BİR BARANİKTİR
VE TAN DA BU NEDENLE
MUKZİ GERÇEKLEŞTİRİLE
YETİNECİNE SAKIYIR**

ALİ LİDAR

Tesirsiz Parçalar

Kötü şeyler yapmak kötüdür.
Peki kötü şeyler yapmamak iyi midir? Tartışılır...

HAYAT VE PATATES

365.

Yıllardır kızartma yaparken patatesi mahsus az koyuyorum. Hayliye sıkı kabak ve patıcan, ara sıra da patates gellyor çatalıma. Her patates buluşunda da seviniyorum. Bu da bir yerde mutluluk sayılır.

Çünkü patates çok seviyorum. İstesen patatesi bol, kabak ve patıcanı az koyabilirim. Hatta istesen komple patates bile kızartabilirim. Yağm var, patatesim var, her şeyim var ama yapmıyorum. Çünkü çok yapınca bitiremiyorum, artıyor mutlak, atmak zorunda kalıyorum kalasını. İnsan sevdiğini atmamalı.

Hayatı ve sevdiğim insanları patatese benzetiyorum. Az olmalıdır. Az insan tamamı da az hayat ne demek diyebilirsiniz... O da az insanlı hayat demek işte. İnsan sevdiğiyle arasına mesafe koymalı demek istemiyorum tabii ama az az yaşama her ne yaşayacaksa. Çok olunca artıyor, doküloyor sonra. İnsan sevdiğini dokmemeli.

Yıllardır beklediğim bir şey vardı. Birisi diyelim hadi. Kaç yıldır hiç ses çıkarmadan oturdum köşemde, bekledim. Şimdi o beklediğim ufukta belirir gibi oldu. Şimdilik hâlâ uzak, flu ve az. Patates gibi. Ben de onun için patates gibi olayım istiyorum o yüzden. Oyle her fırsatta karşısına çıkmayım kabak gibi, patıcan gibi. İnsan sevdiğini yormamalı.

366.

Patates bazenannemle küçükken pazara gidişim gibi... En büyük eğlencemdi çocukken annemle pazara gitmek. Benim için büyü, muazzam bir servetimdi. Renkli tezgahlar, envaiceşt meyve, sanki hiç duymadığım bir insanla konuşan insanlar... Her tezgaha uzanmak, her meyveyi tatmak, herkese laf atmak isterdim. Ama bir taraftan da it gibi korkardım. Çünkü bunları yaparsam annem şımarığıma yorar, beni bir daha pazara getirmezdi. O yüzden obaldığınce uslu durur, yapmak istediğim her şeyi içinden yapardım. Otuz yıl geçti aradan hâlâ aynı şeyi yapıyorum. Yapmak istediğim pek çok şeyi içinden yapıyorum. Hayat kızırdıye korkuyorum.

367.

Yıllar önce okuduğum ve çok sevdiğim iki yazarın kitaplarını karşıma çıkış sırası medya hazretleri. Ben de vesilesi kendilerini tekrar annak isterdim. İki John Kennedy Toole... Aklkar Birliğinin efsanevi yazarı. Az zevce uzun bir aradan sonra tekrar elimi aldım kitabı ve yüzümdeki aptal sırtısı kitabın kapası kapana kadar muhafaza ettim.

1969 yılında, 32 yaşındayken intihar etti John Kennedy Toole. Bu romanı, onun intiharından önce

annesinin ısrakı çabalarıyla 1980 yılında yayımlandı ve 1981 yılında, Amerika'nın en büyük edebiyat ödülü olan Pulitzer Ödülü -ilk kez ölü bir yazarın yaptığına- Aklkar Birliği'ne verildi. Ölümünden 12 yıl sonra Pulitzer almak da, ne bileyim, ancak ona yakışan bir ironi olablirdi. John Kennedy Toole, romanında yaşadığı çağdan hoşnut olmayan, çağa ayakdiren bir kahramanıyarattı. Tipik anti-kahramanlardan değil ama. Onların tamamından daha tuhaf. Romanın kahramanı "İgnatius", koca göbeği, gürültülü geçitleri, yellenmeleri ve oburluğuyla adeta bir "Gargantua"... Dünyadaki neredeyse her şey; Freud'a, eşcinsellere, eşcinsel olmayanlara,

İnsan sevdiğini yormamalı.

Protestanlara ve Katoliklere ve Ortodokslara, alışkanlıklara, değer yargılarına ve çağın her türlü asırılığına karşı açtığı tek kişilik yaşama tam bir "Don Kişot". İnanılmaz derecede komik ama komik olduğu kadar da zeki; kendisini komik bulanları daha komik bir duruma düşürecek kadar zeki. Yani tam bir baş belası! Ve 60'larda yazılmış bu romanın kahramanı 80'leri, 90'ları görece kadar ileri görüşlü. İgnatius gibi bir abim olmadığımı o kadar hayıflanıyorum ki... Birilerinin hemeli ilgisini çekeceğini bildiğim için söyleyelim, Aklkar Birliği, 32 yaşındakiden beynini uquarak kısı yoldan dünyadan gitmeyi seçmiş yazarın tek kitabı. Hayliye yazarın kitabının basıldığı göremediğinden dolayı bu patatese benzetme çok geçti. Benim için önemliydi. Çünkü bu kitabı, ben de beklemiyordum. Uçurmamayı terch ediyordum, bilmiyorum.

Diğer kitabın ismi ise İğrenç Adamlarla Kısa Görmeler. Yazarı David Foster Wallace. 2008 yılında ömrü boyunca hep mücadele ettiği depresyonu daha fazla uğraşacağını düşünüp kendi istediği yer oluşunu sonlandıran bir güzel insan. Kaliforniya'daki evinde kendini astıktan sonra Wallace kendi ifadesiyle "ne kadar yıkırınsa yıkırınsı kurtulmadığı hayatın kirinden" kurtulmuş mudur bilmem. Hayatı bir türlü anlamlandıramamış, bulunduğu hiçbir yere kendini ait hissetmeyen, sanki hep "nerede değilmişse ancak o dahazurluk" olabileceğine inanan Wallace, notlarını aldığı odasından hepimize, bütün dünyaya meydan okumaya devam ediyor. Ve şundan eminim ki yazardıkan günün birinde modern insan denilen zavallıların bütün foyasını ortaya çıkaracak kadar güçlü...

368.

İstemediğim şeyleri zorla dayatmalardan nefret ediyorum. Ayak dırtıyorum, yapmamak için elimden geleni yapıyorum. Muhakkak yapmam gerekese bilecek saçma sapan şeyler yapıyorum. Mesela ikokuldakyen ezberlemem için dayatılan çarpım tablosundan hiç hoşlanmadım, dur bakalım bunu ezberlemenden kaç kaçaderelim düşüncesiyle de hiç ezberlemedim. Sonuç: Ünversiteyi bitireli yirmi yıldan fazla olmuş. Ezberlemenden de okuyormuş yani!

369.

Kötü şeyler yapmak kötüdür. Peki kötü şeyler yapmamak iyi midir? Tartışılır. Mesela adam öldürmek, hırsızlık yapmak, yalan söylemek kötüdür. Bunları yapmamalıyız, evet! Yalan söylemek yapmamış olur muyuz? İyi insan kötü olmayan insanlar, kötü olmayan insan da kötü şeyler yapmayan insan. Dolayısıyla iyi şeyler yapan insanlar iyi insan oluyorlar. Peki kötü şeyler yapmayan insanlar da iyi insan olarak kalı edilebilirler mi!

Mesela yalan söylememek, adam öldürmemek ve hırsızlık yapmamak... Sradan bir insan günde ortalama 300 yalan söyleyebilir. Demek ki 30 yaşında bir insan hiç yalan söylememişse hayatı boyunca tam 3285000 kere yalan söylememiş olur. Ya da haftada en az bir kere birilerini öldürmek istediğini öldürmeyen bentam 86870 kere adam öldürmemiş sayılır. Bana 3273000 kere hırsızlık yapmadığını da eklenirse eğer, hesap ortada. Evet buradan kamuyuza açığa tıraf etmek zorundayım ki ben yıllardır söyledim ki adam kötü bir adam değilmişim maalesef. İstedikim birkaç cedit günah olmakla birlikte işlediğim birkaç ceditinden çıkartıldığında geride kalan amaklarımın hiçbirini de yapmadım. Benim için de bir çift kanat yeteristirmesini gerektirecek kaç dalkalabalık görünüyor...

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://ranteoy.org>

Olduğu kadar

Sindhu
Tadpa

BARIŞ İNCE

MEČER

Hayatta daha beteri ne
olabilirmiş bir insan için?
Yalnızlıktan gayri hangi felaket
yıkarmış? Ettğini bulmak!
Meğer biz bunu
bilmemişiz ey

Birbirimize
sahip
çıkmasak biz,
yalnız
ölecekmişiz.

Çizgilerle **ahmed arif** dizeleri

Gene bir cehennem var yastığımda,
Gel artık...

Ama akşam erken iniyor mahpushaneye.
Ve dışarda delikanlı bir bahar,
Seviyorum seni,
Çıldırasıya...

Ve ben şairim.

Namus işçisiyim yani
Yürek işçisi.

Sus, kimseler duymasın,
Duymasın, ölürüm ha.

Aymışam yarı gece,
Seni bulmuşam sonra.
Seni, kaburgamın altın parçası.
Seni, dişlerinde elma kokusu.
Bir daha hangi ana doğurur bizi?

Seni anlatabilsem seni

Yokluğun,
Cehennemin öbür adıdır
Üşüyorum, kapama gözlerini...

Dışarda gürül gürül akan bir dünya...
Bir ben uyumadım,
Kaç leylim bahar.

Hasretinden prangalar eskittim.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

**Dayan kitap ile
Dayan iş ile.**

Tırnak ile, diş ile,
Umut ile, seveda ile, düş ile
Dayan rüsva etme beni.

Gözlerinden,
Gözlerinden öperim,
**Bir umudum sende,
Anlıyor musun?**

**Vurun ulan,
Vurun,
Ben kolay ölmem.**

Karanfil kokuyor cigaram
Dağlarına bahar gelmiş memleketimin...

**Rüya, bütün çektiğimiz.
Rüya kahrım, rüya zindan.**

Nasıl da yılları buldu,
Bir mısra boyu maceram...

Tütünsüz uykusuz kaldım,
Terk etmedi sevdan beni...

Benim de boş yanımla hançer yalımı
Ve zulamda kan - ter içinde asi,
He desem, koparacak dizginlerini
Yediveren gül yürekli bir
Oy sevmişem ben seni...

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Türkiye'deki kutuplaşma, gerçekleri görmemizi engelliyor mu? Aydınların "mahallelerinden" çıkmaması ne gibi sorunlara yol açıyor? Demokrasi isteyenler demokrat değil mi? Günümüzün yaşlıları, gençlere miras bırakmayacak mı? Ateistler, dindarlardan daha "maneviye" olabilir mi? Ahlaklı olmak ile ahlaklı olmak arasında ne fark var? Roman, Türk modernleşmesine büyük katkı getiren bir "kurum" mu? Şekilliliğin modası neden geçmiyor?...
Yazar, sosyolog **BESİM F. DELLALOĞLU**, OT'a konuştu. Mühim sorulara çarpıcı cevaplar verdi...

MAHALLESİNDEN ÇIKMAYAN AYDIN, ENTELEKTÜEL OLAMAZ

Edebiyatın, bilhassa romanın, toplumsal dönüşüm açısından önemi nedir? Ya da düşünce üretimi açısından?

Kültürel kamusal alanın oluşması açısından en önemli "kurumlardan" biri roman Avrupa tarihinde. Roman için "kurum" derken dilim sürçmedi. Bilerek kullandım. Roman, kültürel kamusal alanın oluşmasında, yani bir anlamda birey ve toplumun serpilmesinde mecisten bile daha büyük rol oynaması olasıdır. Bu manada roman asla sadece roman (edebiyat) değil. Ta en başından, yani Cervantes'ten beri. Roman yalnız yazılan ve yalnız okunan ilk türdür bir bakıma. Daha önce yazma da okuma da daha kolektif edimler idi. Bugün bir iç dünyamız olması aynı zamanda tarihsel bir meseledir ve romanın buradaki rolü çok önemli.

Edebiyatve düşünce ilişkisiöz konusu olduğunda

Tanpınar'ın öne çıkmasının nedenleri neler?

Roman, Türkiye'nin modernleşme tecrübesinin temel kurumlarından. Bu tecrübenin birikimlerinin dantılmış bir halini roman üzerinden takip edebilirsiniz. Tanpınar, Atay ve Pamuk'u okuduğunuz zaman örneğin Türkiye'nin

modernleşme öyküsünü, bir anlamda ulusal alegorisini çözümlerebilirsiniz. Bu hikâyenin romanı, sosyal biliminden daha başarılıdır bence. Tanpınar hakkında çok yazdığım ve konuştuğum için izin vererseniz artık onu öne çıkarmak istemiyorum bu konuda.

Her ne kadar "Halkımız kitap okumuyor" dense de 2019 yılında 3 binden fazla kültürel yayıncısı milyonlarca kitabı okurulaştırdı. Okuma grupları, sosyal medyadaki kitap konulu hesaplar sayesinde yüzbinlerce insan kitaplara yöneliyor. Mevcut olumlugidigi yorumlamamız gerekse neler söylersiniz?

Sorunuza içkin olan kanaate ben de katılıyorum. Türkiye'de okuryazarlık çok hızlı bir biçimde genişliyor ve bu dijital kültürün egemen olduğu bir çağda gerçekleşiyor. Yani tarih her zaman doğrusal, bir biçimde işlemiyor. Kültürel kamusal alan genişliyor. Kültürel kamusal alanın genişlemesi, kültürün piyasalaşmasıyla da paralel elbette.

DERİNDEN SİVİLİŞME

Kültürel paylaşımın artması ve kültürel kamusal alanın genişlemesi ne anlama geliyor?
Kültürün, sanatın aurası yok

oluyor, büyüü buzuluyor ama bir yandan da kültür kitleselleşiyor. Burada özellikle gönülümüzden geçenin, olanı anlamamıza engel olmasına izin vermemesini gerekir aydınlar olarak. Türkiye'de yaklaşık 20 yıl önce zorunlu eğitim 5 yıla sınırlı idi. Bugün ise 8 milyon üniversite öğrencisi mevcut. Bütün nitelik sorunlarına rağmen bunun kültürel kamusal alanı genişletici yönünü hafife almamak gerek. Marx'ın komünizmi bir utopyad ebbette. Ama o sanki herkesin bir gün birer Socrates, Mozart, Montaigne, Erasmus, Arendt olacağını düşünmüştü. Bu noktaya hâlâ çok uzağız. Ama kültürel kamusal alanın genişlediğini göz ardı edemeyiz. Ve bu tam anlamıyla bir "iyiye gidiz."

Toplumumuzda bir aydınlanma iradesini ortaya çıkıyor? Halkımız -en azından halkımızın bir kısmı- siyasi otoritelerden ve ideolojik gruplardan bağımsız bir şekilde, kendi olanaklarıyla aydınlanıyor olabilir mi?
Sorunuza fazla iyimser bulmakla birlikte kamusal alanın genişlemesiyle bir sivilleşmenin de en azından bir dalga olarak geliştiğini söyleyebilirim. Bu noktada topluma bir bütün olarak değil, kuşaklar bazında bakmak gerektiğini de düşünüyorum. Türkiye'de çok ciddi bir kuşaklararası mesafe oluşuyor. Bunu şu şekilde de söyleyebiliriz: Yaşlıların gençlere çok fazla bir

Herkesi
ezberlerini biraz
sorgulamaya ve
düşünmeye davet
ediyorum.

şey devredemeyecekleri bir dönem yaşayacağız. Türkiye'de siyasal kutuplaşmanın her şeyi örtmesi geride kalmaya başladığını bunu çok daha net göreceğiz.

YAŞILAR İLE GENÇLER "POLİTİK OLAN"DAN FARKLI ŞEYLER ANLIYOR

Gençlerin apolitik olduğundan şüpheli ediyorlar. Koca gençler, mevcut siyasi yapıları ve aktörleri, mevcut yapıları olabilir mi? Apolitiklik gibi görünen şey aslında güçlü bir politik çekirdek içeriyor olabilir mi?
Gençlerden sürekli şikâyet etmek yaşlanmanın tipik göstergelerinden biri aslında. We bu hep böyle olmuştur. Her genç, ebeveyni gibi olmayı peşinen kabul ediyşti bugün cep telefonuyla değil dumanlı iletişim kuruyor olurduk. Mevcut siyasi iktidarlara, hegemonyaları kendilerini Gezi ve sonrası kuşaklara devretmekte büyük zorluklar yaşayacaklar. Bu da "politik olan"ın tanımının değişmesi ilgilidir. Yaşlılara gençleri apolitik gösteren şey aslında onların farklı bir "politik olan" mefhumuna sahip olmaları olamaz mı?

Behir Ağırda'nın açıkladığı bir araştırmanın sonuçlarına göre halkımızın % 76'sı demokrasiyi istiyor. Muhkemelen dünyada demokrasiyi en çok talep eden toplumdur. Öyleyse, nasıl oluyor da siyaset hata demode kapıları ya da kilitliyi? Günlüklerdeki bulgular, koca ve her şeyin varlığını sürdürmesi neye açıklanabilir?
Bu araştırmanın mesnetli konusunda hiçbir şüphe duyuyorum. Aslında kurumsal manada bu kadar demokrasi açığı olan toplumda, başka bir sonucun çıkması bir aptan düşünülmez. Ancak ben demokrasinin sadece nesnel değil aynı zamanda öznel bade değışkenlere dayandığını da düşünüyorum değilim. Yoksa halkın bu kadar güçlü bir demokrasi talebinin olduğu bir toplumda demokrasinin olmamasını nasıl açıklayacağız? Bunu sadece siyasi üstyanpın yetersizliğiyle açıklamak mümkün değil.

Halkımız demokrasiyi istiyor fakat demokrasinin en olduğuna inanıyor mu?

Bir ülkede demokrasi olabilmesi için, toplumun genç kesimlerinin demokrasiden okan olduğunu düşünmesi gerekir. Türkiye'de hâlihazırda böyle bir bilinçlenişeyle çoğunlukta olduğunu söylemek pek mümkün değil. Evet... Yani sorun sadece siyasetin kilyatesizliği değil, aynı zamanda toplumsal zihniyette demokrasinin pek yerleşik olmaması.

DEMOKRATİSİZ DEMOKRASİ

Kimler demokrat? Siz Anıtepi bir muhafazakar ile Robert Kaleji mezun bir burjuvaz demokratik seriyenin aynı olduğu minvalinde bir ifade kullanmıştınız. Neden o? Neden böyle? Biraz açıkabilir misiniz bu görüşünüzü?

Çoğunluğu demokrat olmayan bir toplumda demokrasinin nasıl mümkün olabilir? Yani ortada "demokratisiz demokrasi" gibi tüküma var. Modernleşme sürecinde toplumlar da modern demokrasinin hukuki altyapısını, kurumlarını, prosedürlerini ithal edebiliyorunuz. Ama demokrasinin sadece bunlar değil, aynı zamanda bir kültür, bir zihniyet.

Yani?

Maddi şeyleri ithal edebilirsiniz ama zihniyetin şeyleri ithal edemiyorsunuz. Onları bizatın

üretmeniz gerekiyor. Refahla, zenginlikle, yol, su ve elektrikle demokrasiasında tam paralellik yok. Demokrasi biraz da demokrat insanların, demokrat toplumu üretmekle ilgilidir. Kentleştiğe, zenginleştiğe, eğitim düzeyi arttıkça bu sizi otomatikman daha demokratik bir topluma yönlendirebilir. Uzmanlık alanında çok başarılı olan insanlar Almanların "Bildung" dediği, Fransızların "culture générale" dediği anlamda hamursal sorunlar yaşayorsanız ülkede demokrasi açığından şikâyet etmeniz yetmez. Bunu tespit edip, gereğini de yapmaya girişmeniz gerekir.

İslamçılığın siyasi ve toplumsal bakımlardan bir hoyal kırıklığı yaşattığı görüşünü katılır mısınız? Siyasal İslam'ın toplumun geneline hitap edememesi, foyda sunamaması... nedir, nedendir? İslamcılar iktidarı katliamları yükselttiği nasıl oldu da zaafa uğradılar. Güç, anılara neden zayıflık getirdi? İktidarı zayıflatıyor mu aslında?

Cemil Meriç, ideolojilerin kınlarımızı takılan maskeler olduğunu söylemişti. Kesniklikle katılıyorum. Bütün ideolojiler biraz kindardır ama İslamcılığın, Türkiye tecrübesinin en kindar ideolojisi olduğunu söylemek fazla abartı olmaz. Özdemir Asaf'ın "bütün renkler aynı hızla kirleniyordu birinciye beyaza verdiler" demesinde olduğu gibi yani. İslamcılığın avantajı ve açmazı aslında aynı noktada: Bir dinin ideoloji haline gelmesi. Dindarlığın güçlü olduğu bir toplumda dini ideoloji haline getirmek elbette bunu yapanlara önemli kazançlar getirebilir. Ancak bu durumda ideoloji kaybederken beraberinde dini de sürükleyebilir.

AYDININ ENTELEKTÜELLEŞEMESİ

Toplumda bir kutuplaşmadan söz ediyorlar. Bu cidden toplum kesimlerinin iradesiyle mi ortaya geliyor yoksa siyasi aktörlerin yöpü olarak ürettiği, canlı tuttuk içi yağına şaba harcadıkları bir şey mi? Bence her ikisi de geçerli. Yani Türkiye'nin modernleşme hikâyesi bir krizine krize verilecek tepki bağlamında bir kutuplaşmanın hikâyesi aynı zamanda. Ama bu kültürel kutuplaşmayı sürekli kayıyarak sistematik rant elde eden bir siyasi iradenin varlığı da göz ardı edemeyiz.

Kutuplaşmada aydınlarında payolduğuysöylenebilir mi? Benim sitemlerin siyasi elitler veya halktan çok okuryazarlara, sizin aydın değidiniz kesime yönelik açışları. Paradoksal gelebilir ama aydının entelektüelleşememesi dediğim tam bu nokta. Türkiye'de okuryazarlık, mahallesinin dışına çıkma konusunda yeterince cuse değil. Mahallesinin etinden, sütünden feragat edemiyor. Ve bu sebeple de kamuya doğru yuruyemiyor. Toplumla bütün genişliğine hitap edemiyor. Kamuyu köyüler, işçiler, kasabalar, taşralları inşa etmemiş hiçbir yerler. Zihninizde kamuya yer açmadın, kamuya hitap edemezsiniz.

Neden kilyetiniz? Neden gösterişe, şava düşkününüz? Neden işerdiği dediği de görünüşü esas oluyorsunuz? Kilyet, muhte, unvan... gibi dışı unsurlara bağlılığımız bizi birer olarak zihin durumumuz, toplum olarak ilişkilerimizi nasıl etkiliyor?

İncizin yeterince dolu olmadığınız hissettiginiz anlaşılabılır bile olsa aslında niteliksizliğiniz

işaretidir. Çok ama bir o kadar da boş konuşulan aslında içlerinde büyük boşluğu unutmak için böyle yapıyorlardı büyük de. Oysa öncelikle dinleyerek dolarsınız, şarj olursunuz. Şekli asla küçümsemiyorum. Böyle anlaşılması. Ama "Kimlerinin içi boş" demek bile ası gelyor bazen. Kimlerinin içi "yok." Sırf yüzyüleyler. Durum bu maalesef. Ama bunu sadece insanları özel meselesi olarak göremeyiz. Bunun ardında toplumsal, tarihsel nedenler yatıyor. Entelektüel sorunluluk hem saptamayı hem de çözüm önermeyi içeriyor.

DİNARIN DÜNYEVİLİĞİ, ATEİSTİN MANEVİYATİ

Diniilectik arasındaki ilişki kopta denebilir mi? Yaka geçmişe kadar din ile ahlak / etik birbiriyile içişe veya bitişik gibi algılanıyordu. Günümüzdeyse bu algı varsılsad... Halksınız ama aslında bu çok genel bir sorun. Bütün kavramları yeniden inşa etmeniz gereken bir dönemdediz. Siz, din, ahlak, etik dediniz. Ben de sunları ekleyeyim: Teizm, ateizm, maddiyatçılık, maneviyatçılık vs. Din ahlakla ve maneviyatla fazla kolay özdeşleştiriliyor. Mesela, teistlerin otomatikman maneviyatçı, ateistlerin ise maddiyatçı oldukları büyük bir hurafedir. Bu konuda kesin bir kural yoktur.

Ne peki?

Bakın, materyalizm felsefi bir ekoldür ve karışı idealizmdir, teizm dediği. Tezmin karıştı ateizmdir. Tanrı'nın var ya da yok olduğunu inanma anlamında. Maddiyatçılık ve maneviyatçılık ise hayatta değidiniz şeylerin bağlılığıyla ilgili bir ayırım. Örneğin bugün Türkiye'de İslamcılar daha maddiyatçı, solcular daha maneviyatçı olduğu pekalâ söylenir. Para, pul, pı, lüks, konforla ilişkili olarak. Benzer bir biçimde İslamcılar daha çok ahlaklı, solcular ise daha çok ahlaklı olduklarını söylemek abes olmayabilir.

Ahlaklı olmak ileahlaklı olmak arasında ne fark var?

Ahlaklılık ötekilerin ahlak talep etmektedir. Ahlaklılık ise diğderlerini hesaba katmadan ilkesel olarak ahlak sahibi olmaktadır. Elbette bunlar benim şahsi görüşlerim ama herkesi ezberlerini bağlı sorgulayama, hatta o kadar bile değil, davet ediyorum.

**Bataklıkta çıkarılan bir çocuk önce kendisini, sonra ülkesini kurtarır.
Biz, bu çocukları kurtarmaya çalışıyoruz.**

DÜNYAYA FAYDASI OLAĞAK ÇOCUKLARIN PEŞİNDEYİZ

ÖMÜR UZEL

Denizli'ye doğan oğluktaki Ozan Orkay, Can Çapa, Ferhan Altun, Barış Akpınar ve Ömer Önal. Daha iyi bir toplum için mücadele eden beş geyik hukukçu.

"Suça sürüklenen çocuk" adında bir müzik grubuna var. Anı başta da önce bir başlama, "İstik" bir parça söylemeye...

Bu durumda "İstik" diye adlandırılan dokümanları sahneye çıkarıyor. Çinkü denemeli bir konuyu dokümanla göstermek istiyorlar.

Kanserlerin elde ettilerini geliri de sosyal sorumluluk projelerine bağlayıyorlar.

ÇOCUKLARA "SANKİ" DİYE HİTAP EDEMEZSİNİZ

Av. Ozan Orkay: Cezaevalı olduğu için sürekli cezaevlerinde ve çocuk mahkemelerindeyim. Hukukta "Suça Sürüklenen Çocuk" diye bir kavram var. Bu, teknik bir terimdir. Türk Ceza Kanunu'na göre 18 yaşından küçük çocuk, "şüpheli veya sanki" sıfatı alamaz. Tamehiyetli değildir. Onun sıfatı "Suça Sürüklenen Çocuk" tur.

Av. Can Çapa: İki jandarmayla, küçük bir çocuğun yanına geçip ser'i bir soruşla yapmak doğru değil. Çocuğu korkutmadan, hassasiyetle sorunu çözmek gerekiyor. Biz, bu çocukları iyi davranmanın önemi anlatmak için bir şey yapamaktadık. Bütün meselemiz bu.

"ABİ, BEN MÜZİSYENİM!"

Av. Ozan Orkay: Bir mahkeme çıkısında çocuğun bir "Abi, biliyor musun ben müzisyenim" dedi. Çocuk uyuşturucu bağımlısı ve ceza almış. O gün, bu çocuk için ne yapabiliriz diye düşündük. Ve bir müzik grubu kurduk.

ENSTRÜMANINI DEĞİŞTİRİ

Av. Ozan Orkay: Bu grubun bir özelliği var. Grup elemanları daha önce hiç çalmadığı bir müzik aleti ile sahneye çıktı. Risk aldı. Bu proje için o müzik aletini çalmayı öğrendi. Amacımız o çocukların dikkatini çekmekti.

Av. Can Çapa: Dikkat çekmek ve toplumsal farkındalık yaratmak istedik bir konu bu. Çalmadığımız enstrümanları çalarak konuyu anlamızı bozduk. Zira bizim asıl enstrümanımız avukatlık. Ama sahneye çıkarken enstrümanımızı değiştirdik. Suça sürüklenen çocuğa da enstrümanını değiştir" dedik. Hırsızlık, dolandırıcılık kötü bir enstrümandır mesaj verdik. Çünkü o enstrümanı değiştirilebilir, bu çocukların iyi bir geleceğinin olacağına inandık.

ÇOCUKKEN MÜDAHALE ÖNEMLİ

Av. Can Çapa: Küçük yaşta suç işleyen çocuklar, toplumun dışına itilirse ileride daha profesyonel bir suçlu olarak topluma geri dönüyor. Suça sürüklenen çocuğa, çocukken müdahale etmek gerek. 16 yaşında cezaya giren bir çocuğun, 28 yaşında dışarı çıktığında yine suç işleyeceği biliniyor. Çocuk, çevresindeki herkes suç işliyor. Çocuk, kalifiye bir suç makinesi haline gelirse ortamda dikkat çekeceğine

sırlarını öğrendi. Çıkışında, kurduğu iletişim ağını bir parçası olarak daha profesyonel bir şekilde suç işleyecek. Buna zamanında müdahale edilmeli.

Av. Ozan Orkay: O çocuğa zamanında rehabilitasyon hizmeti verilirse Ceren Özdamar gibi cinayetlerin işlenmeyeceğini düşünüyoruz.

GÖRMEZDEN GELİYORUZ

Av. Can Çapa: Bu çocuklar, topluma herkesin görebildiği bir soruna ama suça sürüklenen çocukları görmezden geliyoruz. Biz avukat olmasaydık, adiyelerde geçmeseydi ömrümüz, belki onları biz de fark etmeyecektik.

Av. Ozan Orkay: Ağır cezalandırma, adiyeye gelen çocukların suça sürüklenme sebeplerini ortaya

Herkesin görebildiği bir sorun ama suça sürüklenen çocukları görmezden geliyoruz.

çıkartıp, onları tekrar topluma kazandırmak istiyoruz.

Av. Ferhan Altun: Genellikle okumamış, ekonomik durumu zayıf olan çocuklar kullanılıyor. Hiçbir çocuk, kendi iradesiyle suç işlemiyor.

HAYATIN KENDİSİ BİR SAHNE

Av. Ferhan Altun: Çocuklar sahnemizi veriyor. Cesaretle bir şey adım atmanın önemi anlatıyor. Vokal olarak ilk kez sahne aldığını bir konseri düşününce, bunun bir "delilik" olduğunu anlıyor. Ama o çocuklara hayatın kendisinin bir sahne olduğunu ve o sahnede iyi şeyler yapmanın önemi anlatmaya çalışıyoruz.

"YARGILANMAK, HAVALI BİR EYLEM"

Av. Ozan Orkay: O çocukların yargılanmak havalı bir eylem. Mahkemenin önünde fotoğraf çekilip, sosyal medyada "Bizi hiçbir yol durduramaz" diye paylaşım yapıyorlar. Verdiğimiz konserlerle "suça özenmek" kavramının önüne geçmeye çalışıyoruz.

Av. Ferhan Altun: Çocukların kendi başlarına suç işleyip işlemediği bilmiyor. Herkesin suç işlediği bir çevresindeki herkes suç işliyor. Çocuk, kalifiye bir suç makinesi haline gelirse ortamda dikkat çekeceğine

inanyor. Bu, çocuğun suçu değil. Ama başka fırsat tanımayan sistem problem.

O BİR ÇOCUĞUN PEŞİNDEYİZ

Av. Ozan Orkay: Uyuşturucu bağımlısı ilk çocuğumuz vardı. Onu çocukla eğitimi verilmemesi gerekliydi. Çocuklar uyuşturucudan kurtuldu. Müziyenlik, meslekleri oldu. Onların hayatına bağlanıyor görmek muazzam bir duygu. Bundan vazgeçmeyeceğiz. Biz, o bir çocuğun peşindeyiz. Ailesine, ülkesine, devlete, dünyaya faydası olan çocukları peşindeyiz.

ASIL GELİŞMESİ GEREKEN BİZİZ

Av. Ferhan Altun: Bu çocukların geliştirilmesi gerekiyor ama asıl gelişmesi gereken toplum; yani biziz. Onlara ön yargılı bakıyoruz. Ötekileştiriyoruz. Dayakıyı yie dövmeyi, küfür yie yie küfretmeyi öğrenmişler.

DİZİLER VE SOSYAL MEDYA

Av. Ozan Orkay: Diziler ve sosyal medya 18 yaş altındaki çocuklar üzerinde çok etkili. Çocuklar dizilerde birbirini vuran insanları görüyor ve etkileniyorlar. Toplum olarak en büyük problemimiz bu. Evet ekonomi ve yaşam şartları problem. Ama biz geleceğimizi kuramıyadık sonra hiçbir şey gelmez.

KIRILGAN GRUP

Av. Ozan Orkay: Çocuklar, kadınlar, engelliler, sokak hayvanları... Onlar, bir toplumda kırılkan grup olarak adlandırılmış kesim. Biz, kırılkan grubun iyi olması için mücadele ediyoruz. Çünkü kadınlar, çocuklar, sokak hayvanları mutlu olan toplumlar, iyi toplumlardır.

ESNAFA İYİ DÜŞÜYÖR

Av. Ozan Orkay: Türkiye'deki her esnaf kendi sokığında dilenen bir çocuğu, bir saatliğine işe alsin. O zaman bu çocuklar, emek vererek para kazanmanın hazasını duyacak. Ayrıca toplum tarafından sahiplenildiğini görmek, o çocuğu mutlu edecek. Her esnaf bunu yapsa dünya daha güzel bir yer olur. Üstelik suç oranının %20 azalacağı bile söyleyebiliriz.

ÇOCUKLAR HEBA OLMASIN

Av. Ozan Orkay: Bataklıkta çıkarılan bir çocuk önce kendisini, sonra ülkesini kurtarır. Biz, bu çocukları kurtarmaya çalışıyoruz.

Av. Can Çapa: 2013 yılında ülkemize gelen Suriyeli çocuklar "İstik" kavramıyla karşılaştı. "Aşık yok" diye uzak durdu. Toplum, o çocuğu başını okşamadı. Dıplamış, sevgi gösterilmemiş ve ırkçılıkla yüzleşmiş bir çocuğun 20 yaşında geldiğinde başka kültürden birini ezmesi kaçınılmaz olacak.

MANEVİ HAZZI TARİFİSİZ

Av. Can Çapa: Bir gün arabamı yaktıyma verdim. Bir çocuk "Abi nasılsın?" dedi. Onu tanımadım. "Siz beni tanıyorsunuz" dedim. Gitar çalmayı öğretiltiniz. Kendisini düzeltmiş. Bu, bizim en güzel kazanımdır. İşin manevi hazı tarifiştir. ✨

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://ranitey.org>

KAMU SPOTU

TEVFİK
MERKUT

EVDE ÇOLUK ÇOMBALAK KARANTİNADA OLAN
AİLELERİN SIKINTIDAN BİRBİRLERİNİ YARALAYARAK
SAĞLIK SİSTEMLERİNE YÜK OLACAKLARINI BİLİYOR MUYDUNUZ?

ÇOCUKLARINIZI ENSE KÖKÜNDEN
ISIRARAK RESTART ALABİLERSİNİZ! EVDEKİ
HENGAME Bİ NEBZE DİZİNGİLENECEKTİR!

EVDEKİ
ÇOLUK ÇOMBALAK
GÖT İSTER
GERNEĞİ

AĞZIMIZI KAPATMADAN HAŞIŞIRMAK BİR NEDİR?
VÜCUT SIVILARIMIZI KARŞIMIZ DAKİNİN
RİZASI OLMAKSIZIN ONA ZERKEŞMEKTİR!

BUNU NEDEN YAPARIZ?
YALAN YANLIŞ, EKSKİ SEVİŞMELERİNİZİN
OCUNU TOPLUMDAN MI ALIYONUZ,
NAPİYONUZ? BİR DAHA DÜŞÜNÜN!

CİM CİF
DERNEĞİ

OOH
KORONA,
KARANTİNA
KİTAP
OKURUM
EVDE
DİYENLERİN
ORTALAMA
7 SAYFA
KİTAP
OKUYACAK-
LARINI
BİLİYOR
MUYDUNUZ?

İSTİFLENEN
MAKARNALARIN
YAĞILANMAYI
BAŞLI
KALP DİMER
HASTALIK-
LARINA
DÖNÜŞMESİ
DE
CABASI!

GÜNDE
12 BÖLÜM
DİĞERİ

Mehmet Ali & Arkadaşları

ÇUKUR - 1

MEHMET SAİD
AYDIN

heves mukaddes:

çektim mürekkebi kaleme.

uyku afiyet işi, buraya bir kere daha döneceğiz
şimdi bin dokuz yüz seksen beş defa söylüyorum
en son annem duyacak, annem bunu en son duymalı çün.

imkânı o dağın eşliğinde gördük, bahardı ve dağ oradaydı
elimde kadın bir kahr; bazan bildik imajlara bel bağlıyordum
bilmediğim yerlerden bağladığım bel masa kadar sert, bardak gibi şeffaf
ezberden benzetmelerle paris arıyordum taşlardan, sokaktan arabalar.

birinin eksikliği birinin fazlası;

yol ikiye değil beşe ayrılır; çünkü dört duvarın içinde var bir pencere
uzun yolun tam ortasında tarif etmeye başlıyorum, uzaktaki o göçere
uzak akrabamın ayağıyla ezdiği üzümden yapılan şarabı hal biliyorum
dedem babaannem pencereden ağıt yakmadı; bahçeyi sattı üç kere.

bu tezgâhi kurdumsa ben senin için kurdum

mümkün değil doğrudan gözüm yettiğinde çalan plak, yok hiç çocuk
bazı kırkdağların düzü var, şehirlerin suzanı, turkusüzüklük hakkatı
hafız sami efendi parmağıyla işaret ediyor, "bak gördün mü kaysıyı!"
diymiyordum ki "ben hep kaysı bahçesindeydim apê sami, toprak küsürlü."
yüzümden su çeğeyi ortak'de de sancının g'derecek azalmasını izliyorum denizde.

deniz bilmemeyi marifet saydığım bin dokuz yüz kaç sene ile
annemin benzediği bahçedeki songüle, halalar enişterinin kayısı bahçesine,
sarı bahçelerin eksik bir eksikliğe dönüşmesini izlemesine
gene benzettim o ile bunu, gene söyledim söylemeyecek olanı, rüya
sonrası rüyalar kâbuslar, sonrası kâbuslar rüyalar sonrası bir çirkin bir güzel
yüzünde bir çukur çenede bir çukur gözünde bir uğur kafyesiz
aralık gelir geçer ağaçlarda şemsiyeler ile uyku afiyet olsun derim sokağa karşı.

ne beyan-ı hale cüret, ne figana takadım var
diyor biri pencerenin önünden bir kedi geçiyor
ne reca-yı vasa gayret, ne firaka küdretim var
diyor aynı biri biliyorum pencere senin oluyor
siyah mürekkep, okunaklı bir el yazısı, çizgisizsın kâğıt

zanâcenendeği cükürü sevdiçeğim
seninle dağ günleşiyor

nokta.

ALİ MERT
ALAN

Nüfus cüzdanındaki ismi Kerem, duvarlardaki ismi **ADEZ...** Pek çok kişi onu 'Sıfır Bir' ve 'Sokağın Çocukları' dizilerinden tanısa da o aslında uzun yıllardır Adana'da grafiti yapıyor. 26 yaşındaki Adez, Adana'da grafitiyle nasıl tanıştığını, orada bu işi yapmanın zorluklarını ve oyunculuğun hayatına nasıl dahil olduğunu anlattı.

ADANA'DA GRAFİTİ

Grafitiyle tanışmam biraz enteresan oldu. Bir gün bayağı acıkış bir şekilde mutfaka annemin yemek hazırlamasını beklerken onun pasta-börek tarif defterindeki fotoğraflara bakmak için sayfaları karıştırdım. O sırada defterin son sayfasına annem, ailemizin isimlerini kutucuklu fontlarla yazmış ve çok hoşuma gittiği. O sayfadan kendi ismini alıp sürekli her yere kopyalıyordum. Sonrasında bir gün okula bir çift Blue Jean dergisi getirmişti ve o dergide Tunç Dındaş'ın (Turbo), Türkiye'nin farklı yerlerinden çeşitli grafitilerin fotoğraflarını topladığı bir sayfası vardı. O an yapmaya başladığım şeyin adının "grafi" olduğunu öğrenmişim. O ana dek kendince "şekilli rap yazıları" diye adlandıırıyordum. Sonrasında o sayfadaki grafitileri taklit edip çizmeye devam ettim. Kendime takma bir isim buldum, birkaç arkadaşla tanışıp elime sprey boyayı alıp çıktım sokaklara, serüvenim böyle başladı.

"KARDEŞ BİZİM ADIMIZI DA YAZ"

2007 yılından beri grafiti yapıyorum. Adana'da

grafi yapmanın zorlukları duruma göre değişiyor. İlegal bir şekilde yapıyorsanız neyle karşılaşacağınız belli olmaz ama legal bir şekilde yaparsanız çok fazla zorlukla karşılaşmazsınız. Legal bir duvar boyarken etraftan gelp geçən insanlar sadece "Bu nedir?", "Niye yapıyorsunuz?", gibi sorular sorarlar en fazla. Bazen insanlar "Kardeş, kız arkadaşla adımızı yaz", şunu yaz, bunu yaz diye taleplerde de bulunuyorlar. Tekrardan belirtmeliyim ki Adana'da rutin yaşam bile belirsizken, illegal grafiti yapıyorsanız ne olacağını kestiremezsiniz mümkün değil.

ÇOK DAYAK YEDİM

Adana'da grafiti yaparken bazen polislerle de sorun yaşıyabiliyorsunuz. Ağırlıkla illegal boyadığım için öyle durumlar çok oldu. Çok doğal bir şekilde kimliğim ortada olduğu için akıllara "Bu nasıl illegal çalışmak?" diye bir soru gelebilir. Büyük meclarlarda yüzüm grafitide kullandığım isimle göründü, ondan sonra kasmadım ben de, benim için de garip oldu. Grafiti yaparken polisle karşılaştığınızda olaylar o an o polisin nasıl bir psikolojide olduğunu bağlı. Tabii sizin yaklaşımınız da önemli... Kimisinden dayak bile yiyebiliyorsunuz, kimisi anlayışla karşıyor... Çocukken çok dayak yediğim oldu,

Adana'da rutin yaşam bile belirsizken, illegal grafiti yapıyorsanız ne olacağını kestiremezsiniz mümkün değil.

büyükçe kendimi ifade edebilme yeteneğim geliştiğinden kendimi izah edebildim ve öyle durumlar son 7-8 senedir olmuyor. Bir anımı anlatayım: Bir gün grafiti yaparken ekip geldi "Ne yapıyorsunuz?", "Ne yapıyorsunuz?" diye sordular, polislere anlattım uygun bir dille, siyasi olmadığını, sanatsal bir durum olduğunu filan, nick'imin anlamını sordular yani Adez kelimesinin anlamını... Açıklımın Adana Demirspor'dan geldiğini söyledim ve kötü bir şey yapmadığımı anlardım.

Sonrasında "Seri on kişi ihbar etti, hadi toparlan git, biz seni görmedik, sen bizi görmedin" dediler. O an onlara "Abi azıcık iş kaldı, bitireyim öyle gideyim yoksa çok çirkin görünür bir şeye benzemez" dedim, "Tamam hadi bekliyoruz" dediler, güleştük.

EKİP DEĞİL AİLEYİZ

Oyunculuğun hayatıma girmesi de aslında grafitiyle bağlantılı oldu. Sıfır Bir projesi beni derinden etkiledi, Adanalı olmak gurur kaynağı oldu. Aynı zamanda sokaktan gelen bir insan olarak kendimden çok şey bulduğum bir projeydi. Bu da beni kendi yeteneklerim ve yapabileceğim şeyler doğrultusunda proje için bir şeyler yapmaya itti. Sıfır Bir'in henüz birinci bölümüydü, ben de o sıra İzmir'deydim, akşam grafiti yapmaya çıkacaktık, göğüm kabarmış bir şekilde içim çime sığmayarak spreylerimi aldım, İzmir'in her yerine Sıfır Bir grafitileri yaptım, birkaçıncı videoya aldım, sosyal medyada paylaştım, çok izlendi. Sıfır Bir ekibinin içinde tanışıklım da vardı. O sıralar iletişime geçtik, proje için grafiti yaptım. İlerleyen zaman bizi "proje, ekip" kalıplarından çıkıp "aile" yaptı. Bu süre zarfında Sıfır Bir'in 2. sezonunda oynamaya başladım. Şimdi de "Sokağın Çocukları" projesinde bana uygun görülen karakteri elimden geldiğince seyrirciye aktarmaya çalışıyorum.

**BAŞAK
BUĞDAY**

*İzmir
Günlüğü*

BAHARI BEKLEYEN KUMRULAR GİBİ!

651

Bir ağacın yanıp çiçek açması gibi
erkenci hatalar yapmak istiyorum. Ama
gülsüme düşecek kara hazır değilim!

652

Heves ettirip ettirip
kursağında bırakan dünya,
sana nasıl güveneyim?

653

Demek yanlış zamanda
yanlış yerdeydin, ha?
Zaten hangi bıçak
kestiği şeyden suçlu olmuş kil

654

İhanet ede ede büyüttünüz beni.
Çocukluğumla da küstürdünüz!
Artık, birbirine sağır binalar gibi duyuruyoruz
yan yana. Değdi mi?

655

Sorusunu arayan tüm cevaplar,
duvardan duvara vurur gibi
insandan insana, dertten derte
vurmuyorlar mı kendilerini?

656

En iyi savunma saldırıdır, diyenlere inat
kayı gibi, kale gibi... duyurorum!

657

Hemen sabah olsun, diye uyumak ya da
sabah olmasın, diye korkudan uyumamak.
Uyku yerine göre çok hileli bir şey!

658

Kabul, teşvik etmeden âşk olabilmek
cesaret ister. Ama her ilgiye kucağa kaçmamak da
gerçek aşka hürmetin şanıdır.

659

Herkesin her derdine
gökyüzü gibi açtım kalbimi, açtım da
ufak bir müşkülün
tek bir bulut dahi geçmedi üstümden.

660

Dostlukta bir ölçü de
Mehmet Akif Ersoy

Müşterek Kitaplar

PELİN BATU

"Kızıl neden mavidir çoğu zaman bu ülkede..."

COĞRAFYA DEĞİL, ANATOMİ KADERDİR!

**(D)EVİRİM
KAÇINILMAZ**

İbn Haldûn'asematla
başlayalım: Coğrafya
değil, asıl anatomi
kaderdir! Fakat sanılanın
aksine "erkek fiziksel
olarak daha güçlü"
diye ataerkilli toplumlar
dogmatiktir. İbnu
Darwinist avı-erkek
hipotezi ilahemiz
Simone de Beauvoir dahi kabul ederken Lerner
olağanüstü bir şekilde ezber bozar. O, Engels,
Freud ve Levi-Strauss babaların sistemlerini
diklediği ataerkilli toplumun nasıl ve neden
doğduğunu anlatır. Hikâyesiz (her zamanki
gibi) Mezopotamya'da başlıyor. 2500 yıllık
sürede erkek egemenliği kurumsallaşp kadının
toplumdaki yeri siliniyor. Tabii bunda kadınların
da rolü var, kendini korumak adına işbirliği yapar,
toplumların kendilerini "iyi" ve "kötüye" (klasik
bakire ve fahişe) yaftasına kategorize edilmesine
izin veren onlar. Sonuç; Çatalhöyük'ten bildiğimiz
o geniş kalçalı kadınlar tanrıçaları bile bir
süresince atanlarınnve krallarınn sevgili/sejine
indirmişti. Kadın, günahla birleştirilmişti.
Böylece onun ne geçecek, kaç, çocuk
doğuracağına, nasıl yaşayacağına hukuk, ekonomi,
eğitim ve siyasi organlar vasıtasıyla erkekler karar
verir olmuştur. Kölelik enstitüsü önce kadınlar
üzere deneymiş sonra diğer toplumlara
pranga vurmuştur. Lerner patrikariğini tarihsel
bir süreç olduğunu anlatırken bunun zamanla
yıkılacağına inatlı çıkar. Sen ki kadınları
"natamam, hasarlı" varlıklar olarak tanımlayan
ey Aristo ve avanesi (gördüğünüz gibi) Ataerkilli
dili bulup(cıdır!) bizi tarihten çıkıp atınız
ama biz tarihi yeniden yazıyor, boşluklarınızı
dolduruyoruz. Zamanımız var. (D)evrim
kaçınılmaz.

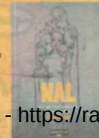
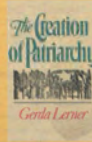
**MISS PARDOE'UN
SEYAHATNAMESİ**

Miss Pardoe (1806-1862)
İstanbul'da geçirdiği 10
ay boyunca Birbir Gece
Masal'yla soddandığı
Doğu fantazmagorisinin
içini dantelli gözlemlerle,
siyah incilerle süslemiş.
Onun sayesinde boğazın
sınıbı sularında bir
yolucağıkçıyorkı, balolaragidiyor. Batılı
organşay kıyoyı Türkiye'nin yüzüydüğü gündelik
yaşamını tanımlıyor. Pardoe ister istemez
İstanbul'da kendi melekeliyle kıyaslıyor -mesela
Avrupa mezarlıkları korkulan yerlerken Türkler
ölüler için en güzel manzaraları seçer mezar
taşlarında "tevekkül ve felsefe dersi" veriyor
demiş. (Hanım kızmız Karacaahmet'in kâin
dallarının altındaki alacakaranlıkta devrişir
sütunun üstüne oturup "Lanetli Ruhlar" diye bir
şir bile yazmış). Batılı hançarı not ettiği bölüm
çok eğlenceli şeytani mavi gözü olduğuna
inanın İstanbullular Miss Pardoe'dan pek
şüphelenmiş. Nefis laci ve altını bir baskı ile
yayınlanmış bu seyahatname kendi zamanında
Batı'da çok ilgi görmüş fakat bugün Lady
Montague'nun gölgesinde kalmıştır. 1830'larda
İstanbul'un sokaklarını aşıkların almamak

*Gerda Lerner, The Creation of Patriarchy,
Oxford University Press, 1986*

**AKIL HASTANESİNİN
HATIRA DEFTERİ**

Yakni zamana kadar acile
getirilen akıl hastalarına
verilen üç ilacınbaş
harfleri "NAL". Hastaların
80'li yıllarda "gaddarca
nallandığı" anlatan
psikiyatrist Cemal
Dindar, Bakırköy'deki
akıl hastanesinin
gelen name ve şirirle

bezeyip akıl hastanesinin hatıra defterini yazmış.
Böylece zifofreni şirirlerinde güzel örnekler
("kızıl neden mavidir çoğu zaman bu ülkede"),
hasarlıdan sosyolojik testpiller ve serzenişler,
hastanenin Sokrates'inden felsefivciler ve din
üzere güzellemeler var ("Yüce Tanrı'nın böyle
kinder olmasına inanıyorum. Kendi yarattığı
kuluna bu kadar acmasızca işkence etmesini
kendisine yaşıtıramıyorum.") Bakırköy'ün dip
diline bayıldım. 1937'de Dr. Süheyl Ünver'in
aktardığına göre deliler bilkin, takla göz,
sürtük, sünepe, tartagan, Farsî, pervane, fîrfe
ve kayık gibi gruplara ayrılıyor. Aralarında
en çok Misafir deliyi sevdim ("meyhaneden
çıkarak yarıları sürüyor. Hanesine götürür
kendini uyar"). Tüm yalnızlık ve acıya rağmen
Cıbran'ın şö sözlerini düşündüğü: "Delligimde
hem özgürlüğümü hem de emniyetimi buldum;
yalnızlığı getirdiği özgürlük ve anlaşılma
tasadan kurtulmanın emniyeti."

*Cemal Dindar, Not: Bir Akıl Hastanesinin Hatıra Defteri,
Arketip Kitap, 2019*

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

*Yakın Arkeo, Altınlar Şehri İstanbul, Türkiye İş Bankası
Kültür Yayınları, 2017*

SAHNELER

Shawhan Turan

Yazıkların Efendisi

Yaşayan pek çok
kişi ölümü hak eder.
Ölülerden bazıları da
yapan...

"Ernest Hemingway: 'Dünya güzel bir yer
ve de uğruna savaşmaya değer' demiş.
Ben ölülerin kind yarasına katliyorum."

Şiir

Bu dünya ne kadar gizemli, bir gün ona
ışık alıyorsun ve ertesi gün onu
binlerce kez
öldürmek
istiyorsun.

The Fall

Masivot Karagöz
Neden Öldürüldü?

Mizah, bir yumoruktur.
Kime vuracağı belli olmaz.
Kime vuracağını
bilecektir.

Umut, hayatın bir
gerçekliğidir, yaşanan
koşulların ürettiği bilincin
bir üst boyutudur.

UMUT

Nâzım Hikmet, Orhan Kemal'e yazdığı mektuplarda umut konusunu bir edebiyatçı için ne kadar belirleyici olduğunu anlatıyor. Umutsuz olduğu halde yazırlığa devam etmeyi, tü biliminin bir işe yaramayacağına inandığı halde hekimlik yapıp insanları kandırmaya, parasını ve duygularını sömürmeye benzetiyor. Bunu ahlaki bir sorun kabul ediyor. Çünkü yazırlığı, edebiyatlığı, bir yönüyle de umut yaratmak olarak görüyor.

Ama bu, eleştirmek, uyarılamak, kötü gidise dikkat çekmek anlamına gelmiyor. Konuyu biraz açmak için, iyimserlik ile umut kavramları arasındaki farka bakmakta fayda var.

Nâzım, kuşkusuz, iyimser kişilikte bir insandı. "iyimserlik" ve "Nikbinlik" başlıkları şiirleri var. Her gelişmenin iyi yönlerini görüyor, her sorunun içinde çıkış yollarının bulunduğuna inanıyordu. "Bardağın dolu tarafına bakmak" yüzyselliğini ebette aşmıştı; tarihsel süreçte insanlığın gelişeceğini, koşullarını iyileştireceğini düşünüyordu.

Ama sonuçta, "iyimserlik" denen şey bir kişilik özelliğidir. Hatta çoğu zaman bir ruh halinden ibarettir. iyimserlik görme, düşünme, bunları anlamaya sorumluluğunu içermez. Bazı durumlarda kötümserlikle

benzer sonuçlara varır; pasifliğe gerekçe olabilir. Nasılsa her şey iyiyegidecek diye düşünmenin rahatlığını ve sorunları çok da dert etmemeye eğilimi yaratır.

Dolayısıyla, üzerine umut eklenmediğinde, iyimserlik, anlık hoşluklar dışında bir değere dönüşmeyebilir. Umutlu olduktan sonra, bir miktar kötümserlik faydalı bile kabul edilebilir.

Umutlu insan, iyimserden farklı olarak, gidişatın iyi yönde olacağını beklemenin ötesinde, o yönde ilerlemek için uğraşma, bir şeyler yapma gereği duyar. Hatta bunun için, ile de iyi sonuç alma şartı da aramaz. Doğru bilgiyi yönde bir etki yaratmak, yapabileceği kadarını yapmak gibi öncelikleri vardır, umutlu insanın. Yine Nâzım'ın ifadesiyle, kazanan tarafta bulunmaktan çok, haklı tarafta yer almaya öncelik verir.

Yoksa öyle, 'Evrene olumlu sinyal gönder' gibi, 'İyi dilekler de bulunup pozitif enerji ver' gibi yaklaşımların bu meseleyle bir ilgisi yok. Umut, hayatın bir gerçekliğidir, yaşanan koşulların ürettiği bilincin bir üst boyutudur.

Sonuçta umutlu olmak; güzelik, iyilik, özgürlük, eşitlik, dayanışma gibi değerlerden yana olmak ve bu uğurda yapılabilecek şeyler olduğuna görmekti, bunları anlamaya uğraşmak, bir şeyler yapmaya çalışmaktır. 🌱

ZÖLFO
LİVANELLİ

Günlerdir ağzımdan düşmüyor: Her şey normale dönsün.
Meğer benim dertli sandığım dünyam normalmiş.
Aslında sık sık söylediğim hayatım normalmiş.

SİNEM SAL

UMUTSUZLUĞU DAHA İYİ GÜNLERE SAKLAYALIM

Yazdığım öyküyü sildim. Çünkü siz bu yazıyı okuduğunuzda aynı cehennemde olacağız, ilk kez, aynı anda, tüm dünya, şu anda bildiğimiz cehennemde. Uçurumdan bozuk bir para atmak gibi... Sesi gelecek mi bilmiyorum. Yere değecek mi hiçbir fikrim yok. Bu sebeple bildiğim şeylerden söz edeceğim.

Feci şekilde özlüyorum bu aralar her şeyi. Gündelik hayatımı, bir yerde oturup kahve içmeyi, işe geç kalırken koşmayı, ayakta kaldığım için küfrettiğim metrobüsü, aneminin dirdirini, marketten gelince poşetleri olduğu gibi mutlak tezgahına bıraktıktan sonra kendini koltuğa atmayı, hafta sonu dışarı kahvaltı yapmayı, Beyoğlu Sineması'na gitmeyi, banka kuyruğunda beklemeyi, ansörens son kilosunu kullanana kadar tıks tıks binmeyi, yıllardır almadığım ekmeği bile almayı, sevgilimi şimdi benden ayırır mı endişemi, şu sunumu nasıl yapacağım korkumu, çözemediğim çocukluk travmalarımı...

Günlerdir ağzımdan düşmüyor: Her şey normale dönsün. Meğer benim dertli sandığım dünyam normalmiş. Aslında sık sık söylediğim

Hepsi bitsin,
her şey geçsin.

hayatım normalmiş. Nereden bileyim başıma gelen her şey normalmiş. Freud'un divanına uzsamsan anlatacağım her şey normalmiş.

Şimdi hayatın bende nasıl bir tat bıraktığından ziyade benim hayatta nasıl bir tat bıraktığımla ilgilieniyorum. Sırf üstünde sefa yapalım diye gezindiğimiz sulara bakkalır yüzüyor. Keştiğimiz ağaçlar oksijen veriyor, diktiğimiz fabrikalar kapanyor. Evine girdiğimiz doğanın nazik uyarılarını dikkate almadığımızı, kendi evimizetikilmamız adalet mi yoksa zulüm mü bilmiyorum.

Elbette buna tutunmuyorum. Doğaya vaatlerim, dünyadanözümler, devletin başındaki herkesten taleplerim var.

***

Etrafımdaki herkes farkındalık içinde bu karantina günlerinde. Herkes hayatını gözden geçiriyor; başkasına önem vermiyor; kendini sevmeyi, dünyayı bir bütün

olarak korumayı öğreniyor. Ne çok şeyi bilmiyormuşsunuz siz?

Yönetmen filmin sonunu iyiye bağlasa bari. Kalan sağırlardan mı olacağız, giden kurbanlardan mı bilmiyorum. Ama bildiğim bir şey varsa, tüm bu kıyamet dünyanın sonu getirmese, bize büyük bir spoiler veriyor.

Artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacak!

Marketten aldığımız ambalajlı ürünleri yakamaktan, elimizi otuz saniye sabunlamaktan, birbirimizin kişisel alanına girmeden yaşamamız ötesinde bir şeyler öğreneceğiz. Dirseğimizi vurunca dirseğimizin, serçe parmağımızı çarparınca serçe parmağımızın varlığını hatırlıyoruz. Şimdi Zarifolu konuşuş, "Bir kalbiniz vardır. Onu hatırlayınız!"

***

Hepsi bitsin, her şey geçsin. Yıllardır hüznelenerek dinlediğim Sezen Aksu şarkısı bile artık dinlerken beni panik atığa sürükliyor: "Etrafımdan sarverecek... İste biz o gün tükeneceğiz." Ne dyordur bir duvar yazısında, "Umutsuzluğu daha iyi günlere saklayalım." Her birlikte yazıyorum.

"Sizler beni bir tuzak! İnsan sohbetleri, her zaman, her yerde, her yerde, her yerde meskenim dağlar, dağlar..."

"her yerde mutlak olanı arıyor ve her zaman sadece nesneler buluyoruz."

novalis

DÜNDAR
HIZAL

ŞİPŞAK

saçaklarda çaresiz suskunluk, köpekli kaldırımlarda uyusuk ikindi, asfaltın düşüncesinde yaprak yok ve kenar otları insafı yoksaddenden tifillara ve kağan toplara fıslıtyla bir çocuğun akabeti konuşuluyor, öğlândan miras grafiti bir ayet okunuyor sokakta, "sevilecek bir şey kalmadı" yazılı yıkık duvarda adamın biri köşeyi aklında bu cümle ile dönüyor,

çocuğun akabetini bir tek dolmuşçular biliyor, salakak'ta kiş günü okullu bir ceket suda yüzüyor arka koltukta çantası, cüzdanında yırtılmış fotoğraf, gerisini kimse bilmiyor, pasoda 212 numara

[şıpşak,]
masada küllükve cigara
bir bakışkaşa çevirentebessüm,
bir bakış yokluğa düşüren tereddüt.

( )
o sessizlikte teorivar izafiyet,
masada sonsuzluğu bekleten sükunet,

(kalkmadan hemen önce)
- şipşak, abi on lir!
Bulanık bir kadın hızla kadrajı terk ediyor,
masada korna sesleri kalıyor, sarı dolmuşlar
anonisr, halat alan vapurlar fotoda,
fadedeilmiş bir kol saatortada bekliyor,
deri kayışlı o hatıra, ilk kez poz veriyor,
eşyada anıyı bulan muamma deklansöre gülüyor.

hazır ol! sesile bir müdür tamamlıyor resmi,
uzakta istiklal marşı
avluda tek sıra, avluludortarna,
-kılık kıyafet evladım, tören!
müfredatda uygun bir sonra bitiyor hafta,
gönderer çekiliyor 212 numara

insan hangi boşluğu kaplar hayatta?
insan hangi boşluğu bırakır tahta bir sırada?
yokluğuna bayrak töreni çabuk alıyor
sınıf defterine 212 artıkyok yazılıyor.

bir öğlen o cuma salakak'ta tümdensleri asıyor,
öğlen yönetmeliğin dışında,
o gün bir öğlen ekleme yarım fotoğrafı
kravatı gevşek 212 numara

Biz öyle kibirli bir canlı türüyüz ki, ağaçları, denizleri, dağları hep cepte görüyoruz. Bu dünyaya doğan herkese eşantıyon olarak verilmiş gibi.

HAYATIN EŞANTİYONU

- Evet, son gündem maddemizi de konuşup kapatalım oturumu. Buyrun Ahmet Bey, kürsü sizin.

- Sayın başkan, konumuz Çınaraltı. Bir süre önce müdürlük olarak şehrimizin en yaşlı çınarını korumaya aldık. İnsanlarımız gölgesinde soluklansın diye banklar koyduk. Meydanda sirin bir parkımız oldu. Fakat her hafta sonu dağ gibi çöp yığını... Ağacın gövdesine çakılay kalıp kayzanları, isim yazanlar da cabası.

- O kadar şıkvar mı ki bu şehirde?

- Yoktur. Muhtemelen yarısı platonik.

- "Çöp atmak yasaktır" diye uyarı koyduk. Bakıtık kimse orali olmuyor dağıştırdık. Sirasıyla

- "Çöp atmak saygısızlıktır", "Çöp atmak aşıptır", "Lütfen çöp atmayın, doğaya yazıktr" yazdık. Sonuç aynı.

- O zaman şunu yazalım. "Çöp atmak son günüdür?"

- Güzel, bizim millet korkar günahatan.

- Yazalım da, günah mı ki çöp atmak?

- Kesin günahtr.

- Bence mekruhtr.

- Başkanımı isterseniz müftüye soralım.

- Hayır, sakın! Ramazan'da akşam ezanını yanlışlıkla 4 dakika geç okuyan müezzini, "Şekerim olduğunu biliyor, bana inat yapıyor" diye ne yaptı etti sürdürdü. Hıç bulamazmısın.

- Şeytan diyor ki, bas şunları piknik yaparken, topla hepsini, at nezarethaneye bir gece...

- Onu şeytan mı diyor yoksa Emniyet Müdürü Bekir Bey mi? İşler kesatıyordu, can sıkılıyor herhalde.

- Aa, suç oranı düşmüş mü?

- Havalara soğuk ya ondandır.

- Şey mi yapsak Ahmet Bey? Tespit edelim çöp bırakanları. Gazetede "İşte Çınaraltı'na çöp bırakan terbiyesiz evlatları!" diye ifşa edelim. Ucuunda konu komşuya rezil olmak var, caydırıcı olur.

- Zorbalıkla olmaz efendim. Bizim, insanlara çınar ağacının varlığının büyük bir zenginlik olduğunu anlatmamız lazım. Elbette etrafında çocuklar koşsun, çaylakahveler içilsin ama saygıda da kusur edilmesin. Yaşı 100 kusun. büyük Mehmet Ali Akşak gamsi fısı

- Nostalgik olduğunuz kadar romantiksiniz de Ahmet Bey.

- Yeter efendim, sadece yaşlıym.

- Yeter, komşuğününe çevirdiniz toplantıyı! Saatlerdir bir tane ağaç için kafa patlatıyoruz. Kesiyorum kökünden! Ağaç yok, park yok. Park yok, piknik yok. Piknik yok, çöp yok. Çöp kudur!

- Doğru, piknik isteyen göl kenarınağıtsın. Ağacı da kurtarmış oluruz. Kurumsal bir ötanazi gibi düşünün Ahmet Bey.

- Arkadaşlar sakın olun lütfen, keselim gitsin demek olur mu? Çök büyük günah.

- Bu da mı günah?

- Hava anamızla Âdem babamız cennetten bir elma ağacı yüzünden kovuldu, hatırlarım. Hristiyanlar orijinal günah diyorlar buna. Düşünün, insanlığın ilk günahı bir ağaç yüzünden.

- Haydi! Ne alakasıvar,aynı şey mi bu?

- O ağaçta bu ağaç bir mi?

- Allah affetsin, pek orijinal bir günah da değil düşüncünüzde.

- Doğru, daha yaratıcı bir şeyolabilirmiş.

- Yahu konuyu dağıtmayın! Kesiyorum o kadar!

- Yapmayın başkan. Biz öyle kibirli bir canlı türüyüz ki, ağaçları, denizleri, dağları hep cepte görüyoruz. Bu dünyaya doğan herkese eşantıyon olarak verilmiş gibi. Hiç çaba göstermeden, hiç hak etmeden. Bunlar sıradan şeyler değil, bunlar nimettir ve bizlere emanettir. Eğer o ağaç keserseniz katli olacaksınız.

- Anlaşıldı. Ahmet Bey, sizi Park ve Bahçeler Müdürlüğünden alsam, kendinizi ağaca bağlar, eylem yaparsınız. İlk gün millet size deli der, ikinci gün destekolur, üç güne kalmaz bütün şehir ayaklanır. Neciphalıkımız,düne kadar gövdesine pisliklerini bırakıp gittiğini unuttur; aman şehrimizin hafızasıdır diye ağacın önüne siper olur. Akşamına haberlere düşen. Sabahı bulmaz Ankara'dan kulağımızı çekeler, nihayetinde bir sonraki seçimde belediyenin anahtarını rakip partiyeye ellerimizle veriz. Kalsın efendim ağacınız. "Buraya çöp dökenin Allah belasını versin. Cehennem garantili çok büyük günahı var. İmza: Müftülük" yazın, asın. ✿

Eğer o ağacı keserseniz katil olacaksınız.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

ERTUĞRUL
MAVİÖĞÜ

SALGIN

1970, çocuktan çıkıp büyümeye başladığımi hissettiğim yıldı. Az şeyler yaşamamıştım hani. İnsanın Ay'a basmasına tanık olmuştum mesela. Dünyamız ölçeğinde büyük bir hikâyeydi bu. Depremi görmüş, okuma yazmayı sökmüş, üstelik bu kısacık zaman diliminde epey kitap devirmiştim. Toplama çıkarmayı kafadan yapar hale gelmiş, çarçım tablosunu ezberlemiştim ki bir nevi âlim bile sayılırdım.

Babam ve annem kendi çocuklarına dair pek çok yokluk hikâyesine sahip olsalar da kendi çocuklarına eksiklik hissi yaşatmamak için olağanüstü bir çaba içindeydiler. Ama sadece bu nedenle değil, başka nedenlerle de şanslı sayıldım. Henüz sevdiklerimden, akrabalarından, arkadaşlarımdan kimse ölmemişti, hastalanan, sakatlanan da yoktu çevremde. Her şey güzeldi güzel olmasına da, insanı aslı büyüten yaşadığı zorluklardı. Nitekim hayatın toz pembe olmadığını anmsatacak özücü olaylar, salgın haldegelip karşına dikilmeye başlamıştı o sene...

lik darbeyi korkunc bir trafik kazasıyla aldığım hatırlıyorum. Teyzemin kızı bitkisel hayata girdi. Bir daha hiç tam olarak iyileşemeyeceğini ve vefat edinceye kadar çok acılar çekeceğini henüz bilmiyordum. Sonra anneannem hastalandı. Biz büyürken hep yanımda olan bu iyi yürekli otoriter kadının bedeninin, yattığı yerde günbegün küçülüşünü derin bir hüznle izledim. Bilinci gidip gelyordu anneannemin. "Nasilsin?" diye sorduğumda önce gülümser, ardındanüzdanını arar, harçlık vermeye çalışır. Annem kaşlarını kaldırır, kulığıma eğilip "Az önceverdin ya anneanne" dememi isterdi. Yalancıkatan annemin dediklerini tekrarlar ve anneannemin rahatladığını görünce mutlu olurdu. Annem "Hastanın yanında ağlanmaz" diyerek beni paylaştı bir defasında. O, anneannemin yanında hiç ağlamazdı ama eve dönünce oodasından gelen boğuk hıçkırıkları duyardım. Babam, "Herkes eczelince ölür ve doğanlar yenisini alır" diye beni ölüm fikrine alıştırmaya

çalışırdı. Oysa yıllar geçip eceliz ölümlere tanık olduğuka, ne ölümün bir zamanı olduğuna ne de ölülerin doğanlara yer açtığına ikna oldum. Sonra annem beni anneannemin yanına götürmez oldu. O da eskisi kadar sık ağlıyordu artık. Anneannemin öldüğünü, epey sonra annemin çantalarını karıştırırken, saklamış olduğu bir gazete ilanı sayesinde öğrendim. Keşke bu şekilde öğrenmeseydim de bana onlar söyleselerdi. Çünkü büyümek, biraz da ölüme yüzleşmekten geçiyordu. Ve ölümü bu kadar yakımda hissettiğim an, birden büyüdüğümü bugün bile hatırlarım.

KOLERA

Okulların açılmasından kısa bir süre sonra gazeteler, tehlikeli bir salgın hastalığın başladığını yazıyor, herkesi tedbirli olmaya çağırıyordu. O zamanlar televizyon tek kanallıydı ve radyodaki ajans haberleri cazibesini yitirmiş değildi. Yetkililer yaşanan felaketin adını "bağırsak enfeksiyonu" koydular başlangıça. Mahallelerin ortasında akan lağım sularından bulaştığı söyleniyordu.

Kanalizasyonlardan uzak duranların hastalık kapma riski yoktu. Fakat hiç de öyle olmadı. Hastalık hızla yayılmaya, insanlar akin akin hastanelere taşınmaya

Başımıza gelen her salgında, her darbeye, her depremde insanlığın ders alacağını, iyi bir damarın gelişip güçleneceğini sandım, her defasında da fena halde yanıldım.

başlanınca maruz kaldığımız hastalığın resmi adı da değisti. Yetkililer artık "para kolera" demeye başlamışlardı. Hastalığın gerek adı çok sonraları konuldu ki, dönemin Başbakanı Süleyman Demirel, kolera için "takdiri ilahi" dedi. Ülkeyi yönetenler açısından din tacirliği yapmak eski bir gelenektir ve o günlerde de tedbir almak, hastaları iyi etmek yerine Allah'a havale etmek kestirme bir yol olarak benimsenmişti. Buna mukabil annelerimiz, mukteditinden bir fayda gelmeyeceğini hemen kavrayıp harekete geçmesini bildirdi. Sadece içme sularını değil, kullanma sularını da kaynatırlar, ellerimizi dezenfekte edebilmemiz için limon parçaları kesip çantalımıza doldurdular. O limonların bazılarıyla elimizi şlekeren, bazıları da yediğimiz için evde azarladılar. Sonra ölümler saklanamayacak kadar arttı. Söylentilere göre salgın, asıl olarak gecekondu semtlerinde yani en yoksulların arasında yaygındı ve zaten cenazeler de bu semtlerden çıkıyordu. Nihayetinde hepimizi çok korkutan ve 1500'den fazla kişiye bulaştığı söylenen kolera salgını, resmi açıklamalara göre 52 kişinin canını aldıktan sonra durdu ve hiç kimse gerekçe kaç kişinin öldüğünü bilemedi.

DARBE

Dokuz yaşında maruz kaldığım kolera salgını ucuz atlatmıştım ama askeri darbe gerçekleştiğinde artık on dokuzumdaydım ve tüm üküyü saran bu felaketten payıma düşeni fazlasıyla alacaktım. Ama

sadece ben değil, bütün ülkenin aydınları, yoksulları, emekçileri darbenin yarattığı etkiyle sarsılacaktır. Mikrop, bakteri ya da virüs dediği hızla bulaşan, çok daha vahim bir şeydi. Korku büyük bir hızla bütün ülkeyi tesiri altına almıştı.

Evet, korku da bir salgındı ve bilinen bir ilacı yoktu. İşçene görenden görmeyene, gözaltına alından alınmayana, hapse atıldan atılmayana, öldürülenlerden hayatta kalanlara bulaştı, herkesi felç edip hareketsiz bıraktı. Direncini kırdı insanlarını, umutlarını yok etti. Toplumsal dayanışma bilincini sildi, bireyciliği ve köşe dönmeçiliği baş tacı yaptı.

Darbe gelmiş geçmiş en tahrip edici salgındı. Sadece korkuyu tüm ülkeye bulaştırmakla yetinmedi, can da aldı. O güne kadar görülmüş hükim hükim, hastalıklardan çok daha fazla insanın hayatını kararttı. Tüm bunları bizzat yaşayıp gördükten sonra inandım ki, insanlık açısından devletler, mikropların, bakterilerin, virüslerin neden olduğu salgın hastalıklardan çok daha tehlikeliydi.

KÜRESELLEŞME

Bizde darbenin etkileri ağır bir biçimde hissedilirken, dünyada da karanlık bulutları toplayan başka bir rüzgâr esmeye başladı. Çok geçmeden, sosyalizm çözüldükten, kapitalizm küreye hakim oldu. "Elveda proletarya" çığlıklarıyla gelen bu yeni egemenlik biçimi, kır hırsın daha gözü dönmüş hale getirdi. Haberleşmeden ulaşma, metanın dolaşımına kadar baş döndürücü bir hızla olup bitmeye başladı her şey. Çöküşlü şirketlerin elinde toplanan üretim, emek gücünün en ucuz olduğu coğrafyalara kayd ve insanlığın acil ihtiyaçları göz ardı edilip bütün yatırımlar kârlılık ölçüsü üzerine bina edildi.

O yüzden ki küreselleşme "Pandora'nın kutusu" gibiydi. Kapağı açıldı ve gizli saklı bütün hastalıklar, bütün kötülükler yeryüzüne yayıldı. Yeni dönem formülü oldukça basitti: Paran yoksa yemek de yoktu. Afrika'da milyonlarca insan dünyada besin kıtlığı nedeniyle değil, besine ulaşmadıkları için açlıktan öldüler. Paran yoksa sağlıkla içme suyuyla kavuşamaz, susuzluktan ya da hastalıktan ölürdün. Paran yoksa ilaç da yoktu. Mesela AIDS yüzünden 1981'ten itibaren en az 31 milyon insanın ölmesinin önemli nedeni, ilaç kartellerinin patent hakları nedeniyle insanların ölümü pahasına ilaç fiyatlarını aşığı çekmemeleriydi. Ve son olarak COVID-19 adı verilen virüsün bu denli büyük bir panigene neden olması, sağlık sisteminin dünya ölçeğinde insan odaklı değil, kâr odaklı çalışmasıyla yakından alakalıydı. Kısacası paran yoksa bir hiçtin.

O yüzden çocukluğumdaki kadar şanslı hissetmiyorum artık kendimi. Büyümem kötülüklerle, ölümlerle, hastalıklarla, savaşlarla, darbelerle baş edebilmek demekti ama tüm bunların insanı aynı zamanda parça parça yok ettiğini ve hiçeştirdiğini de zamanla öğrendim. Çünkü başımıza gelen her kötülükte, her salgında, her darbeye, her depreme insanlığın ders alacağı, iyi bir damanın gelişip güçleneceğini sandım, her defasında da fena halde yanıldım. COVID-19 virüsünün küresel bir salgına dönüşmesiyle birlikte temel ihtiyaç maddeleri bile karaborsaya düşünce; insanı değerlerindeki çürüme ve yozlaşmanın her türlü hastalaktan çok daha tehlikeli olduğunu, üstelik her türlü salgın ve hastalığın bu yozlaşmış dünyada doğduğunu anladım.

DİPNOT*

ÖMER GÖKSEL

Fatih Sultan Mehmet'in yükselişini ve İstanbul'un fethini konu alan Netflix'in yeni belgesel dizisi Rise of Empires: Ottoman'ı yönetmeni EMRE ŞAHİN ve oyuncuları TUBA BÜYÜKÜSTÜN, CEM YİĞİT ÜZÜMOĞLU, BİRKAN SOKULLU, SELİM BAYRAKTAR, OSMAN SONANT ve UŞAN ÇAKIR'dan dinledik.

İSTANBUL'UN FETHİNİ DÜNYAYA ANLATMAK İSTEDİK

TUBA BÜYÜKÜSTÜN (Mara Hatun)

İSTANBUL'UN KIYMETİNİ BİLEMEMİŞİZ

Rise of Empires: Ottoman, bir belgesel-drama. Türkiye'de daha önce yapılmamış bir tür. Ben Fatih'in annesi yerine koyduğum Mara Hatun karakterini canlandırıyorum. Gerçek bir karakteri oynamak her zaman kolay olmuyor. Üzerinde ek bir sorumluluk oluyor tabii. Aslında tarihle aram genel olarak iyidir. Osmanlı tarihine ve özellikle hanıme ilgi duyanın fakat daha önce Mara Hatun karakteriyle karşılaşmamıştım. 15. yüzyıl için çok önemli bir kadın, hem siyaset hem din hem de sanat alanında gerçekten çok önemli bir yerde duruyor. Fakat biz Mara Hatun'la ilgili pek de bir şey bilmiyoruz. Özellikle araştırıp bulmak gerekiyor. Ben de araştırıp bilgi sahibi olduğuk hayran kaldım kendisine.

İstanbul'un fethi, sadece bizim değil dünyanın da hikayesi. Çizilip çizilip açan, dengeleri değiştiren bir olay ve hiçbir yerde de tam anlatılmıyor. Bu yüzden kadar Bizanslılar hep kötü insanlar olarak izlenildi. Mühtemelen onları da biz öyle öğrendik. Ottomani objektif bir açıdan bütün dünyaya önemli bir hikaye anlatıyor.

İstanbul, mutlu bir yer. Fakat bu şehre yapılmayan kalmamış. Tarih dokusunun değeri bilinmemiş, doğal güzelliklerinin kıymetini meskef bilememiş, o güzelim tarihi köşker apartmanlara dönüştürülmüş, şu anda o apartmanlar da daha yüksek apartmanlara dönüştürülüyor, hava kirliliği her gün artıyor veya alpa ihtimali olanları düşündükçe de tüylerim diken diken oluyor. Tüm bunlara rağmen hala çok güzel bir şehir. Kim bilir o zamanlar nasıldı...

SELİM BAYRAKTAR (Çandarlı Halil Paşa)
FATİH, BİR 'DÜNYA İNSANI'YMIŞ

52 uygarlığın yaşadığı bu topraklarda anlatılacak çok hikaye var. Osmanlı da yakın bir dönem ve anlatılması gereken çok önemli hikayelere sahip. Fatih gibi bir lider, bir akil, dünya tarafından benimseniyor, çok önemli bir dönemin başlangıcına sebep olduğu bilmiyor ne yankı ki. Halbuki günümüz Avrupa'sını yükseltesinde en büyük sebeplerden biri Fatih Sultan Mehmet. Rönesans'ın başlangıcına sebep olur bu süreç, çünkü Amerika kıtasının keşfine sebep olur. Bir dünya insanıdır Fatih. Dünyadaki birçok tetik noktaları mimarlar.

Fatih'i tanımlıyor müzeleri bu belgesel için bu sebeple çok önemli buluyorum.

CEM YİĞİT ÜZÜMOĞLU (Fatih Sultan Mehmet)

FATİH'İN İSTANBUL'U FETHETTİĞİ YAŞTA,

FATİH'İ OYNAMAK İÇİN ÇALIŞIYORDUM

Fatih Sultan Mehmet çok derinlikli bir karakter. Bir karakteri oynamanın sizi zorlayıp zorlamaması ona ne kadar mesai harcadığınızla da ilgili oluyor. Stanislas "Büyük ya da küçük rol yoktur, rol rolüdür" der. Bir şey ne kadar emek vermenize karşılığı da o kadar alıyorsunuz. Fatih'in rolünün yalıcılığı, sönümlülüğü, çok fazla yığılma, bir karakterin bir rolü. İnsanlara "Bu benim Fatih'im" diyorsunuz sonuç olarak. Bunun sorumluluğunu almak ebbette zor ama mutluluk vericiydi.

Fatih Sultan Mehmet, İstanbul'u sanki karşısına hiç kimse yokmuş gibi, bir günde fethetmiş bir Osmanlı padişahıydı benim için. Benim için o da öyle. Ama onu araştırma başladığımda ve bulguları insanlarıyla buluşturduğunda, gördüğüm şey zaafırlan, olan, kılınan, hassas, anne sevgisine muhtaç biriydi. Annesinden çok küçük yaşta koparılması, Bugün herhang bir insan o konumda olduğunda "ne kadar yorgun" diye düşünürsünüz. Dünyanın kaderini değiştiren bir insanı böyle bir arka planının olması çok etkileyici. Bir de Fatih'i daha insanı ve yaptıklarını daha da büyük ve önemli kılıyor.

Bence bir insanı güçlü yapan şey, "zorluklara rağmen" güçlü kalabilmesi. Fatih'in bu kadar güçlü durmaya çalışması, benim çok zorlandığımdır nokta oldu oynarken. Ben kendi hayatımda bu kadar güçlü bir insan değilimve haliyle kendim onun yerine koyduğum zamanaki almaz bir olaylar silsilesi gördüm. 21 yaşında bir insan "Tamam" diyor, "her şeye rağmen İstanbul'u alacağım". Ya bu şehir alırsaydı bir insan olurmu ya da bu şehre beraber imparatorluğunu da yok ederim". Bunu göre alırsaydı. Bu beni çok etkiledi çünkü bu günün en basit şeyi bile niske atamıyoruz.

Bu rolden sonra, İstanbul'un kirliliği de değişti gözümde. Gemiler nereden yürüldü, ben olsam ne yapardım gibi şeyler düşünüyorum artık bu şehre bu bakınca. Bugün yürüdüğümüz yollarda Fatih Sultan Mehmet yürümüş, Büyük İskender yürümüş. Bugün bunu hissetmek harikabence.

Fatih'in İstanbul'u fethettiği yaşta, Kadıköy'un unutulmuş bir tiyatrosunun bodrum katında tıyatro araştırmaları yapılmış, çok önemli bir karakteri atıyor.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteey.org>

**BİRKAN SOKULLU (Giustiniani)
ZAMANLA ELİMİZDEKİ ŞEYLERİN
KIYMETİNİ GÖREMEZ OLUYORUZ**

Fethi dönem, daha önce rol aldığım Fath dizisi sebebiyle incelediğim bir dönemde fakat bu kez Giustiniani karakteriyle karşı tarafıyım, Bizans'ı savunuyorum. Hikâyesinin içinde çok fazla görünmeyen karakter var. Giustiniani de o önemli ve kilit karakterlerden biri fakat çoğu kişi tanımıyor onu, ben de tanıyordum. Muhtemelen yalnızca resmi tarih öğrendiğimiz için. Projenin benim için en önemli taraflarından biri de bu değerli karakterleri tanıtmaktır. Her birinin başına filmi bile yapılabılır. Giustiniani kişisel olarak beni yükselten, motive eden çok güçlü bir karakterdi. Dolayısıyla ben de o dönem iki set yapıyorum, dört saat uyuyorum diye üzülmedim, bana güç ve ilham verdi o anlamda.

***

Fethi hikâyesi, bugün İstanbul'a baktığımda, "insanlar o kadar uğraşmış, ne yaptık biz bu şehre" diye düşünmemeye sebep oldu. Zaman geçtikçe elimizdeki kıymetli şeylerin kıymetini göremez oluyoruz galiba. Elimizde kalanları iyi muhafaza etmemiz ve daha fazla değer vermemiz gerektiğini düşünüyorum.

**OŞMAN SONANT (Lukas Notaras)
MİLLİ TAKIM OYUNCUSU GİBİ HİSSEDİYORUM**

Dizinin aynı anda 190 ülkede birden gösterilecek olması, bizdeki küçük bir millî takım hissi yarattı. Sanki ülkemiz temsil edileceğimiz gibi bir his var. Bunu muhtemelen Hakan Muhafız ve Atıye ekibi de hissetmiştir ama bizde farklılık hikâyeyi İngilizce anlatmak üzere yola çıkmak. Hem de bizim için en önemli hikâyelerden birini. Bizim için sanki savaşa çıkmak gibiydi.

Tarih,
İstanbul gibi
bir yerde sürekli
devam ediyor,
yaşıyor.

**EMRE ŞAHİN (Yönetmen)
İSTANBUL'UN FETHİ TÜM DÜNYA İÇİN
ÇOK ÖNEMLİ BİR HİKÂYE**

Tarihi çok seven biri olarak İstanbul'un fethiyle ilgili bir şeyler yapma fikri her vardı kafamda. Böyle bir hikâyeyi bütün anlatılmaz ama ulusal arası bir platformda anlatmamız gerek diye düşünüyordum, o yüzden başından beri hep İngilizce olarak geliştirdi projeyi. Aynı anda 190'dan fazla ülkede 158 milyon aşkın kullanıcıya ulaşabilmek çok kuvvetli bir şey, bu sebeple evrensel bir dilde ve kalitede olması gerekiyordu. Yani belgesel yan kurgu bir proje bu. İçin belgesel tarafı bu projeyi farklı bir yere koyuyor fakat kurgu tarafı da çok önemli çünkü biz için insani derece önemli olan bir hikâyeyi gerçek veyetence inandırılmaz olduğuna hatırlatıyor izleyiciye. Ama hiçbir tarafı iyi ya da kötü göstermek değil, zaten hayatta da iyi-kötü hiçbir zaman net değil. İnsanlar duyguları, o surların içinde savaşanların anılamak, şehirlere korumaya çalışanları anlamak, surların dışındaki anılamak ve objektif bir şekilde anlatmak istedi. İstanbul'un fethi, Roma İmparatorluğu'nun uzantısı Bizans'ın resmi sonu, aslında tarih için çok önemli bir an. Ama bir çok kısırla sene sonra kalmışları hâlâ duyuyor İstanbul'da. Surlarda hâlâ savaşın izleri görülebiliyor. Tarih, İstanbul gibi bir yerde sürekli devam ediyor, yaşıyor.

**UŞHAN ÇAKIR
(Zağanos Paşa)
SAVAŞ HÂLİ
BİR TÜR DELİLİK**

İstanbul'un fethinin hikâyesi son derece epik. Bu hikâyeyi bir parçası olmak çok güzeldi. Zağanos Paşa da içine bir karakterdi. O dönemden bir karakter canlandırırken, ortaçağ insanıyla empati kuruyorsunuz ister istemez. Ovanın ortasında, mağferden zar zor görünüyor ortak, bir şeyler patlıyor, her taraf duman, 200 adam bana doğru koşuyor, ben de onlara doğru koşuyorum. İnsan insanı nasıl yapıyor diye düşünüyorsunuz o anda. İnanılır gibi değil o savaş hali. Delilik resmen!

YENİ BİR EL, YENİ BİR HAYAT

OSMAN

PALABIYIK

Bizler -eğin Serdar Okumuş ve arkadaşımız Hakan Baktın ile birlikte- deneyim ajansımızda çeşitli etkinlikleri kullanarak kalıcı ve göçü deneyimler üretenleri 3 boyutlu yazıcılara taşıdık. Bu alanla ilgilenen kurucuların insanlara bu devrimsel ürünün teklifini insan hayatını nasıl değiştireceğini anlatmak için projeyi arayıp içine girdik. Çünkü basılan biber, telefon kılıfı gibi modelleri gördükten bir insanın yazımı kalitesine, becerisine değecekler içinler değildi. Araştırmalarımıza karşın, o sıralarda yeni kurulmuş olan Enlebe The Future isimli bir girişimci rastladık. O zamanlar -yeni 2014'te- yaklaşık 500 kişiden oluşan, imkân, emek, zaman ve kaynakları, ihtiyaç sahibi olanlara açık küçük tasarımlara mekanik eller yapmaktayız. Google Plus üzerinde bir arayıp gelen bir gruptu. Tam da 3 boyutlu yazıcı teknolojisinin kişiye özel üretimi avantajına bir sosyal faydaya dönüştürdükleri için bizi de "İste bu" diyerek davet etmeye girdik. Biz de yapılıyoruz, çünkü yapılabiliyor dedik. Yeni yazıcı yazdığımız için senden bir aradan çekilmeden fayda amaçlı kullanıma geçtiren bir sosyal sorumluluk projesi olarak ortaya çıktı.

Çocukların
tebessümü,
en büyük
motivasyon
kaynağımız.

ÇOK SAYIDA DENEME YAPTIK

İlk eli ürettikten önce çok sayıda deneme yaptık. Aynı zamanda pek çok STK'ya giderek biziyle vaka üzerinde çalışmaya için davetler aradık ama başarılı olamadık. Akabinde 17 yaşındaki Mustafa Ali Toprak ile tanıştık. Matbaada çalışırken dört parmağını kaybetmiş. İlk vaka paylaşımını böyle oldu. Ardından yapılabiliyor, kaynaklı dosyaları, videoları www.robotel.org adında bir site açıp oraya yükledik. Haber basanlar açık kaynak, herkes yapabilir dedi.

YAKALARI BAŞVURAMAYA BAŞLADI

Başarı yaptıkları kendi uygulamalarıyla bizi de ısrarla davet ettiler. Bu da bizim için büyük bir motivasyon başlatı. Elmaden geleni yapmak istiyorduk ama özellikle yeni doğan bebeklerin ulaşmakta zorlanıyordu. O süreçte "Bizim gibi teknik becerisi olan insanlara ulaşalım, birlikte yapalım" fikri oluştu. Forumlar, sosyal medya vs. araçlarla o talebi karşılayacak gönüllüleri ulaştık. Robotel Türkiye gönüllü ağına kurmaya karar verdik. Bu vesileyle siteye talip ve gönüllü formunu koyduk.

Ardından hızla büyüdük. Türkiye'nin her yerinden gelen gönüllü başvurularıyla bugün 3000 kişiye ulaştık. İstermiş de yaklaşık 600 3D yazıcı oldu.

FARK YARATANLAR

2017 yılında Sabancı Vakfı tarafından Fark Yaratan seçilmemiz bir sivil toplum örgütü haline gelmemize vesile oldu. Resmi bir dernek haline geldik. İlk çocuk vakamız 2015 sonunda Yağmur ile yaptık. O günden bugüne 100'den fazla kardeşimize gönüllülerimizin desteğiyle 3D yazıcıları kullanarak ücretsiz mekanik eller yaptık. Üstelik her çocuğun büyüme hızına göre farklı surelerde elin yenilerini gerektirdiğinden, bizzat kardeşlerimiz bizzat fazla el almış oldu.

Örneğin geçtiğimiz günlerde ilk çocuk vakamız Yağmur, dördüncü elini aldı.

ELİ TORNAYIDA TUTAN HERKES YAPABİLİR

Şehir dışı vakalarında zorlanırken gönüllülerimiz bizzat elarık, çeyiz, malzemelerde bir çocuğu yardım etmenin ne kadar kolay olduğunu, elarık alıp dağıtmak pekmeşi işi herkesin yapabileceğini, bu ellerin açık kaynak tasarımlar olduğunu, sosyal fayda için istendiği gibi ve rahatlıkla modifiye edilebileceğini, 3 boyutlu yazıcıları olan bireylere basma sürecinde destek verilebileceğini, montajı da eli tornavidayla tutan herkesin yapabileceğini ısrarla anlatarak ulaştık.

KALPLERDE, RUHLARDA İZ BIRAKACAK

Kendi yollarınıza başlamanıza süreç kendi kendine hızlandı. Özellikle çocukların yüzlerinde tebessüm, onların hayatlarına katıldığından bizzatın motivasyonu çok etkili oldu. Çünkü niyetinde teknoloji, inovasyon, tasarımı gerçekleştiren bir proje bu... Ama Robotel'in asıl farkı bu anıların kalplerde, ruhlarda iz bırakacak şekilde bir niyetle ve hedefle yapması. Dolayısıyla her yaptığınız el, ulaştığınız çocukla gönüllü sayarız.

EKSİK DEĞİL FARKLI

Yaptığınız mekanik ellerin hayatları bir nebze olsun kolaylaştırması kadar protize erişimi olmayan kardeşlerimiz kendi kendine eksik değil farklı hatta güçü hissetmelerine de anlaşıyor. Bunun için de yaptığımız Robotel için onları terfi ettiren tornalar, hayal etsek sükerler yaparak gerçekleştirebiliriz.

ORTALAMA YİRMİ EL

Ulaştığınız her çocuk hayata boyunca ortalama yirmi eli ihtiyaç duyuyor. Anatomisine, büyüme hızına bağlı olarak yıldı bir iki bazen üç kez değişimleri gerektirebilir elini. Dolayısıyla devlet verdiğimiz kardeşlerimizin elinin

ortalama ömrü 20 yıldır. Bu süreçte ortalama 200 el yaparık 5.5 yaş itibarıyla Robotel veriliyoruz.

Engelli çocuklara sağladıkları robot ellerle hayatları kolaylaştıran "ROBOTEL TÜRKİYE" ekibinden ZEYNEP KARAGÖZ ile bu güzel projenin nasıl ortaya çıktığını konuştuk.

www.robotel.org

Çocukların hem motor becerilerini hem de algılarını testler için seviyeye göre motor gerektirir. Ayrıca robotik olmayan robot de gönüllüler için Robotel doğmuş.

Bu eller altında tamamen farklı çabalar. Herhang bir kişi, unisi başı değil. Çocukların çok ortaklı atakları zaman talebini ve çıkarabildikleri bir oyuncak gibi. Bilek ekleminden veya dirsek ekleminden hareketli, kamerası yazılabilir. Buna kullanılmak için de yindiki 5.5 yaş altı eller oluyor.

FARKINDALIK UYANDIRMAK

Dernek olarak ana hedefimiz bu konuda farkındalık uyandırmak, mümkün olduğunca çok sayıda gönüllüye ulaşarak elimden geldiğince çok kardeşimize destek vermek. Bunun için de her türlü mecra ve alanda Robotel anlatıyoruz. Vki başvurulan gönüllülerle talebi bulunan kardeşlerimizi eşleştiriyoruz. Ancak zaman zaman bizzat de deneye gerek bizzat vaka yazıyoruz. Gönüllülerimiz her alanda destek verilebilir. İla 3 boyutlu yazıcı sahibi olmaları ya da tasarımı bilmeleri için değil, sadece gönüllü olarak bir yardım tutan gönüllü en güzel.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteoy.org>

UÇUZ ŞİİR UZAYDA

Uçuz Tarih

“Ben Aya Giden Yolun Yolcusuyum”

UZAYGEMİSİ

Akar yakıtıyla yüklü uzay gemisi
Aldır güneşe doğru
Yardı karanlıkları
Böldü sıyah geceyi ortasından
Kahnaaı gümüş bucaı değdi geçti boşluğu
Mesafeler uzadı, kısaldı
Ka'tetti hattı nakış
Çıktı Stratosferden İkonofemin üstüne
Dört bir yanın sarıp kâinat ötesinde
Aştı zaman ve mekânı
Aştı aşılmaz dağları

1963 – 1966 yılları arası basılmış üç kitap var önümüzde. Gözler gökyüzüne çevrilmiş, Ay'a çıkmak üzereken yazılmış yani. Uç sair, muhtemel matbaaya ne ödeyebildiyse o sayıdakıtaplarını bastırmış. Kitapların hiçbirini bir yaynevine ait değıl. En sevdiğim Suavi Koçer'in "Uzay Yolcuları"... Bilim kurgu şiirine birçok ilginç örnek bu kitapta toplanmış. Sayfalar arasınaserişmiş sıyah beyaz çizimlerleve kapak Hasan Kavrık'a ait. Basım tarihi 1965.

Nuri Kırcoğlu'nun "Barış İçin Uzayda Türk Bayrağı", aynı dilsiiirle başlıyor. Conan'in canavarlarla karşılaştığı fantastik bir hikaye gibi başlayıp, Türklerin uzayifethi ruyasıyla bitiyor. Kitabınbasım tarihi 1963 ama bu şiir 1959'da yazılmış.

1966 yılında Adem Gürçaylayan tarafından bastırılan "Serüven" adlı şiir kitabının kapakı da resim öğretmeni Selahattin Yurdakul imzası taşıyor. İçindeyeralan şiirlerle kitapfantastik bir lunaparkgibi. Cinler, perler, radyo, aya seyahat... neler neler var.

Anlaşıldığı kadarıyla kitabın yazarları 1920 ve 1930'lu yıllarda dünyaya gelmiş. Muhtemel artık aramızda olmayabilirler. Rahat uyuşurlar. Geleceğe doğru fırlattıkları bu şiir peykeleri günümüzde ulaştı. Kitapların tamamına www.ucuztorih.com adresinden ulaşmaya başlayabilirsiniz.

SERÜVEN

Yıldızlarla süslü
Ezelden beri gökyüzü;
Nereden gelmiş, nereye gider ?
Orasını bilen yok.

Kazan bir yıldız
Güneşe fazla yaklaşıyor;
Gelgit olayı güneşi
Kabartıtkça kabartıyor

Kebartılar yük olur
Dönen güneş sırtına;
Biraz hırs furlar
Gezenlerin boşluğu.

Başka türlü düşünür
Kant ile Laplace;
Nebülö var boşlukta;
Ötesini bilen yok.

Bir baharın bir baharın
Nebülöler yaratır;
Ateş saçıyor kâinat

NURİ KIRCOĞLU

BARİŞ İÇİN UZAYDA TÜRK BAYRAĞI

(Yahşınlar Ay'a merdiven basıyor...)

Canavarlar yolundan gidiyorum yalnız,
Seldiracaklar hepini olan da silâhsiz.
Görünüşte tepeler, dağlar bomboş, sessiz.
Kayaşlar arkasında hep saklanıyorlar.

Ufukların ardında başka bir acun var,
Yaşanmamış vâdiler, rengârenk bir diyar.
Yol boyunca saklanmış binlerce canavar
“Geçebileceğim mi?” diye bakıyorlar.

Doğarmış bu acunda pembe renkte güneş,
Ka' yağarken yanarsın tepelerde ateş.
Olurmuş insanları hep birbirine eş,
Artık düğ görünüyor dolembaşı yollar.

Çıkmayan canavarlar siperlemlerinden,
Bana kuvvet geliyor göklerden, denizden.
Bir olaşınız hepinizi korkutmuyorum sizden.
Benim gibi yigite “Savaşçı!” diyorlar.

Doruklar üzerine çıkacağım artık.
Çirpiştığım uğraşın üstüm başım yırtık.
Canavarlar Sultan! Sen de karşıma çık,
Çünkü tüm canavarları korkup kaşıyorum.

Çekeceğim bayrağı, çekilin yolundan,
Vez gelin... Taş yağışa da asğından, sulundan.
Ateş püskürüyorum; tutmayın kolumdan
UZAYDA TÜRK BAYRAĞI İSTİYOR İLAHILAR...

Soluđu alan Türk'ler Merih'de ve Ay'da,
BARİŞ İÇİN ÇEKİLMİŞ BAYRAĞI UZAYDA!

1.1.1968

SERBEST DÜŞÜŞ / ESRA ÖNEL

**Mehra. Benim öykümün ilk cümlesi olacoksin.
(Hangimizin?)**

ÜÇÜNCÜ PERON

Aklıma masanın üstünde dağınık halde bırakıp gözlerimi kancaşanışın çevirdiğim bir gecede. Yeterince çalışmış gibi kendimde uyuma hakkı görüyorum. Teslim tarihine kalan son üç gün geçceği taslağına taslağına karabası gibi çöküyor. İki adım ileri, bir adım geri. Telefon çalıyor.

-hah uyumamıştır kesinaçar telefonu demiştin ha hah bak benim tey be burada muhterem yazarmız ne yapti diyor

-Çalışıyom Murat. Uyuyamadım uğraşıyorum.

-aman canım uyuyamıyorsan bir kitap okufilm falan izlekafanı rahatlat biraz ha bu arada üç günün kaldı baksakin kaçafılaoturur yazarın gecenin bu saatinde yüklenme bu kadar kendine ha ha hah Masama geçiyorom tekrar. Her gece sağlıklı uyku çekem herkesle tekrar küfür ediyorum. Utanmadan bir de zamanını nasil geçireceğini öğütüyorlar. Bir şeyler karalıyorum.

Ben, Erdal lüzün. Kırk beş yaşına kadar yalnız bir dünyada yaşadım. Başkalarını görmedim. Öncesinde hiç sıkılmadım. Keza, tasrağın dünyaya yola çıkışım ilk günün beni hiç de az sıkı sayılmazdı. Tek yön biletle yola çıkmak, önünde sonuza aynı yoldan geriye dönüşüne zorunlu kılmas sandım. Otobüs, hiçbir yerde her şey hatırlamaktı. Saatlerce uyuyamadan, sersemlikten uyanık da kalamadan vicdanımı dinlemeye mahkum olmuştum.

Pes ediyorum.

KALKIŞ

Küçükükümden beri birbirinden alakasız durumlarıpes köşeyi düşünerek uykuya dalıyordum. Saat bu uykuları kim sayıyor? Bir yoldaşı çöküyorum otobüs hiçbir yenden her yere doğru yükseliyor sözlerimi hatırlamadığım bir türkü çalıyor kafamda tutar gibi yaptığım takımın kalecisi elindeki topu fırlatıyor ÇOĞALIYORLAR kocaman kar taneleri gibi asfaltta düşüyorlar DEVASA camın silcekleri çalıyor hipnotize oluyorum bir süre değiştiremiyorum bu görüntüyü Uyur gibi oldum.

yaınevinin taş merdivenlerinden başlayıp bulutlara doğru yükselen bir merdivenden çıkıyorom astığımyerde küçük bir kuş eziliyor basamak aralarından iki el uzanıyor ayakbileklerini tutuyor ayakbaleklerini pis paspasla silmeye zorluyor zirvede yalnız bir DÜŞÜŞ BAŞLIYOR bu seferki boşluğa düşen gibi panikle uyanırdan cinsten değil sabit

hızda kontrollü güven veren bir düşüş serbestçe sanki sonuza kadar ölmeyecekmiş bir daha asla hiçbir şey düşüneyemeyecekmiş gibi kaygısız merdivenin başlağına tıpa düğüyörüm çukurluyor bir el uzanıyor sonra tutuyorum SENİN ÖYKÜNÜN İLK CÜMLESİ OLACAKSIN diye MEHRA diye bağıryorum ama sesim çıkmıyor HER ŞEY DAHA YENİ BAŞLIYOR diyor gülelele

Uyanır gibi oldum.

Bedenimin içine hapsohmş gibiyim bütünüyle kaskatı ve disiz tüm vücudum titerken MEHRA diye bağıryorum içimden TEKRAR bir el uzanıyor sonra yalpalayarak ılerliyoruz koltuk numaralarımız 35-36.

Uyandım. Not alıyorum: KURGU=ZAMANI PARÇALAMAK=RİYALAT Yöi

Mehra Hanım, hafifmeşrepten halicedir, yangında ilk kurtarıncak dolaba sırtını veriyor, ellerini önünde kavuşturur. Deri panosu önünde helyette beşaltı kaslan müdürün metresdir muhakkak! Öğe aralarında kostümüü değiştirir, devlet sahnesinde şarap gibi yıllarını bir rahatlat içinde şampans kokusu estirir dairinin koridorunda. "Aman hiçbir şeyeyemiyor ki ayol!" E hatlıe kilosu yerindedir, emine yıllanmamıştır iş arkadaşlarının aksine. Mehra Hanımın ayakları hiç sıkılmaz topuklunun içinde Küçük yerih dilberidir: Taşa erkeğinin olduğu kadar her taşra kadının da hayallerinde yaşa tıyeli, elini uzatıp da dokunamadığı, ağzına gelen lafları yutkunamadan sırtına tükürür. Gözleri çok güzel bir ahlaklıdır: Ahlakısızca severisiztik.

Öğe aralarında herkes Tokyay Lokantasına gider. Ben Paça'nın Yerine. Son haftalarda çok sıkıntı bir tesadüfler silsilesinden mustaptım. İlk iki seferde çok ehemmiyet vermemen de benim de hakkım üçte kalyordu. (Maruz kalma etkisi!) Mehra Hanım'la üçüncü karşılaşmamız öncekilerle tıpatıp benzerdi. Ben kapıdan giriyordum, o kasada hesabı ödüyordu. Ağzına bir iki karanfil atıp, gözlerini iki gülelele kafasıyla selamıyor ve çök gidiyordu. En çabuk unuttuğum, kendisini en kolay hatırlatan kokusuyla yalnızca yarımadan geçiş geçtiği anlarda duyumsuyordum. Acaah hep konuşmadan yapılan bu hâl hatırla kalsaydı şu an selamlaşabiliyor olur muydu?

Tek yön biletle
yola çıkmak, önünde
sonunda aynı yoldan
geriye dönüşüne
zorunlu kılmas
sandım.

Velhasıl, artık sinirlenmeye başlıyordum. Taş çatlasa bir saat yalnız başıma kalabildiğim yemek saatinde kendime sakladığım lokantanın bir daire çalışanı tarafından kefedildim beni zıvanadan çıkıyordum. O gece şöyle bir uykı gördüm. Karmâ yemek masasında oturuyordum. Önmeki plavı kaşıklıyordum. Bedenim arasına kargan o beyaztaş neredeyse diğimi kırıyor. "Bu ne yahu biraz dikkat etsene!" diye bağıryorum karmâ. Karmâ, "Ha o mu, Mehra o." diyor. Teri teri uyanıyordum.

Hayatının en uzun gecesi. Yalnız başıma oturuyordum ama evin içinde inanılmaz bir gürültü var. Duvardaki borulardan su akıyor. Akreple yekavon dile gelmiş gibi. Lavabodan su damlıyor. Bir ara içim geçiyor sanki elimde bir pusulavara devasa bir konakta davete çağırılıyorom benden yaşça küçük görünen herkesi tanıyordum benden büyükler de beni tanıyor yediden yetmişe her yapımda suretimle oturuyordum masaya yatırıyorduz UYU-YAYIYORUM diyor otetk elle tutulur da bir şey üretmiyordu YAKATILMI KARAKTERLERDEN NEFRET EDİYORUM herhangi bir çözüm üretmedim altmış beş yaş konusuyor ben de böbreklerimden rahatsızım diyor on

sekiş yaş dünyâ üzerinde var olduğum bile bilmeyen bir kaza aşım diyor gürültü bir GONG sesi duyuluyor yatma saati gıderayak bana dönüp iyi görünüyorsun uykunu mu almadın diyorlar

Uyanıyordum. Henüz muhabbet kuramadığım tandik yüzleri ne zaman yarımda görsen sanki vakit geçirmiş, bir şeyler paylaşmış gibi tuhaf bir yakınlık hissettiren bu ruh halini bir türlü anlamıyordum. (Halksın Erdal. Almanlar

bile henüz islimdemedi.) Mehra'yı kurdüğüm düşüncem bir yakınlık. Kap karşılaşmalarımızda gözümü kaçptan cinsten.

İKRAM

Nihayet bir gün geçtik masama oturmaya yeltendi. Uzatmal karşılaşmalarımızın intikamını alacağım için korkunç bir seviş duyuyordum. Planladığım gibi olmadı tabii. Sekreterin kendini işe yarı hissetmek için eline geçirdiği her evrakta yazın hatas olsun diye içinden dua etme ihtimaline gülyükorduk. Yaz müdürünün çalkantılı evliliğinden, içinen çıkışından gaznodan kendine bağlağı metiresinden grip tahayyül edemeyene (Tahayyül etmek?) derinlikle

bir anlaşımsı onlandırdıyordu sözlerini. (Siz alandıra hayatı terimlerleyaşıyormusunuz Erdal, denin dersin tabii. Boş ver kocakan ilağları da Latince bitkilerdenyapılmıyor zaten) "İnsan ruh, kafa ve beden olarak üçe ayrılmaz mı Erdal? Bedenin coksici gelmesi basit, tolers edilebilir, sonradan yerleşebilir. Fakat ruhun kendine eşleştiğive kafa yapısının uduğu insan farklı olursa insan peklâ birdenfaza kişiyş işk olabilir." Hayrettî Böyle bir konuşmaya şahit olmuş mudur bu duvarlar, muşamba kaplı sandalyeler, tabaktaki patates?

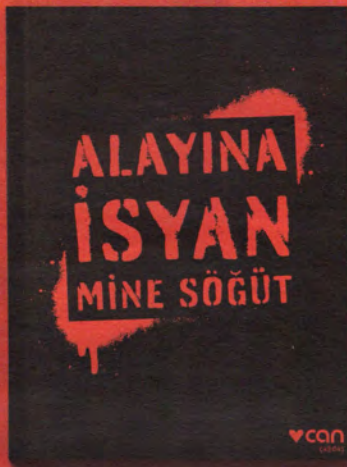
O günün gecesinde Mehra'yı duyduğum düşüncem yakınlığı tam tersine çeviren bir rüya görüyordum. Dairinin merdivenleri, Mehra'nın el uzattığı, kurdugu bir iki anlaşıms cümle. (Sen ne anlarsın Erdal!)

Savaşa, barışa, hayata, sokağa ve hayallere dair...

Mine Söğüt Cumhuriyet gazetesindeki yazılarından seçtiği cümlelerden, düşüncelerden oluşan *Alayına İsyân*'da gündeme ve zamanımıza dair notlar düşüyor: "yapma" denileni yapmaya, "yap" denileni yapmamaya davet ediyor okuru; kışkırtıyor, düşündürüyor ve açıklara açılmaya, yani yaşama çağırıyor...

#şiddet #düzenkarşıtlığı #isyan #kapitalizm #sokak #başkaldırı #cesaret #savaş #aykır

İÇKİYE BENZER
BİR ŞEY VAR BU HAVALARDA.
KÖTÜ EDİYOR İNSANI, KÖTÜ...
HELE BİR DE HASRETLİK
OLDU MU SERDE;
SEVDİĞİN BAŞKA YERDE,
SEN BAŞKA YERDE;
DERTLİ EDİYOR İNSANI,
DERTLİ.

İÇKİYE BENZER
BİR ŞEY VAR BU HAVALARDA,
SARHOŞ EDİYOR İNSANI,
SARHOŞ.

